

gemeente
putten

Begroting 2022-2025

Beleidsdeel

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Hoofdstuk 1 Aanbiedingsbrief	3
Hoofdstuk 2 Financiële hoofdlijnen	5
Baten en lasten - overzicht en toelichting	6
Financiële positie - uiteenzetting en toelichting	10
Hoofdstuk 3 Thema's en programma's	13
Thema Ruimte en leefomgeving	14
Thema Samenleving.....	21
Thema Economie en recreatie.....	27
Thema Bestuur, dienstverlening en veiligheid	32
Hoofdstuk 4 Paragrafen	39
Paragraaf Lokale heffingen.....	39
Paragraaf Weerstandsvermogen	45
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	50
Paragraaf Financiering	56
Paragraaf Bedrijfsvoering	60
Paragraaf Verbonden partijen.....	63
Paragraaf Grondbeleid	70
Paragraaf Sociaal domein	74
Hoofdstuk 5 Bijlagen	79
Bijlage A Kengetallen.....	79
Bijlage B Reserves en voorzieningen	81
Bijlage C Overzicht belastingtarieven 2019-2022.....	82
Bijlage D Berekening EMU-Saldo	83
Bijlage E Begroting naar taakvelden.....	84
Bijlage F Meerjaren investeringsprogramma (MIP)	85
Bijlage G Geprognostiseerde balans.....	86
Bijlage H Risico inschatting	87

Hoofdstuk 1 Aanbiedingsbrief

Putten, 21 september 2021

Aan de raad,

Hierbij bieden wij u de Begroting 2022-2025 aan ter verdere behandeling en vaststelling door uw gemeenteraad.

Uitwerking kadernota 2022

Deze begroting is gebaseerd op de Kadernota 2022 zoals u onlangs heeft besproken in de raad van 2 september jl. Ons beleid voor het laatste jaar van deze coalitie-periode is verwoord in het Collegeprogramma 2018-2022.

Structureel positief

De uitkomsten van deze begroting bieden een gezonde basis voor een nieuwe coalitie-periode. Ook al zijn er nog onzekerheden vanuit het Rijk (nog geen regeerakkoord). Door de aanvullende rijksbijdrage voor Jeugd hebben wij de structurele onttrekking ter dekking van de tekorten in het sociale domein weer kunnen terugdraaien. Dat heeft een aanzienlijke verruiming van het begrotingssaldo opgeleverd. De herijking van het gemeentefonds op basis van de cijfers 2019 liet een gering positief saldo zien. Gezien de discussies over dit onderwerp hebben wij dit nu nog niet verwerkt, maar opgenomen in de risico-paragraaf. Al met al levert dit een structureel positief begrotingssaldo op.

Ambities zijn veel en groot

Zoals wij al in de kadernota hebben aangegeven zijn de ambities groot voor de komende jaren. Wij hebben daarbij genoemd als mogelijke thema's die zijn financiële vertaling nog moeten hebben in de begroting: school Groevenbeek, een nieuwe sporthal, een rondweg voor de nieuwe woonwijk. Dit vraagt nog om keuzes ten aanzien van de dekking van mogelijke lasten. Voor 2022 zal de afronding van woningbouw in Rimpeler een feit zijn. Met voortvarendheid werken wij verder om nieuwe woningbouw te gaan realiseren in de nieuwe wijk Halvinkhuizen. Ook inbreidingslocaties krijgen volop de aandacht, alsmede verder onderzoek naar de realisatie van de bouw van flexwoningen.

Bedrijfsvoering

De nieuwe omgevingswet zal veel van de gemeentelijke organisatie gaan vragen; iedereen zal daar op enige wijze mee worden geconfronteerd. Ook de basisregistraties zullen moeten voldoen aan de vereiste van de zogenaamde Ensia-rapportages. Daarnaast wordt de interne controle aangescherpt vanwege de te verwachten nieuwe wetgeving ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording.

De kwaliteit van de organisatie en de verbetering van de dienstverlening zijn zaken die permanent onze aandacht vragen. Op basis van de benchmark van Bureau Berenschot zullen wij, in vervolg op uw besluitvorming voorstellen voor acute capaciteitsproblemen bij de afdeling

Ruimte, nadere voorstellen doen ter verbetering van de ambtelijke organisatie op het vlak van capaciteit en kwaliteit.

Duurzaamheid

Dit thema zal ook komend jaar weer alle aandacht gaan krijgen. Energietransitie en klimaatadaptatie vragen om keuzes die de nodige impact hebben. Onlangs hebben wij gesproken over het beleidskader Grootschalige Energie Opwek 2.0 aan de hand waarvan initiatieven op dit terrein kunnen worden beoordeeld. Ook de circulaire economie vraagt om keuzes bij de uitvoering van projecten en keuzes bij de inkoop.

Gemeentelijke heffingen

Voor 2022 zullen de gemeentelijke belastingen en heffingen uitsluitend stijgen vanwege de inflatie (indexatie 2,1%).

Het financiële beeld is goed

De voorliggende Begroting 2022-2025 geeft de volgende begrotingspositie:

Begrotingspositie	2022	2023	2024	2025
Saldo bestaand beleid	1.479	1.509	1.467	1.671
Saldo nieuw beleid	-270	-273	-275	-277
Saldo programmabegroting	1.209	1.236	1.192	1.394

Bedragen * € 1.000, -/- = nadeel

Voor alle jaren is er, inclusief de voorstellen voor nieuw beleid, een positief saldo. Een overzicht van de tarieven van de gemeentelijke belastingen is opgenomen in Bijlage C – Overzicht belastingtarieven 2019-2022.

Provinciaal toezicht

De provincie Gelderland voert, op basis van de Gemeentewet, het financiële toezicht uit op de Gelderse gemeenten. Aan de hand van de programmabegroting en de jaarrekening wordt de toezichtsvorm bepaald. De gemeente Putten valt sinds jaar en dag onder repressief toezicht. Dat wil zeggen dat onze gemeente onder de lichtste vorm van toezicht staat. We zijn van mening dat ook deze begroting voldoet aan de provinciale voorwaarden, zodat Putten onder het repressief toezicht blijft vallen.

Tenslotte

Ook nu spreken we de wens uit dat vaststelling van dit document mag leiden tot de behartiging van de belangen van onze gemeente en dat Gods zegen op onze arbeid zal rusten.

Burgemeester en wethouders van Putten,
de secretaris,

mr. F.E. Contant

de burgemeester,

H.A. Lamboij

Hoofdstuk 2 Financiële hoofdlijnen

Algemeen

In dit hoofdstuk gaan we in op de gehanteerde uitgangspunten van deze begroting. Verder lichten we het begrotingsbeeld toe. Feitelijk vormt dit hoofdstuk de samenvatting van de financiële begroting.

Uitgangspunten begroting

Bij de opstelling van deze meerjarenbegroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Basis voor de Begroting 2022-2025 zijn de Kadernota 2022 en de Begroting 2021-2024.
- Alle budgettaire mutaties tot en met augustus 2021 zijn in deze begroting verwerkt.
- De meerjarenramingen zijn gebaseerd op constante lonen en prijzen. Dit betekent dat de ramingen 2023 en volgende jaren niet verhoogd zijn met loon- en prijsstijgingen. Uitgangspunt daarbij is dat toekomstige loon- en prijsstijgingen worden gecompenseerd door de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de indexatie van tarieven.
- De raming van de salarissen is gebaseerd op het salarisspeil van de meest recente cao-afspraken. In de Kadernota 2022 hebben wij reeds rekening gehouden met een salarisstijging van 1,1% conform de prognose zoals opgenomen in de Meicirculaire 2021.
- De kapitaallasten van investeringen zijn verwerkt. Daarbij is rekening gehouden met de effecten van het meerjarig investeringsplan (vervangingsinvesteringen), het gemeentelijk rioleringsplan, de onderwijsinvesteringen (integraal huisvestingsprogramma), het sportaccommodatieplan en alle overige investeringen waartoe al eerder besloten is.
- Voor de algemene uitkering is de Meicirculaire 2021 gehanteerd. De septembercirculaire is bij het opstellen van voorliggende begroting nog niet verschenen. De effecten hiervan lichten wij via een afzonderlijke raadsbrief toe en worden als eerste begrotingswijziging 2022 verwerkt. Voor een nadere toelichting op de algemene uitkering wordt verder verwezen naar het programma Algemene dekkingsmiddelen (Thema 4 Bestuur, dienstverlening en veiligheid).
- De tarieven voor OZB, de afvalstoffen- en rioolheffing, de forensen- en toeristenbelasting, de begraafrechten en de leges worden trendmatig met 2,1% verhoogd conform het vastgestelde indexatie percentage uit de Kadernota 2022.

Verleende waarborgen en garanties

De gemeente Putten staat garant voor diverse geldleningen van maatschappelijke instellingen (woningbouw en stichtingen). Het totaalbedrag aan verleende waarborgen en garanties is € 77,3 miljoen, inclusief de garantstelling voor het Bosbad.

Baten en lasten - overzicht en toelichting

Begrotingsbeeld

Begroting	Lasten				Baten			
	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
Begrotingsthema's								
Ruimte en leefomgeving	16.181	13.646	13.733	13.733	9.612	7.039	7.038	6.987
Samenleving	25.716	25.611	25.369	25.291	3.952	3.893	3.807	3.807
Economie en recreatie	1.364	1.354	1.359	1.354	108	108	108	108
Bestuur dienstverlening en veiligheid	12.703	12.542	12.504	12.534	43.241	42.485	42.280	42.382
Totaal	55.965	53.153	52.965	52.913	56.913	53.525	53.232	53.284
Geraamde totaal baten en lasten					818	242	137	241
Mutaties reserves								
Ruimte en leefomgeving	60	-	-	-	647	537	537	537
Samenleving	923	267	259	259	6	6	76	175
Economie en recreatie	-	-	-	-	274	274	274	274
Bestuur dienstverlening en veiligheid	-	-	-	-	317	313	297	295
Totaal	983	267	259	259	1.244	1.130	1.184	1.281
Geraamd resultaat					1.209	1.236	1.192	1.394

Bedragen * € 1.000

De toekomstige begrotingsoverschotten worden in deze begroting volgens de geldende procedure toegevoegd aan de algemene reserve.

Nieuw beleid

In de Kadernota 2022 is een aantal wensen voor nieuw beleid opgenomen. In deze begroting is de verhoging van de structurele budgetten die hiermee verband houden verwerkt. Onderstaand treft u een specificatie van het nieuw beleid:

Nieuw beleid	2022	2023	2024	2025
Thema Ruimte en leefomgeving				
Kapitaalslasten vervanging speelvoorzieningen	-2	-5	-7	-9
Stelpost kapitaallasten kapitaalgoederen	-25	-25	-25	-25
Vorbereidingskrediet herontwikkeling Achterstaat	-12	-12	-12	-12
<i>Dekking reserve grondexploitatie</i>	12	12	12	12
Extern onderzoek "Zon op dak"	-20	-	-	-
<i>Dekking "zon op dak" uit stelpost "Duurzaamheid"</i>	20	-	-	-
Bloemrijke akkerranden	-15	-15	-15	-15
Uitvoering duurzaamheidsleningen 0,44 fte	-30	-30	-30	-30
Thema Samenleving				
Niet van toepassing	-	-	-	-
Thema Economie en Recreatie				
Grafheuvelcentrum(museum)	PM	-	-	-
Thema Bestuur, dienstverlening en veiligheid				
Uitbreiding formatie afdeling ruimte (netto € 178.000)	-678	-678	-678	-678
Dekking formatie: bouwleges herziening nota kostendekking	305	305	305	305
Dekking formatie: toerekening aan grondexploitaties	125	125	125	125
Dekking formatie: vrijval stelposten	70	70	70	70
Budget externe onderzoeken	-50	-50	-50	-50
Beveiliging bedrijfsterrinen	PM	PM	PM	PM
Ontwikkelingen gemeentelijke organisatie	PM	PM	PM	PM
Regeerakkoord: Herijking gemeentefonds	PM	PM	PM	PM
Regeerakkoord: Jeugdzorg	PM	PM	PM	PM
Totaal	-270	-273	-275	-277

Bedragen * € 1.000, -/- = nadeel

Toelichting afwijking begrotingssaldo ten opzichte van de Kadernota 2022

Het vetrekpunt van de Begroting 2022-2025 is de Kadernota 2022:

Startbegroting	Verloop startbegroting			
	2022	2023	2024	2025
Saldo voor Kadernota 2022	178	384	465	728
Tussentijdse wijzigingen	-30	-30	-30	-30
Kadernota 2022 bestaand beleid	93	104	119	124
Kadernota 2022 nieuw beleid	-270	-273	-275	-277
Saldo na Kadernota 2022	-29	185	279	545

Bedragen * € 1.000, -/- = nadeel

Na het opstellen van de Kadernota 2022 zijn wijzigingen met budgettaire effecten in de begroting verwerkt. Onderstaand overzicht geeft weer hoe het begrotingssaldo na de Kadernota 2022 is bijgesteld.

Van kadernota naar begroting	Prog.	Toelichting	2022	2023	2024	2025
Saldo na Kadernota 2022, inclusief nieuw beleid			-29	185	279	545
Meevallers						
Bijdrage reserve SD niet meer benodigd	PGO	1.	985	985	985	985
Aanpassing raming WSW, geen effect reserve SD	PWL	2.	50	62	74	74
Meicirculaire 2021 (8-maands)	PAD	3.	203	-12	-174	-286
Bijstelling OZB	PAD	4.	29	29	29	56
Overig			26	32	32	51
Totaal meevallers > €25.000			1.293	1.096	946	880
Tegenvallers						
Kapitaallasten	div.	5.	-23	-13	-1	1
Hoger opleidingsbudget i.v.m. toename formatie	PBD	6.	-32	-32	-32	-32
Tegenvallers > €25.000			-55	-45	-33	-31
Saldo Begroting 2022-2025			1.209	1.236	1.192	1.394

Bedragen * € 1.000

Toelichting

1. Bij de Kadernota 2020 is, rekening houdend met de te verwachte tekorten, de reserve Sociaal domein gevoed door een bijdrage ten laste van het begrotingssaldo. Voor de jaren 2022 t/m 2025 was een toevoeging van € 985.000 begroot.
Door de extra middelen voor Jeugd is de prognose voor het sociaal domein 2022 - 2025 per saldo een jaarlijks voordeel. De bovengrens van €2 miljoen voor de reserve Sociaal Domein is bereikt, daardoor is storting vanuit het begrotingssaldo naar de reserve Sociaal domein niet meer nodig.
2. In Begroting 2020 is de raming voor WSW verlaagd; de middelen en het gebruik nemen af. Het voordeel dat hierdoor ontstond is gestort in de reserve Sociaal domein. De oorspronkelijke ramingen zijn echter ten laste van het begrotingssaldo verwerkt, het voordeel dient daarom ook ten gunste van het begrotingssaldo te komen. Dit wordt nu ook zo verwerkt; het voordeel wordt onttrokken uit de reserve Sociaal domein ten gunste van het begrotingssaldo.

3. De Meicirculaire 2021 is verwerkt in de begroting. Over de uitkomsten bent u via een raadsinformatiebrief geïnformeerd. Voor een beknopte toelichting op de algemene uitkering wordt verder verwezen naar het programma Algemene dekkingsmiddelen (Thema 4 Bestuur, dienstverlening en veiligheid).
4. De opbrengst van de OZB is bijgesteld na indexatie van 2,1% en areaaluitbreiding. Dit leidt tot een voordeel in de begroting.
5. De investeringsbegroting is herzien en de kapitaallasten zijn opnieuw berekend. Dit heeft geleid tot (kleine) mutaties in de diverse jaarschijven. De investeringsbegroting is opgenomen in bijlage F Meerjaren-investeringsprogramma.
6. Een verhoging van het opleidingsbudget is nodig om, in verband met de toename van de personeelsformatie, het budget op 2,5% van de loonsom te houden.

Specificatie incidentele baten en lasten

Hieronder is een overzicht opgenomen van incidentele baten en lasten. Uitgangspunt is dat in de begroting zo min mogelijk incidentele posten worden opgenomen.

Overzicht incidentele baten en lasten	Prog.	2022	2023	2024	2025
Baten					
Thema 1 Ruimte en Leefomgeving					
Grondexploitatie	PR	3.110	486	486	486
Onderzoek 2de geschikte locatie flexwoningen	PR	50			
Thema 2 Samenleving					
Niet van toepassing					
Thema 3 Economie en recreatie					
Niet van toepassing					
Thema 4 Bestuur, dienstverlening en veiligheid					
Niet van toepassing					
Totaal baten		3.160	486	486	486
Lasten					
Thema 1 Ruimte en Leefomgeving					
Grondexploitatie	PR	-3.122	-498	-498	-498
Onderzoek 2de geschikte locatie flexwoningen	PR	-50			
Thema 2 Samenleving					
Uitvoeringskosten programma Preventieakkoord	PGB	-5			
Thema 3 Economie en recreatie					
Grafheuvelcentrum	PER	-10			
Thema 4 Bestuur, dienstverlening en veiligheid					
Niet van toepassing					
Totaal lasten		-3.187	-498	-498	-498
Effect structureel begrotingssaldo		-232	-27	-12	-12

Bedragen *€ 1.000

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In onderstaand overzicht staan per thema de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan/uit de reserves genoemd. De grootste bedragen per thema worden apart genoemd.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	2021	2022	2023	2024
Toevoegingen				
Niet van toepassing				
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen				
Thema 1 Ruimte en Leefomgeving				
Aanleg 2e deel Henslare	116	116	116	116
Steenenkamer fase 1B	138	138	138	138
Calcariaweg, Spriederweg	27	27	27	27
Schootmanshof fase 3	27	27	27	27
Reconstructie Jan Nijhuisstraat	27	27	27	27
Diverse fietspaden	56	56	56	56
Overig	162	162	162	162
Thema 2 Samenleving				
Overig	6	6	-	-
Thema 3 Economie en recreatie				
Stroud	63	63	63	63
Centrumplan	200	200	200	200
Thema 4 Bestuur, dienstverlening en veiligheid				
Verbouwing gemeentehuis	231	231	231	231
Inrichting en ICT	62	62	52	50
Overig	19	15	9	9
Totaal onttrekkingen	1.134	1.130	1.108	1.106

Bedragen *€ 1.000

De structurele onttrekkingen hebben betrekking op de reserve dekking kapitaallasten, die is bedoeld om de kapitaallasten voor de bijbehorende investeringen te dekken.

Structureel in evenwicht

In het kader van het provinciaal toezicht geeft de provincie Gelderland een oordeel over onze begroting. Bij deze beoordeling worden de incidentele lasten en baten geëlimineerd, zodat een zuiver structureel saldo van de begroting ontstaat. In onderstaand overzicht geven we het structurele saldo zonder incidentele baten en lasten weer.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (-/- = nadeel)	2022	2023	2024	2025
Saldo lasten -/- incidentele lasten	52.777	52.655	52.467	52.415
Saldo baten -/- incidentele baten	53.752	53.040	52.746	52.798
Saldo structurele toevoegingen reserves	-	-	-	-
Saldo structurele onttrekkingen reserves	1.134	1.130	1.108	1.106
Structureel begrotingssaldo	2.110	1.514	1.387	1.489

Bedragen *€ 1.000

Het structureel begrotingssaldo valt voor de begrotingsperiode 2022-2025 positief uit.

Financiële positie - uiteenzetting en toelichting

Ontwikkeling reserves en voorzieningen

In onderstaande overzichten wordt inzicht gegeven in de verwachte ontwikkeling van de reserves in de komende jaren op basis van de bekende situatie van augustus 2021.

	Stand 1-1-2022	Vermeerd. 2022	Vermind. 2022	Stand 31-12-2022	Ontwikkeling 2023-2025	Stand 31-12-2025
Algemene reserves	2.244	1.209	0	3.453	3.822	7.275
Bestemmingsreserves	47.941	983	1.184	47.740	-2.811	44.929
Grondexploitatie	7.526	274	60	7.740	0	7.740
Voorzieningen	13.928	710	560	14.078	-127	13.950
Totaal	71.638	3.176	1.804	73.010	884	73.894

Bedragen *€ 1.000

Volgens de huidige prognose zullen de reserves en de voorzieningen groeien. In deze cijfers is alle informatie verwerkt waarover al besluiten zijn genomen. Voor een prognose van alle reserves en voorzieningen wordt verwezen naar bijlage B Reserves en voorzieningen van deze begroting.

De beschikbare buffer in de vorm van reserves en voorzieningen van een gemiddelde Gelderse gemeente bedraagt in 2021 € 1.214 per inwoner. Dit kengetal is voor Putten met € 2.502 per inwoner beduidend hoger. Dat geeft aan dat onze gemeente een robuuste financiële positie heeft.

Reserves en voorzieningen per inwoner 2021	Putten	Gelderland (gemiddeld)
Algemene reserve	29	366
Bestemmingsreserves (excl. grondexploitatie)	1.883	562
Voorziening	590	286
Totaal	2.502	1.214

Bedragen *€ 1.000

Algemene reserve

De prognose van de algemene reserve is als volgt:

Overzicht algemene reserve	2021	2022	2023	2024	2025
Stand per 1 jan. (na bestemming resultaat)	2.607	2.244	3.453	4.689	5.881
Toevoegingen					
Saldo begroting	382	1.209	1.236	1.192	1.394
8-maandsrapportage 2021	191				
Friciekosten RNV	109	-	-	-	-
Totaal toevoegingen	682	1.209	1.236	1.192	1.394
Onttrekkingen					
<u>Beschikbaar gestelde kredieten</u>					
Manifest van Salentein	10				
Overig	3				
<u>Bestemming rekeningresultaat 2020</u>					
Opstellen GVVP	31				
Implementatie BAG-WOZ	50				
Opstellen Transitievisie Warmte	202				
Energieketten	35				
BLNP	29				
Projecten recreatievoorzieningen	81				
Wijkbudget kleine ongemakken	38				
Arbobudget	20				
Opleidingsbudget	20				

Overzicht algemene reserve	2021	2022	2023	2024	2025
Gereserveerd voor					
Spiegelgeld Gelders Energieakkoord	148				
Restant coronamiddelen 2021-2022 (vanuit JR 2020)	379				
Totaal onttrekkingen	1.046	0	0	0	0
Stand per 31 dec.	2.244	3.453	4.689	5.881	7.275
AF : Ondergrens algemene reserve	2.400	2.400	2.400	2.400	2.400
Ruimte	-156	1.053	2.289	3.481	4.875

Bedragen *€ 1.000

De ondergrens van de algemene reserve bedraagt € 2,4 miljoen (circa € 100 per inwoner). Dankzij de positieve uitkomsten van de meerjarenbegroting komt de stand van de algemene reserve boven de vastgestelde ondergrens. Onze gemeente beschikt in combinatie met andere bestemmingsreserves over een goede buffer.

Reserve grondexploitatie

De reserve grondexploitatie kent in de meerjarenraming het volgende verloop:

Overzicht reserve grondexploitatie	2021	2022	2023	2024	2025
Stand per 1 jan.	8.303	5.984	6.198	6.198	6.198
Toevoegingen					
Winstneming Rimpeler	433	274	-	-	-
Totaal toevoegingen	433	274	-	-	-
Onttrekkingen					
<u>Naar reserve dekking kapitaallasten</u>					
Vorbereidingskredieten Putten-Zuid	450	-	-	-	-
Gebiedsvisie Henslare	235	-	-	-	-
Vorbereidingskrediet Bilderdijkstraat	100	-	-	-	-
Reconstructie Jan Nijhuisstraat	535	-	-	-	-
Verkeersluw maken van Stationsstraat	57	-	-	-	-
Ingrepen centrumgemeente	93	-	-	-	-
Herontwikkeling Achterstraat	-	60	-	-	-
Flexwonen	250	-	-	-	-
Flexwonen, onderzoek 2e locatie	50	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen	1.770	60	-	-	-
Stand per 31 dec.	6.966	7.180	7.180	7.180	7.180
AF : Ondergrens reserve grondexploitatie	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Ruimte	4.466	4.680	4.680	4.680	4.680

Bedragen *€ 1.000

De stand van de reserve grondexploitatie is ruim boven de vastgestelde ondergrens van € 2,5 miljoen.

Reserve precariobelasting

De baten uit de precariobelasting worden toegevoegd aan de reserve precario en worden daarmee niet meegenomen als structureel dekkingsmiddel. De reserve precariobelasting kent het volgende meerjarige verloop.

Het nog te ontvangen bedrag precariobelasting voor 2021 staat nog niet definitief vast. Voor deze aanslag staat de gebruikelijke rechtsmiddelen bezwaar en beroep nog steeds open. Omdat de aanslag na afloop van het belastingjaar wordt opgelegd, is de definitieve opbrengst van 2021 op zijn vroegst in het voorjaar van 2022 bekend.

Reserve precariobelasting	2021	2022	2023	2024	2025
Stand per 1 jan.	0	1.255	1.255	1.255	71
Toevoegingen					
Baten precariobelasting	1.305	0			0
Totaal toevoegingen	1.305	0	0	0	0
Onttrekkingen					
Centrumplan	50	0		1.184	
Totaal onttrekkingen	50	0	0	1.184	0
Stand per 31 dec.	1.255	1.255	1.255	71	71

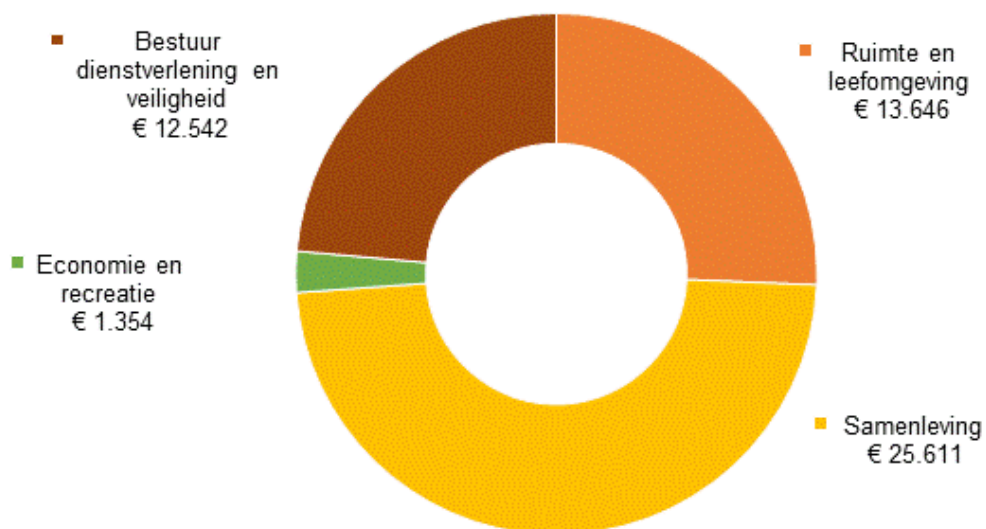
Bedragen *€ 1.000

De investeringen in het Centrumplan en het implementatiebudget Omgevingswet dienen gedekt te worden uit de precarioheffingen. Omdat deze heffingen tijdens de besluitvorming nog niet definitief vaststonden, was een bedrag van € 3,9 miljoen onttrokken uit de reserve Algemene buffer. Bij de Jaarrekening 2020 is, vanwege de definitieve vaststelling van de heffing 2019-2020, een bedrag van € 2,7 miljoen teruggestort naar de reserve Algemene buffer. Indien de precarioheffingen 2021 definitief vaststaat, zal het bedrag van € 1,2 miljoen gestort worden vanuit de reserve Precariobelasting naar de reserve Algemene buffer. Daarna zal de reserve Precariobelasting worden opgeheven.

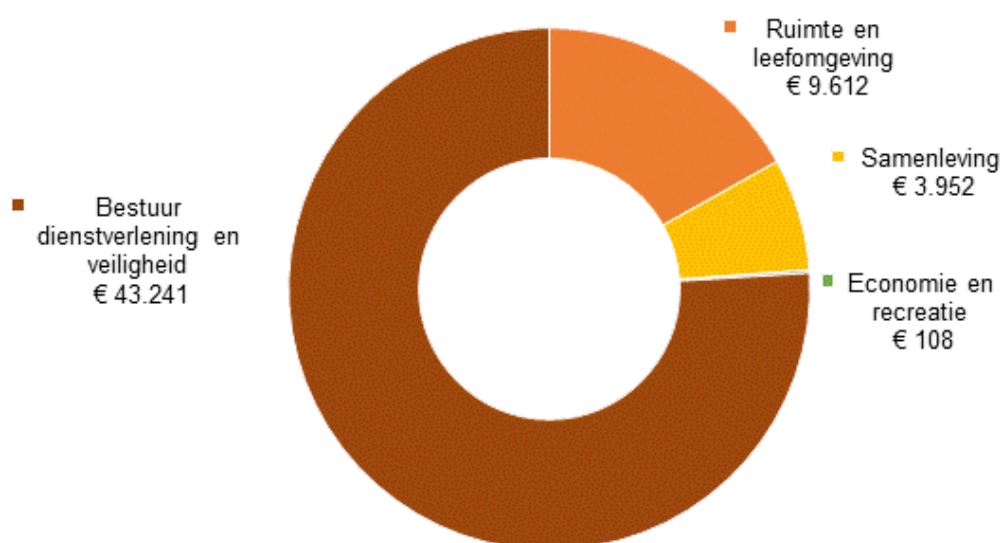
Hoofdstuk 3 Thema's en programma's

De begroting is opgebouwd uit vier thema's, die op hun beurt weer bestaan uit programma's. Een programma is een samenhangend geheel van beleidsproducten, activiteiten en geldmiddelen. De verdeling van de totale lasten en baten in de begroting over de verschillende thema's is hieronder weergegeven.

Lasten begroting per thema 2022

Baten begroting per thema 2022

Thema Ruimte en leefomgeving

Algemeen

Het thema Ruimte en leefomgeving heeft betrekking op de volgende programma's:

- Programma Ruimte;
- Programma Leefomgeving;
- Programma Kostendekkende dienstverlening.

Portefeuillehouders

De verantwoordelijke portefeuillehouders voor dit thema zijn de heer 't Jong, de heer Koekkoek en de heer Koops.

Wat willen we bereiken?

Het coalitieakkoord 'Bouwen aan Putten' beschrijft de plannen voor de jaren 2018-2022. In het Collegeprogramma 2018-2022 zijn die plannen verder uitgewerkt in concrete actiepunten per jaar. De actiepunten voor 2022 binnen het begrotingsthema Ruimte en leefomgeving worden hierna nader uitgewerkt. Daarnaast worden een aantal actuele beleidsontwikkelingen toegelicht die in 2022 ook onze aandacht zullen vragen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actiepunten 2022

Bouw locatie Rimpeler

E.T. 't Jong

Woningbouw in Rimpeler loopt op schema. In 2021 worden woningen opgeleverd in fase 3 en 4 en start de bouw van woningen in fase 6. In 2022 start de bouw van woningen in fase 5 en worden in fase 5 en 6 woningen opgeleverd.

Start bouw locatie Bilderdijk

E.T. 't Jong

Na tijdelijke huisvesting van de Wegwijzer in het leegstaande schoolgebouw Schovenhorst zal in 2022 gestart worden met de nieuwbouw van school De Akker, waarna in 2023 met de bouw van de woningen wordt begonnen.

Halvinkhuizen

R. Koekkoek

De planontwikkeling loopt. Eind 2021 wordt de Ontwikkelingsvisie vastgesteld. In 2022 start de procedure voor het bestemmingsplan en wordt gewerkt aan de uitwerking van het Stedenbouwkundig plan voor de 1e fase.

Voorbereiding Halvinkhuizen verplaatsen volkstuinen

R. Koekkoek

Voor de realisatie van Halvinkhuizen is verplaatsing van de volkstuinen in 2023 noodzakelijk. Hiervoor wordt gezocht naar een alternatieve locatie.

Zuidelijke ontsluiting Halvinkhuizen

R. Koekkoek

Uit onderzoek blijkt dat de nieuwe wijk Halvinkhuizen alleen in zijn volle omvang gerealiseerd en ontsloten kan worden als er aan de zuidelijke kant een nieuwe verkeersontsluiting wordt

aangelegd. Vanuit een faseringsopgave is het mogelijk om eerst alleen het westelijk deel van een zuidelijke ontsluiting te realiseren. Wordt deze (op termijn) in oostelijke richting doorgetrokken, dan ontstaat hiermee de gewenste extra verbindingsweg tussen de N798 en de N303. De in 2018 geactualiseerde Zuidflankstudie geeft duidelijkheid over het globale tracé van de weg. In 2022 willen we een inpassingsstudie uitvoeren, op basis waarvan een besluit kan worden genomen over het voorkeurstracé.

Betaalbare (starters)woningen moeten betaalbaar blijven *E.T. 't Jong*
In de doelgroepenverordening zijn instandhoudingstermijnen vastgelegd voor sociale woningbouw. Dit willen we vastleggen in de nieuwe bestemmingsplannen.

Huurwoningen bouwen voor inkomensgroepen boven huurtoeslaggrens *E.T. 't Jong*
In het streefwoningbouwprogramma is een percentage opgenomen voor vrije sector huurwoningen met een huurprijs tot € 950.

Flexwonen *E.T. 't Jong*
Er wordt gewerkt aan het realiseren van 20 flexwoningen. De voorbereidingen voor de eerste 20 flexwoningen zijn, in samenwerking met Woningstichting Putten, gestart met als streven om het project in het voorjaar van 2022 te realiseren. Tevens vindt onderzoek plaats naar een geschikte tweede locatie. De resultaten zullen voor de zomer van 2022 voorgelegd worden.

Levensloopbestendige woningen realiseren *E.T. 't Jong*
Bij gunstig gelegen nieuwbouwlocaties wordt dit extra onder de aandacht gebracht van ontwikkelaars. De meeste woningen staan er al. Deze zijn niet altijd levensloopbestendig, maar veel woningen kunnen gemakkelijk worden aangepast. Hierdoor kan men langer thuis blijven wonen. Door middel van de Toekomstbestendig Wonen Lening kunnen woningaanpassingen financieel mogelijk worden gemaakt.

Woningmarktonderzoek *E.T. 't Jong*
Samen met gemeenten en corporaties op de Noord-Veluwe wordt een woningmarktonderzoek uitgevoerd.

Voorlichting over verduurzaming van woningen *G. Koops en E.T. 't Jong*
In samenwerking met Veluwe Duurzaam worden inwoners in 2022 geïnformeerd en ondersteund in het (verder) verduurzamen van de woning. Nieuw in deze ontwikkeling is de mogelijkheid om ook huurders praktische ondersteuning te bieden. Hiervoor heeft de gemeente de Reductie Regeling Energiegebruik Woningen ontvangen vanuit het Rijk en wordt er samengewerkt met de woningstichting Putten.

Afspraken maken met ontwikkelende partijen over duurzaamheid *G. Koops en R. Koekkoek*
Bij nieuwbouw wijken gelden vanaf 2021 de BENG eisen. Daarnaast wordt met betrokken partijen besproken wat de duurzaamheidskansen zijn. Hierbij wordt ook klimaat en biodiversiteit meegenomen. Met de woningstichting worden ook elk jaar de prestatieafspraken op het gebied van duurzaamheid besproken.

E-laadpalen: ambitie en plan voor centrum en wijken

R. Koekkoek

Er zijn op 16 plekken in Putten laadpalen geplaatst, zowel in het centrum als in de wijken. Op deze 16 locaties is een totaal van 60 laadpunten aanwezig. Niet alle laadpunten zijn nu nog gereserveerd voor elektrische voertuigen. Van de 60 laadpunten zijn er 33 laadpunten gereserveerd voor elektrische voertuigen. Dit zal in de toekomst uitgebreid worden naarmate er meer aanvragen komen. Bewoners kunnen laadpalen aanvragen wanneer er nog geen laadlocatie in de omgeving is. Er wordt gewerkt aan het opstellen van beleid en een visie voor elektrisch opladen. Het doel is om deze in 2022 vast te stellen

Voorlichting over klimaatadaptatie en energietransitie

R. Koekkoek

De gemeente Putten is aangesloten bij stichting 'Steenbreek'. Met deze stichting maken we bewoner en ondernemers bewust van de negatieve gevolgen van verstening en tegelijkertijd enthousiast voor meer natuur in de tuin. Daarnaast hebben we subsidies opgesteld voor het vergroenen van de tuinen en terreinen, bij particulieren, scholen en bedrijven.

Voortzetting afkoppeling afwatering openbaar gebied op riolering

R. Koekkoek

Het afkoppelen van de openbare ruimte wordt voortgezet. Hierbij worden combinaties gemaakt met reconstructies zoals het centrumplan en groot onderhoud van wegen zoals de Bosrand, Kerkstraat, Halvinkhuizerweg.

Afvalbeleid

R. Koekkoek

Het huidige afvalbeleid is in 2021 geactualiseerd. De resultaten van de afgelopen jaren zijn goed te noemen. Er is geen aanleiding om grootschalig beleidsmatige wijzigingen voor te stellen. Wel worden voorstellen gedaan om de bewustwording voor afvalscheiding te verhogen om de huidige resultaten te behouden en wellicht te verbeteren.

Bewustwording van herkomst en productie voedsel

G. Koops

Vanuit het landbouwnetwerk en korte ketengroepen komt er steeds meer vraag en aanbod naar lokaal geproduceerd voedsel. Ook is er voorlichting voor scholieren en consumenten over de herkomst van hun voedsel.

Met regio en provincie: betere doorstroming en verbreding van A28

R. Koekkoek

Met de regio maken wij ons hard om een betere doorstroming en uiteindelijk verbreding van de A28 te realiseren. Dit doen wij in het programma Noord Veluwe Bereikbaar samen met de gemeenten Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Elburg, Oldebroek en Hattem. Dit regionaal gedragen programma zet in op verschillende projecten om de doorstroming op de A28 en de bereikbaarheid van de deelnemende gemeenten te verbeteren. Infrastructurele maatregelen op de A28 zijn onderdeel van dit programma.

Speelruimteplan uitvoeren

R. Koekkoek

In 2022 ligt de aandacht voornamelijk op het geven van kwaliteitsimpulsen aan speeltuinen waar dat nodig is. Voor 2022 wordt er gekeken naar de wensen vanuit de buurt en de fysieke staat van speeltuinen. Het advies uit het speelruimteplan 2014 is niet meer voldoende. In 2022 wordt er tevens een nieuw speelruimte vastgesteld. Hiermee weten we de komende jaren weer goed wat ons te doen staat.

Herplanten bomen bij kap door gemeente

R. Koekkoek

Inmiddels is het bomenfonds vastgesteld. Tevens hebben we kaarten laten maken met alle potentiële (nog onbenutte) groeiruimte voor bomen in de bebouwde kom. In 2022 kunnen we herplant van bomen bij projecten, wanneer nodig elders compenseren binnen de bebouwde kom. Herplant is daarmee in 2022 beter geborgd dan voorgaande jaren.

Fietspad Voorthuizerstraat

R. Koekkoek

De provincie verkent de mogelijkheden om het fietspad en de rijbaan van de N303 (Voorthuizerstraat) tussen Voorthuizen en Putten te verbeteren en veiliger te maken. Als gemeente zijn we hier nauw bij betrokken. De verkenning eindigt met de keuze van een voorkeursalternatief. De verwachting is dat Gedeputeerde Staten deze keuze maakt in 2022. Na de verkenning volgt de planuitwerkingsfase. In deze fase wordt het gekozen voorkeursalternatief nader gedetailleerd en een projectbesluit opgesteld. Gedeputeerde Staten stelt het projectbesluit uiteindelijk vast. Naar verwachting vindt de uitvoering plaats in 2024.

Overige beleidsontwikkelingen

Omgevingswet

E.T. 't Jong

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot naar verwachting 1 juli 2022. Het streven is om de planning uit het Projectplan Implementatie Omgevingswet zo veel mogelijk aan te houden. Dit betekent dat de voor de inwerkingtreding van wet benodigde stukken ruim voor de gemeenteraadsverkiezingen zijn vastgesteld. In 2022 kan worden geoefend met de nieuwe processen en wordt de Omgevingsvisie Putten 2040 vastgesteld. Het opleidingsplan wordt afgerond. Voor het Omgevingsplan voor Putten worden de richtinggevende kaders vastgelegd.

Wet Kwaliteitsborging in de Bouw (WKB)

E.T. 't Jong

Tegelijk met de Omgevingswet treedt ook de Wet Kwaliteitsborging in werking. Voor een groot deel van de bouwplannen (onder andere grondgebonden woningen, aanbouwen, schuren) is het dan niet meer de taak van de gemeente om deze vooraf te toetsen aan de bouwtechnische regels, en controleert Bouwtoezicht hier ook niet meer op tijdens de bouw. Deze taak wordt neergelegd bij particuliere gecertificeerde kwaliteitsborgers. In regionale pilotgroepen doen we ervaring op met de nieuwe werkwijze. Een eerste inschatting is dat geleidelijk ongeveer de helft van toezichthoudende taak tijdens de bouw komt te vervallen. Bij de invulling van vacatures bij Bouwtoezicht wordt rekening gehouden met deze wetswijziging.

Bloemrijke akkerranden

E.T. 't Jong

Het project is nuttig en kan op enthousiasme rekenen van de ondernemers en de burgers. Er zijn nog steeds veel aanmeldingen van bedrijven die hier ook een passende vergoeding voor krijgen. Borden bij de percelen geven meer duidelijkheid en laten de voorbijgangers weten dat Putten dit bekostigt. In 2022 zetten we dit project voort.

Gebiedsvisie terrein achter gemeentehuis

E.T. 't Jong

Het (parkeer)terrein achter het gemeentehuis is in 2020 (provisorisch) heringericht. Onder andere bomen en plantvakken zijn verwijderd. In 2022 willen wij voor het volledige gebied, globaal gelegen tussen het gemeentehuis en de Leijsbornstraat en van de Kelnarijstraat tot en met het perceel waarop de bibliotheek is gevestigd, een gebiedsvisie voorbereiden.

Herontwikkeling percelen Achterstraat

E.T. 't Jong

In 2021 worden stedenbouwkundige en financiële kaders en ontwikkelscenario's opgesteld voor de herontwikkeling van de percelen. In 2022 vindt hierover besluitvorming plaats door college en raad. Hierna kan een aanbestedingstraject van start gaan.

Wat mag het kosten?

Thema 1 Ruimte en Leefomgeving	Meerjarenbegroting 2022-2025			
	2022	2023	2024	2025
Lasten	16.181	13.646	13.733	13.733
Programma Ruimte	4.432	1.758	1.758	1.758
Programma Leefomgeving	6.625	6.720	6.783	6.846
Programma Kostendekkende Dienstverlening	5.124	5.169	5.192	5.130
Baten	9.612	7.039	7.038	6.987
Programma Ruimte	3.208	584	584	584
Programma Leefomgeving	129	129	101	101
Programma Kostendekkende Dienstverlening	6.275	6.326	6.353	6.302
Geraamd totaal baten en lasten	-6.569	-6.607	-6.695	-6.746
Dotatie aan reserves	60	-	-	-
Programma Ruimte	60	-	-	-
Programma Leefomgeving	-	-	-	-
Programma Kostendekkende Dienstverlening	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	647	537	537	537
Programma Ruimte	139	29	29	29
Programma Leefomgeving	477	477	477	477
Programma Kostendekkende Dienstverlening	31	31	31	31
Geraamd resultaat	-5.982	-6.069	-6.157	-6.209

Bedragen * € 1.000

Toelichting mutaties reserves

Programma Ruimte

Voor de herontwikkeling van de Achterstraat vindt een bijdrage van € 60.000 plaats uit de reserve grondexploitatie. Daarnaast wordt het bedrag voor het onderzoek naar een geschikte 2e locatie voor flexwoningen à € 50.000 gedekt door de reserve grondexploitatie.

Programma Leefomgeving

Per saldo vindt er een structurele onttrekking van €477.000 plaats vanuit de reserve dekking kapitaallasten. Het grootste deel van deze onttrekking is bedoeld om de kapitaallasten van investeringen in wegen op te vangen.

Programma Kostendekkende dienstverlening

Per saldo vindt er een structurele onttrekking van €31.000 plaats vanuit de reserve dekking kapitaallasten. Het grootste deel van deze onttrekking is bedoeld om de kapitaallast van de investering Schootmanshof fase 3 op te vangen.

Investerings

In bijlage F Meerjaren-investeringsprogramma is een overzicht van de investeringen opgenomen.

Specificatie per programma en beleidsproduct

Thema 1 Ruimte en leefomgeving		Jaar rekening	Begroting incl. wijz.	Begroting 2022-2025			
Programma en beleidsproducten	Prog.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten							
Bouwgrondexploitatie	PR	8.864	3.582	3.122	498	498	498
Volkshuisvesting en handhaving	PR	878	1.751	886	827	827	827
Ruimtelijke ordening	PR	370	421	424	433	433	433
IBOR openbaar groen	PL	1.069	1.235	1.189	1.207	1.215	1.233
IBOR Wegen, straten en pleinen	PL	2.849	3.007	3.499	3.577	3.632	3.685
Verkeer en parkeren	PL	141	119	99	99	99	99
Natuurbescherming	PL	32	34	34	34	34	34
Milieubeheer	PL	1.530	1.814	1.730	1.728	1.728	1.720
Wijkbudget kleine ongemakken	PL	37	113	75	75	75	75
Afval	PK	1.910	1.718	1.716	1.716	1.721	1.721
Begraven	PK	814	780	804	808	813	816
Omgevingsvergunningen	PK	460	454	757	757	757	757
Rioleringen	PK	2.179	1.994	1.848	1.888	1.901	1.835
Totaal		21.133	17.022	16.181	13.646	13.733	13.733
Programma Ruimte	PR	10.113	5.754	4.432	1.758	1.758	1.758
Programma Leefomgeving	PL	5.657	6.322	6.625	6.720	6.783	6.846
Programma Kostendekkende dienstverlening	PK	5.363	4.947	5.124	5.169	5.192	5.130
Totaal lasten		21.133	17.022	16.181	13.646	13.733	13.733
Baten							
Bouwgrondexploitatie	PR	9.478	3.582	3.110	486	486	486
Volkshuisvesting en handhaving	PR	65	28	28	28	28	28
Ruimtelijke ordening	PR	86	70	70	70	70	70
IBOR openbaar groen	PL	-	-	-	-	-	-
IBOR wegen, straten en pleinen	PL	163	113	113	113	85	85
Verkeer en parkeren	PL	9	10	10	10	10	10
Natuurbescherming	PL	10	-	-	-	-	-
Milieubeheer	PL	31	7	7	7	7	7
Wijkbudget kleine ongemakken	PL	-	-	-	-	-	-
Afval	PK	1.593	2.097	2.059	2.059	2.059	2.059
Begraven	PK	1.410	834	840	845	850	853
Omgevingsvergunningen	PK	1.081	663	1.038	1.038	1.038	1.038
Rioleringen	PK	2.655	2.862	2.337	2.384	2.406	2.351
Totaal		16.580	10.265	9.612	7.039	7.038	6.987
Programma Ruimte	PR	9.629	3.679	3.208	584	584	584
Programma Leefomgeving	PL	212	129	129	129	101	101
Programma Kostendekkende dienstverlening	PK	6.738	6.456	6.275	6.326	6.353	6.302
Totaal baten		16.580	10.265	9.612	7.039	7.038	6.987
Geraamd totaal baten en lasten		-4.553	-6.758	-6.569	-6.607	-6.695	-6.746

In de tabel is het reeds goedgekeurd nieuw beleid verwerkt

Bedragen * € 1.000

Toelichting mutaties per programma

Waar er sprake is van een reële afwijking van de programma's tussen de Begroting 2022-2025 ten opzichte van de Jaarrekening 2020 en de Begroting 2021 dan wordt dat hieronder toegelicht bij het betreffende programma.

Programma Ruimte

De bouwgrondexploitatie verloopt budgetneutraal en de raming is gebaseerd op het meest actuele exploitatieplan voor de bouwgrondexploitatie Rimpeler.

Binnen volkshuisvesting en handhaving is in 2021 budget opgenomen voor de implementatie van de omgevingswet. Dit betreft een incidenteel budget dat gedekt wordt door een reserve.

Programma Leefomgeving

Op het beleidsproduct IBOR wegen, straten en pleinen en IBOR openbaar groen stijgen de lasten meerjarig. Dit betreffen kapitaallasten van meerdere grote investeringen in de openbare ruimte. Deze zijn op basis van het Coalitieakkoord 2018-2022 beschikbaar gesteld.

Programma Kostendekkende dienstverlening

Het programma Kostendekkende dienstverlening bestaat uit de producten afval, riolering, begraafplaatsen en omgevingsvergunningen. Deze producten zijn 100% kostendekkend. De cijfers geven echter een andere indruk. De baten zijn in dit overzicht niet gelijk aan de lasten. Door de systematiek in de BBV worden overhead en BTW niet als last verantwoord op het beleidsproduct, maar worden extracomptabel toegerekend. Daardoor zijn de lasten niet gelijk aan de uitgaven.

Door een toenemende werkvoorraad van omgevingsvergunningen is de afhandeling niet meer mogelijk binnen de bestaande formatie. De uitbreiding van de formatie voor omgevingsvergunningen zorgt dat de (verhaalbare) lasten met € 305.000 stijgen. Door de opbrengst van de leges voor bouwactiviteiten met hetzelfde bedrag te verhogen stijgt de kostendekkendheid weer naar 100%.

Voor verdere toelichting op de kostendekkendheid wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen. Daar wordt ook zichtbaar gemaakt hoeveel overige kosten toegerekend worden ter onderbouwing van de gehanteerde tarieven.

Thema Samenleving

Algemeen

Het thema Samenleving heeft betrekking op de volgende programma's:

- Programma Gezondheid en bewegen;
- Programma Groei en ontwikkeling;
- Programma Maatschappelijke participatie;
- Programma Werken en leren.

Portefeuillehouders

De verantwoordelijke portefeuillehouders voor dit thema zijn de heer 't Jong en de heer Koops.

Wat willen we bereiken?

Het coalitieakkoord 'Bouwen aan Putten' beschrijft de plannen voor de jaren 2018-2022. In het Collegeprogramma 2018-2022 zijn die plannen verder uitgewerkt in concrete actiepunten per jaar. De actiepunten voor 2022 binnen het begrotingsthema Samenleving worden hierna nader uitgewerkt. Daarnaast worden er een aantal actuele beleidsontwikkelingen toegelicht die in 2022 ook onze aandacht zullen vragen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actiepunten 2022

Bekendheid geven aan cliëntondersteuning

G. Koops

Inwoners van de gemeente Putten kunnen gebruik maken van onafhankelijke inwonerondersteuning. Deze wettelijke taak wordt in Putten uitgevoerd door de beoogde brede welzijn organisatie. Daarbij zet de gemeente en de organisatie verschillende kanalen en middelen, passend bij de doelgroep, in om gericht te communiceren.

Aanpak eenzaamheid en inclusie maatschappij

G. Koops

Met de inclusie-agenda 'Putten voor Iedereen' 2019-2022 wordt ingezet op het bevorderen van een inclusieve samenleving. De inclusie-agenda kwam tot stand dankzij uitgebreide inwonersparticipatie. Daaruit is een inclusiepanel, bestaande uit ervaringsdeskundigen, ontstaan. Samen met onder andere het inclusiepanel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de inclusieagenda.

Grip op Jeugd en WMO

G. Koops

In 'Grip op Jeugd 2019-2021' en 'Grip op Wmo' zijn verschillende scenario's en bijpassende maatregelen opgenomen die in de periode 2019-2021 zijn ingezet. Deze maatregelen zijn er om de grip te krijgen op de uitgaven jeugdhulp en Wmo en de kwaliteit te verhogen. De raad ontvangt ieder kwartaal de rapportage Sociaal Domein met daarin actuele ontwikkelingen op het domein Samenleving, de ontwikkelingen voor Jeugd en Wmo zijn hierin een vast onderdeel.

Aandacht voor jeugd

G. Koops

In 2021 is de aanbesteding van jeugdhulp doorlopen waarmee kwalitatief goede jeugdhulp in de 2e lijn is geborgd voor 2022 en verder. Met de Norm voor Opdrachtgeverschap Jeugd maken

gemeenten afspraken binnen de jeugdregio Noord Veluwe en leggen deze samenwerking duurzaam vast.

Preventief jeugdbeleid

G. Koops

Op dit moment wordt er verder uitwerking gegeven aan de doelen genoemd in de uitvoeringsagenda Preventief Jeugdbeleid. In 2022 liggen onder andere extra accenten op het verbeteren van jongerenparticipatie, het versterken van de samenwerken in netwerken, het breder aanbieden van (opvoed)cursussen en trainingen.

Verbeteren informatievoorziening balie en internet

G. Koops

Voor 2022 ligt nog meer de nadruk op de verbinding tussen de informatie van de gemeente en die van maatschappelijk partners. De verbinding tussen organisaties en gemeente moet duidelijk zijn voor de inwoner die op zoek is naar informatie.

Intensiveren toeleiding tot arbeidsmarkt jongeren, statushouders en werkzoekenden

G. Koops

In 2022 zetten we in op een versterkte regiefunctie van de consultants van de gemeente. Daarnaast zorgen we voor gerichte inkoop van trajecten bij onze gespecialiseerde partners om cliënten vanuit de bijstand klaar te maken voor de arbeidsmarkt. Door goede contacten met Puttense ondernemers proberen we de inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt zo snel mogelijk te plaatsen bij regulier werk. Voor de doelgroep statushouders krijgen we met de nieuwe wet inburgering meer mogelijkheden om hun inburgeringslessen te koppelen aan de trajecten richting werk.

Zorgplein binnen Stroud doorontwikkelen

G. Koops

In 2020 is Putten gestart met het proces om te komen tot één brede welzijnsinstelling. Het streven is dat de brede welzijn organisatie per 1 januari 2022 operationeel is. Na de start zal er de aandacht en energie besteed moeten worden aan de uitvoering hier van.

In overleg met zorgpartners eenzaamheid voorkomen/beperken

G. Koops

In de voorlopige opdracht van de brede welzijn organisatie is opgenomen dat deze partijen vanaf 1 januari 2022 initiatieven ondersteunen en faciliteren die te maken hebben met maatschappelijke opgaves zoals eenzaamheid. En hiervoor ontwikkelen de partijen onder andere de geïntegreerde aanpak van eenzaamheid verder door. Hiermee wordt aangesloten bij het streven van de landelijke Coalitie Eén tegen eenzaamheid om structureel aandacht te vragen voor dit maatschappelijke vraagstuk. Daarnaast wordt één keer per jaar extra aandacht gevraagd voor het voorkomen en bestrijden van eenzaamheid. Dit doen wij door de aangesloten partners te vragen om in 2022 de week 'Een tegen eenzaamheid' te organiseren.

Onderwijshuisvesting

G. Koops

De start van renovatie van de Wegwijzer staat gepland voor het 4e kwartaal 2021 en de verwachte afronding is 2e kwartaal 2022. Daarnaast is er een onderzoek naar de staat van de huisvesting van Groevenbeek Putten uitgevoerd. De raad van de gemeente Putten heeft bij vaststelling van het integraal huisvestingsplan (IHP) in 2018 besloten in de nieuwe raadsperiode een besluit te nemen over de huisvesting van Groevenbeek.

Verder is er nieuwe wetgeving op het gebied van onderwijshuisvesting aangekondigd. Naar verwachting zal dit ook herijking van het integraal huisvestingsplan (IHP) vereisen. Verwacht wordt dat deze wetswijziging eind 2022 begin 2023 in gaat.

Roken op en rond sportvelden ontmoedigen

G. Koops

Sportclubs die beleid hebben op het rookvrij maken van hun terrein kunnen in aanmerking komen voor een subsidie vanuit de Open Club Subsidies. Ook is roken een thema binnen de JOGG aanpak. Bij Team Fit is rookvrij een pijler.

Overige beleidsontwikkelingen

Subsidiebeleid

E.T. 't Jong

Op basis van de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie herijken we het subsidiebeleid. We zorgen voor een heldere vertaling van onze beleidsdoelen naar subsidieafspraken. Daarnaast zorgen we voor een transparante opzet zodat het voor alle subsidieaanvragers helder is op basis waarvan de gemeente verschillende subsidies verstrekt.

Herijking sportbeleid en sportaccommodatieplan

G. Koops

In 2022 wordt een nieuw sportbeleid aan de gemeenteraad voorgelegd. Inclusief een herijking van het sportaccommodatieplan. In dit nieuwe sportbeleid willen we sport niet alleen als middel maar ook als doel op zich beschouwen. Verder zal de nota een integrale benadering van bewegen, leefstijl en gezondheid kennen waarin de gemeente zorg draagt voor de samenleving en de inwoners een eerlijke kans geeft om een goede start te maken dan wel een vervolg te geven voor een gezond en gelukkig leven.

Sporthal Putter Eng

G. Koops

In 2021 zijn wij gestart met uitwerken van meerdere toekomstperspectieven als het gaat om onze binnensportaccommodaties. Dit proces zal in 2022 een vervolg kennen.

Wet inburgering

G. Koops

De nieuwe wet inburgering gaat (naar verwachting) vanaf begin 2022 van start. Dat betekent een uitgebreidere rol voor de gemeente bij de ondersteuning van statushouders. We zorgen in regionaal verband voor leerroutes voor statushouders waarbij de link met de praktijk en met werk centraal staat. Daarnaast ontzorgen we de statushouders in de eerste maanden door een aantal vaste lasten direct vanuit de bijstandsuitkering te betalen. Naast de professionele inzet vanuit de taalaanbieders, het werkbedrijf en de gemeente maken we afspraken met vrijwilligersorganisaties. Hun inzet is van groot belang voor de integratie van de statushouders in de Nederlandse samenleving.

Decentralisatie Beschermd wonen

G. Koops

Per 1 januari 2022 wordt gestart met de doordecentralisatie van beschermd wonen. Dat betekent dat niet alleen de 43 centrumgemeenten, maar alle 355 gemeenten zich volledig gaan inzetten voor inwoners die in aanmerking komen voor beschermd wonen. Hiervoor zijn dan regionale samenwerkingsafspraken gemaakt. Vanaf 1 januari 2023 komt er een nieuwe financiële verdeling over gemeenten en een woonplaatsbeginsel.

Begin 2022 zal de nieuwe regionale nota Volksgezondheid 2022-2025 zijn vastgesteld. Voor Putten zal er een lokale uitvoeringsagenda Volksgezondheid worden geschreven. Hierin zullen zowel de regionale onderwerpen als lokale aandachtspunten vorm krijgen. Een belangrijk aandachtspunt is om in te zetten op het bevorderen van 'gezond' gedrag en keuzes. Vanuit de landelijke nota is het inzetten op het verkleinen van gezondheidsachterstanden bij mensen met een laag sociaal economische status.

Meerjarenplan Samenleving 2019-2022

G. Koops

Er wordt uitvoering gegeven aan het Meerjarenplan. Dit gebeurt op meerdere vlakken zoals de Brede toegang, Brede Welzijn en Sociaal Vangnet overleg. In 2022 wordt hier verder uitvoering aan gegeven. Een 'foto samenleving' geeft gemeente Putten handvatten om ons beleid af te stemmen op de voorziene ontwikkelingen, zowel maatschappelijk als financieel. De input hiervan gebruiken we onder meer om de kaders voor het Meerjarenplan 2023-2026 op te stellen. Deze kaders worden vervolgens besluitvormend aan de raad voorgelegd. .

Wat mag het kosten?

Thema 2 Samenleving	Meerjarenbegroting 2022-2025			
	2022	2023	2024	2025
Lasten	25.716	25.611	25.369	25.291
Programma Gezondheid en bewegen	2.631	2.632	2.625	2.594
Programma Groei en ontwikkeling	7.224	7.204	7.204	7.204
Programma Maatschappelijke participatie	10.343	10.375	10.370	10.367
Programma Werken en leren	5.519	5.401	5.170	5.127
Baten	3.952	3.893	3.807	3.807
Programma Gezondheid en bewegen	94	102	110	110
Programma Groei en ontwikkeling	4	4	4	4
Programma Maatschappelijke participatie	3.340	3.340	3.340	3.340
Programma Werken en leren	515	448	354	354
Geraamd totaal baten en lasten	-21.764	-21.718	-21.562	-21.485
Dotatie aan reserves	923	267	259	259
Programma Gezondheid en bewegen	-	-	-	-
Programma Groei en ontwikkeling	664	8	-	-
Programma Maatschappelijke participatie	259	259	259	259
Programma Werken en leren	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	6	6	76	175
Programma Gezondheid en bewegen	6	6	-	-
Programma Groei en ontwikkeling	-	-	76	175
Programma Maatschappelijke participatie	-	-	-	-
Programma Werken en leren	-	-	-	-
Geraamd resultaat	-22.681	-21.979	-21.745	-21.568

Bedragen *€ 1.000

Toelichting mutaties reserves*Programma Gezondheid en bewegen*

Vanuit de reserve dekking kapitaallasten wordt jaarlijks € 6.000 (tot 2024) onttrokken ter dekking van de kapitaallasten behorende bij het onderzoek voor Sportpark Putter Eng.

Programma Groei en ontwikkeling

Vanuit de reserve Sociaal domein wordt een bedrag van € 664.000 (storting) olopend naar € 175.000 (onttrekking) gemuteerd voor egalisatie van kosten binnen Jeugd.

Programma Maatschappelijke participatie

In 2022 wordt een bedrag van € 259.000 gestort in de reserve Sociaal domein voor egalisatie van kosten binnen WMO.

Programma Werken en leren

Niet van toepassing.

Investerings

In bijlage F Meerjaren-investeringsprogramma is een overzicht van de investeringen opgenomen.

Specificatie per programma en beleidsproduct

Thema 2 Samenleving		Jaar rekening	Begroting incl. wijz.	Begroting 2022-2025			
Programma en beleidsproducten	Prog.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten							
Jeugdgezondheidszorg	PGB	578	600	618	618	618	618
Openbare gezondheidszorg	PGB	331	398	417	412	412	412
Sport en bewegen	PGB	452	423	378	378	378	378
Sportaccommodaties	PGB	409	405	421	426	420	388
Zwembad	PGB	500	510	510	510	510	510
Sportverenigingen	PGB	196	243	288	288	288	288
Lokaal jeugdbeleid	PGO	149	157	166	166	166	166
Jeugdhulp	PGO	7.418	6.738	6.688	6.668	6.668	6.668
Kinderopvang	PGO	88	123	123	123	123	123
Kunst en cultuur	PGO	232	218	247	247	247	247
Bijstandsverlening	PMP	4.868	3.385	3.221	3.235	3.235	3.235
Gemeentelijke minimabeleid	PMP	847	951	1.027	1.027	1.027	1.027
Algemene voorzieningen	PMP	1.001	1.032	1.041	1.041	1.041	1.041
Maatwerkvoorzieningen	PMP	4.642	5.362	4.947	4.965	4.963	4.963
Nieuwkomers	PMP	76	122	107	107	104	101
Lokaal onderwijsbeleid	PWL	1.657	1.720	1.871	1.804	1.710	1.710
Onderwijshuisvesting	PWL	670	759	874	839	837	855
Bibliotheekwerk	PWL	417	426	426	426	426	426
Arbeidsparticipatie	PWL	2.670	2.375	2.347	2.332	2.197	2.136
Volwasseneducatie	PWL	-	-	-	-	-	-
Totaal		27.200	25.946	25.716	25.611	25.369	25.291
Programma Gezondheid en bewegen	PGB	2.466	2.579	2.631	2.632	2.625	2.594
Programma Groei en ontwikkeling	PGO	7.886	7.236	7.224	7.204	7.204	7.204
Programma Maatschappelijke participatie	PMP	11.434	10.852	10.343	10.375	10.370	10.367
Programma Werken en leren	PWL	5.415	5.279	5.519	5.401	5.170	5.127
Totaal lasten		27.200	25.946	25.716	25.611	25.369	25.291
Baten							
Jeugdgezondheidszorg	PGB	-	-	-	-	-	-
Openbare gezondheidszorg	PGB	-	-	-	-	-	-
Sport en bewegen	PGB	92	36	16	24	33	33
Sportaccommodaties	PGB	79	68	73	73	73	73
Zwembad	PGB	5	4	4	4	4	4
Sportverenigingen	PGB	-	-	-	-	-	-
Lokaal jeugdbeleid	PGO	-	-	-	-	-	-
Jeugdhulp	PGO	71	-	-	-	-	-
Kinderopvang	PGO	5	4	4	4	4	4
Kunst en cultuur	PGO	-	-	-	-	-	-
Bijstandsverlening	PMP	5.219	3.215	3.163	3.163	3.163	3.163
Gemeentelijke minimabeleid	PMP	73	47	47	47	47	47
Algemene voorzieningen	PMP	-	-	-	-	-	-
Maatwerkvoorzieningen	PMP	718	155	130	130	130	130

Thema 2 Samenleving		Jaar rekening	Begroting incl. wijz.	Begroting 2022-2025			
Programma en beleidsproducten	Prog.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nieuwkomers	PMP	-	-	-	-	-	-
Lokaal onderwijsbeleid	PWL	408	354	515	448	354	354
Onderwijshuisvesting	PWL	-	-	-	-	-	-
Bibliotheekwerk	PWL	-	-	-	-	-	-
Arbeidsparticipatie	PWL	32	-	-	-	-	-
Volwasseneducatie	PWL	-	-	-	-	-	-
Totaal		6.703	3.883	3.952	3.893	3.807	3.807
Programma Gezondheid en bewegen	PGB	176	109	94	102	110	110
Programma Groei en ontwikkeling	PGO	76	4	4	4	4	4
Programma Maatschappelijke participatie	PMP	6.009	3.417	3.340	3.340	3.340	3.340
Programma Werken en leren	PWL	441	354	515	448	354	354
Totaal baten		6.703	3.883	3.952	3.893	3.807	3.807
Geraamd totaal baten en lasten		-20.497	-22.063	-21.764	-21.718	-21.562	-21.485

In de tabel is het reeds goedgekeurd nieuw beleid verwerkt

Bedragen * € 1.000

Toelichting mutaties per programma

Waar er sprake is van een reële afwijking van de programma's tussen de Begroting 2022-2025 ten opzichte van de Jaarrekening 2020 en de Begroting 2021 dan wordt dat hieronder toegelicht bij het betreffende programma.

Programma Gezondheid en bewegen

Binnen het programma zijn er enkele verschuivingen, maar de baten en lasten blijven nagenoeg constant.

Programma Groei en ontwikkeling

De daling van de lasten op dit programma wordt met name veroorzaakt door maatregelen die zijn genomen in de Financiële koersnota 2020, Grip op Jeugd. Voor een verdere toelichting hierop verwijzen wij naar de paragraaf Sociaal domein.

Programma Maatschappelijke participatie

De afwijking op dit programma, ten opzichte van 2021, kan voor het overgrote deel worden verklaard door de incidentele middelen in 2021 voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang (verschil van € 585.000) en kosten corona (€ 61.000). Daartegenover staat een stijging van de salarislasten op dit programma van € 160.000. Voor een verdere toelichting hierop verwijzen wij naar de paragraaf Sociaal domein.

Programma Werken en leren

De stijging van de lasten op het programma wordt met name veroorzaakt door de uitvoering van het IHP. De kapitaallasten op het product Onderwijshuisvesting stijgen hierdoor ook.

Thema Economie en recreatie

Algemeen

Het thema Economie en recreatie heeft betrekking op het gelijknamige programma.

Portefeuillehouders

De verantwoordelijke portefeuillehouders voor dit thema zijn de heer 't Jong, de heer Koekkoek en de heer Koops.

Wat willen we bereiken?

Het coalitieakkoord 'Bouwen aan Putten' beschrijft de plannen voor de jaren 2018-2022. In het Collegeprogramma 2018-2022 zijn die plannen verder uitgewerkt in concrete actiepunten per jaar. De actiepunten voor 2022 binnen het begrotingsthema Economie en recreatie worden hierna nader uitgewerkt. Daarnaast worden er een aantal actuele beleidsontwikkelingen toegelicht die in 2022 ook onze aandacht zullen vragen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actiepunten 2022

Gebiedsvisie Henslare

G. Koops en E.T. 't Jong

In de zomer van 2021 is een nieuwe start gemaakt met het opstellen van een gebiedsvisie voor 7 ha netto bedrijventerrein tussen Henslare en het spoor. De gebiedsvisie wordt eind 2021/begin 2022 vastgesteld. Ook stellen we in 2022 een bestemmingsplan of omgevingsplan op.

Economische visie gemeente Putten 2035

G. Koops

De economie van 2035 zal fundamenteel anders zijn dan die van vandaag. Door corona, digitalisering, verduurzaming en technologische ontwikkelingen verandert de wereld om ons heen. Met de economische visie bepalen we onze koers en ambities voor 2035 en geven we een antwoord op de ontwikkelingen en zorgen we voor een bloeiende Puttense economie, waar iedereen van profiteert. Met de omliggende gemeenten vormen we een samenwerking en trekken we op bepaalde segmenten samen op.

Duurzaamheidskansen bij bedrijven benutten

G. Koops

In 2021 is een start gemaakt om met ondernemers te kijken naar de grote dakoppervlaktes en de mogelijkheid voor 'zon op dak'. In 2022 wordt hier vervolg aan gegeven en onderzocht wat mogelijk is voor verdere verduurzaming van bedrijven.

Zon op dak

G. Koops

In 2022 zal de potentie van zon op dak in kaart gebracht worden van het eigen vastgoed om als gemeente bij te dragen aan het realiseren van zon op dak. Ook zal er gekeken worden naar de potentie van daken van bedrijfspanden voor zonne-energie van ondernemers op Keizerswoert en Hoge Eng.

Bevorderen toerisme

R. Koekkoek

Voor de toeristische marketing en promotie van Putten hebben wij meerjarige subsidierelaties met diverse partijen. Visit Veluwe verzorgt de (inter)nationale marketing en promotie. VVV Putten+ is verantwoordelijk voor de lokale gastvrijheid en promotie. Incidenteel wordt bijgedragen aan campagnes en aan evenementen met een regionale of bovenregionale uitstraling. Samenwerking met Veluwe op 1 aan gebiedsopgaven Veluwe in de VeluweAgenda.

Toerisme en recreatie in het centrum

R. Koekkoek

De herinrichting van het Fontanusplein en het Kerkplein is afgerond. De herinrichting van het kernwinkelgebied (onderdeel straten c.a.) is in voorbereiding. Het bestek wordt opgesteld, waarna de aanbesteding zal plaatsvinden. Naar het zich laat aanzien wordt het werk in 3 fasen uitgevoerd, te weten Kerkstraat, Dorpsstraat en Verlengde Dorpsstraat.

Gastvrij Putten

R. Koekkoek

Gemeente Putten werkt met meer dan veertig verenigingen, organisaties, instellingen en collega-overheden op de Veluwe samen in de Veluwe Agenda. Doelstelling is om in 2025 de meest gastvrije regio van Nederland te zijn, met behoud en ontwikkeling van de bijzondere natuurwaarden: de Veluwe op 1. Projecten zijn onder meer: Recreatiezonering, routenetwerken, eenduidige bebording in Veluwestijl, financiering recreatieve infrastructuur, duurzame mobiliteit en gastvrije ontvangstlocaties. Binnen SNV vindt bestuurlijke afstemming en inbreng in de VeluweAlliantie plaats, het bestuurlijke overlegorgaan op de Veluwe. Ook is er ambtelijke ondersteuning in projecten en mondt het uit in lokale uitwerkingen/projecten.

Dromenlab

R. Koekkoek

De actieprogrammering voor 2019 t/m 2021 loopt in 2022 door in verband met doorgeschoven projecten als gevolg van corona. In het Dromenlab Putten is de afgelopen jaren, samen met de toeristische partners, gewerkt aan een gezamenlijke ambitie voor de toeristische ontwikkeling van Putten. Hierbij zijn gezamenlijke projecten benoemd. Doel is om de samenwerking te verstevigen en het toerisme te bevorderen. Hierin werken en investeren we samen met toeristische partners als VVV, horeca, recreatieondernemers, terreinbeheerders en het winkelcentrum.

Cultuur- en erfgoedbeleid

R. Koekkoek

In 2022 wordt een vervolg gegeven aan de uitvoeringsagenda cultuur naar aanleiding van de in 2021 aangenomen Cultuurvisie. Daarnaast worden de subsidierelaties met het culturele veld opnieuw bekeken ten gevolge van de herijking van het subsidiebeleid van de gemeente Putten. Tot slot wordt een nieuwe impuls gegeven aan regionale samenwerking op het gebied van cultuur waarbij een coördinerende rol is weggelegd voor Putten als penvoerende gemeente voor dit onderwerp.

Vitale Vakantieparken

R. Koekkoek

De lokale beleidskaders zijn de afgelopen jaren geactualiseerd (ruimtelijke, handhaving, economisch). Onverminderd ligt de focus op het opstellen van parkplannen (1 park, 1 plan) en het uitvoeren hiervan. Het voeren van parkgesprekken is daar bij een middel. Ook worden instrumenten vanuit het Programma VVP ingezet zoals het kwaliteitsteam en de Ontwikkelingsmaatschappij VVP. De integrale aanpak, ruimte, economie, toezicht en handhaving, openbare orde en veiligheid, belastingen en het sociale domein zetten we voort. De inzet in het uitvoeringsprogramma kwaliteitsverbetering verblijfsrecreatie heeft door corona vertraging opgelopen en zal in 2022 verder ten uitvoer worden gebracht.

In het programma Vitale vakantieparken werken 11 gemeenten en de provincie Gelderland samen met het recreatief bedrijfsleven, veiligheidspartners en anderen. Zij werken aan versterking en ontwikkeling van de verblijfsrecreatie op de Veluwe. Het is een project van de lange adem. Het programmaplan 2019-2022 geeft richting. Hierin is de ambitie uitgesproken dat er de komende 4 jaar voor alle circa 500 vakantieparken op de Veluwe een toekomstperspectief ligt. Ondernemerschap, duurzaamheid, herstructurering en wonen en zorg zijn prioritaire thema's.

Overige beleidsontwikkelingen

Project Putterpoorten

R. Koekkoek

Vanuit Dromenlab en Recreatiezonering ambities en doelen, met een versnelling door de financieringsmogelijkheid vanuit Regiodeal Veluwe is project Putterpoorten ontstaan; De ontwikkeling van drie gastvrije ontvangstlocaties, waar middels marketing/promotie (bestemmings-management) naartoe gestuurd wordt ter ontlasting van kwetsbaardere natuurgebieden en waar vandaan de Veluwe beleefd kan worden. Bij de ontvangstlocaties natuurverbeteringen en toevoeging van recreatieve functies met aandacht voor optimale Veluwebeleving.

Grafheuvelcentrum(museum): Grafheuvel en Schovenhorst

R. Koekkoek

In 2017 hebben de gemeenten Apeldoorn en Epe opdracht gegeven aan Erfgoed Gelderland om een inspiratiedocument voor een grafheuvelcentrum Veluwe op te stellen. Dit inspiratiedocument 'Beleef de prehistorie op de Veluwe' wordt gebruikt om de wens voor een grafheuvelcentrum onder de aandacht te brengen bij stakeholders. In vervolg hierop is in opdracht van de gemeente Apeldoorn, Epe, Ermelo Nunspeet, Putten en Veluwe op 1 eind 2019 een haalbaarheidsstudie voor een grafheuvelcentrum Veluwe uitgevoerd. Uitkomst is dat de focus verlegd wordt van een grafheuvelcentrum Veluwe naar een Archeologisch BelevingsCentrum Veluwe (ABC Veluwe). Mogelijk vanuit de al bestaande musea en voorzieningen, waarbij ook Museum de Tien Malen op Landgoed Schovenhorst als optie wordt gezien. Een mogelijkheid op die locatie aangaande archeologisch belevingscentrum ideeën als ontwikkeling ter ondersteuning van Veluwe-op-1 belevingsthema Veluws Verleden worden in 2022 bekeken.

Reclamebeleid

R. Koekkoek

Om meer sturing te kunnen aan vorm, omvang en type reclame-uitingen en hierbij openbare orde en veiligheid goed te kunnen borgen worden reclame beleid opgesteld. Hierbij wordt ook rekening gehouden met economische en planologische aspecten alsmede (contract)beheer.

Wat mag het kosten?

Thema 3 Economie en Recreatie	Meerjarenbegroting 2022-2025			
	2022	2023	2024	2025
Lasten	1.364	1.354	1.359	1.354
Programma Economie en recreatie	1.364	1.354	1.359	1.354
Baten	108	108	108	108
Programma Economie en recreatie	108	108	108	108
Geraamd totaal baten en lasten	-1.256	-1.246	-1.251	-1.246
Dotatie aan reserves	-	-	-	-
Programma Economie en recreatie	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	274	274	274	274
Programma Economie en recreatie	274	274	274	274
Geraamd resultaat	-982	-972	-977	-972

Bedragen *€ 1.000

Toelichting mutaties reserves

Programma Economie en recreatie

Per saldo vindt er een structurele onttrekking van €274.000 plaats vanuit de reserve dekking kapitaallasten. Het grootste deel van deze onttrekking is bedoeld om de kapitaallasten van de investering in het Centrumplan op te vangen.

Investeringsen

In bijlage F Meerjaren-investeringsprogramma is het overzicht van alle investeringen opgenomen.

Specificatie per programma en beleidsproduct

Thema 3 Economie en recreatie		Jaar rekening	Begroting incl. wijz.	Begroting 2022-2025			
Programma en beleidsproducten	Prog.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten							
Recreatie en cultuurhistorie	PER	671	729	597	587	592	587
Markt	PER	49	29	29	29	29	29
Bedrijvigheid	PER	198	263	520	520	520	520
Agrarische Zaken	PER	-	14	34	34	34	34
Gemeentelijk bezit	PER	397	182	185	185	185	185
Totaal		1.316	1.216	1.364	1.354	1.359	1.354
Programma Economie en recreatie	PER	1.316	1.216	1.364	1.354	1.359	1.354
Totaal lasten		1.316	1.216	1.364	1.354	1.359	1.354
Baten							
Recreatie en cultuurhistorie	PER	3	1	1	1	1	1
Markt	PER	42	51	51	51	51	51
Bedrijvigheid	PER	6	3	3	3	3	3
Agrarische Zaken	PER	-	-	-	-	-	-
Gemeentelijk bezit	PER	212	48	54	54	54	54
Totaal		262	102	108	108	108	108

Thema 3 Economie en recreatie		Jaar rekening	Begroting incl. wijz.	Begroting 2022-2025			
Programma en beleidsproducten	Prog.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Programma Economie en recreatie	PER	262	102	108	108	108	108
Totaal baten		262	102	108	108	108	108
Geraamd totaal baten en lasten		-1.054	-1.114	-1.256	-1.246	-1.251	-1.246

In de tabel is het reeds goedgekeurd nieuw beleid verwerkt

Bedragen * € 1.000

Toelichting mutaties per programma

Waar er sprake is van een reële afwijking van de programma's tussen de Begroting 2022-2025 ten opzichte van de Jaarrekening 2020 en de Begroting 2021 dan wordt dat hieronder toegelicht bij het betreffende programma.

Programma Economie en recreatie

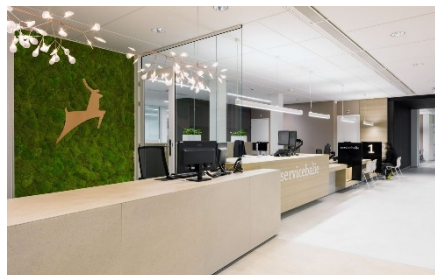
De lasten op het beleidsproduct Bedrijvigheid stijgen door kapitaallasten van de investeringen in het Centrum. Deze lasten worden gedekt door de reserve dekking kapitaallasten. Daarnaast dalen de lasten binnen Recreatie in verband met beëindiging van incidentele projecten.

Thema Bestuur, dienstverlening en veiligheid

Algemeen

Het thema Bestuur, dienstverlening en veiligheid heeft betrekking op de volgende programma's:

- Programma Bestuur, dienstverlening en veiligheid;
- Programma Algemene dekkingsmiddelen.

Portefeuillehouders

De verantwoordelijke portefeuillehouders voor dit thema zijn de heer Lambooj, de heer 't Jong en de heer Koekkoek.

Wat willen we bereiken?

Het coalitieakkoord 'Bouwen aan Putten' beschrijft de plannen voor de jaren 2018-2022. In het Collegeprogramma 2018-2022 zijn die plannen verder uitgewerkt in concrete actiepunten per jaar. De actiepunten voor 2022 binnen het begrotingsthema Bestuur, dienstverlening en veiligheid worden hierna nader uitgewerkt. Daarnaast worden er een aantal actuele beleidsontwikkelingen toegelicht die in 2022 ook onze aandacht zullen vragen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actiepunten 2022

Veiligheid

H.A. Lambooj

Voor de gemeente Putten is veiligheid een belangrijk onderwerp. Met het vaststellen van het Integraal Veiligheidsplan Harderwijk Ermelo Putten 2020-2024 (IVP) is een ambitieus plan vastgelegd. De komende jaren zal aan de hand van het uitvoeringsplan uitvoering worden gegeven aan de vastgestelde prioriteiten. In het uitvoeringsplan worden concrete acties die voortvloeien uit het IVP benoemd met verschillende acties per prioritering c.q. beleidsthema.

Ondermijning

H.A. Lambooj

Vanuit het rijk en provincie wordt in toenemende mate bij gemeenten aandacht gevraagd voor het bestrijden van ondermijning: (criminele) activiteiten die de structuur van de maatschappij verzwakken of misbruiken, het gezag ontwrichten en die ontwrichtend werken op economische en sociale structuren. We pakken dit onderwerp in 2022 verder op door verder in te zetten op bewustwording van de signalen van ondermijning en weerbaarheid van onze organisatie op dit gebied. Ondermijning is ook een van de bovenlokale prioriteiten in het IVP en krijgt binnen het uitvoeringsplan verschillende actiepunten, waarbij bijvoorbeeld gedacht moet worden aan eerder genoemde bewustwording, inzet handhaving APV, bibob en damoclesbeleid, mensenhandel en casus-overleg met ketenpartners. Met voornoemde ontwikkelingen lijkt er goede basis te zijn gelegd om de komende jaren de initiatieven tegen ondermijning en op het gebied van veiligheid volop te kunnen (blijven) ontploien.

Scherpere normen energielabel bij renovatie gemeentelijke gebouwen

R. Koekkoek

De gemeente Putten krijgt vanuit de provincie ondersteuning voor de verduurzaming van haar eigen gebouwen. Binnen dit traject gaat er gekeken worden naar het MJOP's en de mogelijke

aanknopingspunten op natuurlijke vervangingsmomenten om verder te verduurzamen met als doelstelling om voor 2050 van het aardgas af te gaan.

We kopen duurzaam en circulair in

H.A. Lambooj

De gemeente Putten legt binnen zijn aanbestedingstrajecten, waar mogelijk, de nadruk op het inkopen van duurzame en circulaire producten en diensten. Deze criteria worden ingezet als eisenpakket al dan niet gebruikt als gunningscriteria. De inschrijvers worden door middel van gunningscriteria uitgedaagd een extra stap te zetten op het gebied van duurzaamheid en circulariteit van haar producten of diensten.

Communicatie en burgerparticipatie

R. Koekkoek

Vertrekpunt voor ons beleid op het gebied van communicatie en participatie is notitie Luisteren 2019-2022 als vastgesteld in mei 2019. De notitie bevat 9 actiepunten en die worden uitgevoerd. Deze 9 actiepunten worden in de komende periode geëvalueerd. De conclusies van deze evaluatie worden met de gemeenteraad gedeeld. Met het aantreden van een nieuw college, medio 2022 en het vaststellen van het nieuwe collegeprogramma wordt een nieuw actieplan Communicatie en Participatie opgesteld.

Wijkgericht werken buitendienst

R. Koekkoek

Tot 2021 werden veel werkzaamheden binnen de openbare ruimte uitgevoerd door aannemers, gemeente en/of sociale werkvoorziening Gresbo. Met de invoering van 'Wijkgericht werken' zoals benoemd in het Coalitieakkoord 2018-2022 is er een intensieve integrale samenwerking tussen gemeente en Inclusief Groep Gresbo opgezet. Er zijn twee Wijkteams in Putten actief naast het team van de Begraafplaats. De medewerkers in de wijkteams worden opgeleid in communicatie met bewoners en worden geschoold in vak- en machinekennis. Hiervoor is budget beschikbaar gesteld. Het is goed om te constateren uit reacties van inwoners en medewerkers dat deze werkwijze positief wordt ontvangen. Daarnaast zijn er ook positieve reacties over de volwaardige plek die collega's van de Inclusief Groep Gresbo hebben gevonden in de Wijkteams.

Investeren in omvang en kwaliteit organisatie

H.A. Lambooj

Op basis van de benchmark van Berenschot (2021) en de opgaven voor de komende jaren wordt gewerkt aan een concrete invulling van de pm-post in de begroting ten aanzien van de benodigde formatie van de gemeentelijke organisatie. Het college zal, in het verlengde van de eerder beschikbaar gestelde middelen voor extra capaciteit bij de afdeling Ruimte, met nadere voorstellen komen voor de ambtelijke capaciteit, indien en voor zover dit op basis van de benchmark van Bureau Berenschot kan worden onderbouwd.

Dat betreft zowel de kwantiteit als de kwaliteit van de organisatie. Tegelijkertijd wordt de organisatie verder ontwikkeld om op de (voorzien) opgaven in te kunnen spelen. Hierbij wordt betrokken hoe de gemeente Putten een aantrekkelijke werkgever kan blijven. Door de gecombineerde aanpak wordt ingezet op een organisatie die weer een aantal jaren goed vooruit kan.

Overige beleidsontwikkelingen

Nieuwe ontwikkelingen digitalisering

E.T. 't Jong

De gemeente digitaliseert haar processen continu en zal daar verder mee doorgaan. Dat werpt haar vruchten af in deze periode waarin fysiek samenwerken geen vanzelfsprekendheid meer is. Informatieveiligheid is hierbij van groot belang. Daarom zullen we de komende jaren hier hoog op inzetten om te borgen dat we gegevens van (onder andere) burgers optimaal beveiligen. De ICT wordt stap voor stap verder in de BLNP ondergebracht. De komende jaren staat in het teken van verdere samenwerking en integratie van de teams en van harmonisatie van het applicatielandschap en de techniek. Daarnaast loopt het huidige beleidsplan tot 2021 en zal daarom vernieuwd worden.

Integrale dienstverlening

E.T. 't Jong

Dienstverlening heeft alles met gastvrijheid te maken. Een onderwerp waar wij het komende jaar nadrukkelijker aandacht voor zullen vragen binnen de organisatie. Daarnaast zullen wij een aantal specifieke processen tegen het licht houden om te bezien of onze dienstverlening verder kan worden verbeterd; concreet denken wij hierbij aan het proces van verloren en gevonden voorwerpen. Ook de volledig vernieuwde website zal beoordeeld worden op eenvoudig taalgebruik (B1), webrichtlijnen en de doorontwikkeling van online formulieren.

Wet Open Overheid (WOO)

E.T. 't Jong

Op 26 januari 2021 heeft de Tweede Kamer de (Wijzigingswet) Wet open overheid (Woo) aangenomen. Hiermee beoogt men de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken. De Eerste Kamer moet nog instemmen met dit voorstel, maar naar verwachting treedt de wet in de loop van 2022 in werking. Het 2^e halfjaar van 2021 beraden wij ons op de implementatie van deze nieuwe wet en wat dat voor Putten zal gaan betekenen.

Wat mag het kosten?

Thema 4 Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	Meerjarenbegroting 2022-2025			
	2022	2023	204	2025
Lasten	12.703	12.542	12.504	12.534
Programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	11.802	11.645	11.607	11.642
Programma Algemene Dekkingsmiddelen	901	896	897	892
Baten	43.241	42.485	42.280	42.382
Programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	649	649	649	649
Programma Algemene Dekkingsmiddelen	42.592	41.837	41.631	41.733
Geraamd totaal baten en lasten	30.538	29.944	29.775	29.848
Dotatie aan reserves	-	-	-	-
Programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	-	-	-	-
Programma Algemene Dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	317	313	297	295
Programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	317	313	297	295
Programma Algemene Dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Geraamd resultaat	30.855	30.256	30.072	30.143

Bedragen *€ 1.000

Toelichting mutaties reserves

Programma Bestuur, dienstverlening en veiligheid

Per saldo vindt er een onttrekking van € 317.000 plaats vanuit de reserve dekking kapitaallasten. Het grootste deel van deze onttrekking is bedoeld om de kapitaallasten van de renovatie en inrichting van het gemeentehuis op te vangen.

Investerings

In bijlage F Meerjaren-investeringsprogramma is het overzicht van alle investeringen opgenomen.

Specificatie per programma en beleidsproduct

Thema 4 Bestuur, dienstverlening en veiligheid		Jaar rekening	Begroting incl. wijz.	Begroting 2022-2025			
Programma en beleidsproducten	Prog.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten							
Bestuurlijke samenwerking	PBD	133	93	202	202	202	202
Bestuursorganen/ondersteuning	PBD	1.365	1.513	1.435	1.340	1.290	1.290
Secretarieleges	PBD	106	167	168	168	168	168
Burgerzaken	PBD	374	392	408	408	408	408
Brandweer en rampenbestrijding	PBD	1.359	1.384	1.404	1.404	1.404	1.404
Openbare orde en veiligheid	PBD	549	577	602	602	602	602
Overhead	PBD	7.739	7.662	7.583	7.521	7.533	7.567
Algemene baten en lasten	PAD	251	226	509	504	504	504
Gemeentefonds	PAD	-	-	-	-	-	-
Dividenden	PAD	-	-	-	-	-	-
Treasury	PAD	3	-14	-13	-12	-11	-17
OZB	PAD	355	313	276	276	276	276
Overige belastingen	PAD	133	152	129	129	129	129
Totaal		12.365	12.466	12.703	12.542	12.504	12.534
Programma Bestuur, dienstverlening en veiligheid	PBD	11.623	11.790	11.802	11.645	11.607	11.642
Programma Algemene dekkingsmiddelen	PAD	742	676	901	896	897	892
Totaal lasten		12.365	12.466	12.703	12.542	12.504	12.534
Baten							
Bestuurlijke samenwerking	PBD	-	-	-	-	-	-
Bestuursorganen/ondersteuning	PBD	97	-	-	-	-	-
Secretarieleges	PBD	250	339	339	339	339	339
Burgerzaken	PBD	11	8	8	8	8	8
Brandweer en rampenbestrijding	PBD	1	1	1	1	1	1
Openbare orde en veiligheid	PBD	21	24	24	24	24	24
Overhead	PBD	570	304	278	278	278	278
Algemene baten en lasten	PAD	288	-	-	-	-	-
Gemeentefonds	PAD	34.201	34.450	36.772	35.993	35.758	35.834
Dividenden	PAD	237	240	240	240	240	240
Treasury	PAD	5	16	23	22	20	19
OZB	PAD	4.032	4.166	4.319	4.344	4.375	4.403
Overige belastingen	PAD	2.496	2.540	1.238	1.238	1.238	1.238
Totaal		42.209	42.087	43.241	42.485	42.280	42.382
Programma Bestuur, dienstverlening en veiligheid	PBD	950	676	649	649	649	649
Programma Algemene dekkingsmiddelen	PAD	41.260	41.411	42.592	41.837	41.631	41.733
Totaal baten		42.209	42.087	43.241	42.485	42.280	42.382
Geraamd totaal baten en lasten		29.844	29.621	30.538	29.944	29.775	29.848

In de tabel is het reeds goedgekeurd nieuw beleid verwerkt

Bedragen * € 1.000

Toelichting mutaties per programma

Waar er sprake is van een reële afwijking van de programma's tussen de Begroting 2022-2025 ten opzichte van de Jaarrekening 2020 en de Begroting 2021 dan wordt dat hieronder toegelicht bij het betreffende programma.

Programma Bestuur, dienstverlening en veiligheid

Vanaf 2022 vervalt het terugverdieneffect van het RNV. Deze mutatie op het product Bestuurlijke samenwerking verliep budgettair neutraal met de Algemene reserve.

De (incidentele) stijging op het product Bestuursorganen wordt met name veroorzaakt door de storting in de egalisatievoorziening wethouderspensionen. De afgelopen jaren diende deze bij de jaarrekening aangevuld te worden. Nu worden er op voorhand extra stortingen geraamd.

Programma Algemene dekkingsmiddelen

Op het beleidsproduct Algemene baten en lasten staat nu nog de stelpost prijsindexatie conform Kadernota. Met name bij de tussentijdse rapportages zal deze worden ingezet ter dekking van de stijgende lasten als gevolg van indexaties. Overige afwijkingen worden toegelicht in het overzicht Algemene dekkingsmiddelen.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De belangrijkste onderdelen van het overzicht algemene dekkingsmiddelen zijn voorgescreven. Het gaat daarbij om:

- a. Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- b. Algemene uitkeringen (gemeentefonds);
- c. Dividend;
- d. Saldo van de financieringsfunctie;
- e. Overige algemene dekkingsmiddelen.

De algemene dekkingsmiddelen in zijn als volgt opgebouwd:

Algemene dekkingsmiddelen	2022	2023	2024	2025
Baten				
OZB	4.319	4.344	4.375	4.403
Precariobelasting	-	-	-	-
Forensenbelasting	748	748	748	748
Toeristenbelasting	430	430	430	430
Algemene uitkering	36.772	35.993	35.758	35.834
Dividend	240	240	240	240
Saldo financieringsfunctie	36	34	32	36
Totaal	42.546	41.789	41.582	41.690

Bedragen *€ 1.000

Lokale heffingen

De belastingopbrengsten stijgen door indexatie van de tarieven met 2,1%. In volgende jaren stijgen de opbrengsten uit ozb door areaaluitbreidingen vanwege nieuw- en verbouw.

Daarnaast vervalt vanaf 2022 de jaarlijkse opbrengst van € 1.305.000 voor precariobelasting.

Deze verlaging verloopt budgettair neutraal met de reserve precariobelasting. Zie de paragraaf Lokale heffingen voor een nadere toelichting op de belastingopbrengsten.

Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van gemeenten. In deze begroting zijn de uitkomsten van de Meicirculaire 2021 verwerkt. Het budgettaire effect daarvan op de begroting ziet er als volgt uit:

Meicirculaire 2021	2022	2023	2024	2025
Accres/uitkeringsbasis	203	-12	-174	-286
Prognose extra middelen Jeugd (voor 2023 e.v. 75%)	1.643	1.359	1.275	1.176
Voorlopig effect herijking gemeentefonds	-	PM	PM	PM
Totaal effect meicirculaire	1.846	1.347	1.101	890

Bedragen *€ 1.000

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de Rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de Rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voortvloeiend uit de trap op trap af methode, wordt het accres genoemd.

In alle jaren is het accres naar beneden bijgesteld. Dit als gevolg van lagere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen. Vanaf 2023 is het accres neerwaartse bijgesteld als gevolg van lagere rentelasten en lagere EU-afdrachten. Daartegenover staat de positieve bijstelling van de uitkeringsbasis. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de aangepaste ramingen voor inwoners, woonruimten en de ontwikkeling in de OZB-maatstaven.

Voor het jaar 2022 zijn extra middelen voor Jeugd beschikbaar gesteld. De structurele bekostiging is overgelaten aan een nieuw kabinet. Tussen Rijk, IPO en VNG is afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenraming rekening mogen houden met 75% van de bedragen die structureel nodig zijn volgens de Commissie van Wijzen en die ten grondslag liggen aan de middelen die vanuit de Hervormingsagenda Jeugd beschikbaar moeten komen.

Het effect van de Septembercirculaire 2021 lichten wij via een afzonderlijke raadsbrief toe en wordt als 1e begrotingswijziging 2022 verwerkt.

Dividend

In onderstaande tabel worden de financiële gegevens over deelnemingen in aandelen weergegeven. Het aandelenbezit is als volgt opgebouwd:

Toelichting aandelenbezit	BNG	Vitens	Alliander/ Nuon	Afvalsturing Friesland	Inclusief groep	Leisureland s
Nominaal bedrag aandelen	-	-	-	-	-	-
Aantal aandelen	10.530	18.693	276.812	25	1.880	8.155
Boekwaarde aandelen	26.325	18.693	1.384.060	11.250	188.000	338.200
Boekwaarde per aandeel	2,50	1,00	5,00	450,00	100,00	gem. 41,47

Bedragen *€ 1,-

De geraamde dividendopbrengsten op het aandelenbezit zijn als volgt:

Beleggingen	2022	2023	2024	2025
BNG	30	30	30	30
Vitens	-	-	-	-
Alliander	210	210	210	210
Afvalsturing Friesland	-	-	-	-
Totaal	240	240	240	240

Bedragen *€ 1.000

Saldo financieringsfunctie

Op het taakveld Treasury zijn de rentelasten over de aangetrokken geldleningen en de rentebaten over de uitgezette gelden opgenomen.

Onvoorzien

In de begroting wordt een post onvoorzien opgenomen onder de algemene dekkingsmiddelen van 0,12% van het begrotingstotaal conform de Financiële verordening. Het gaat voor 2022 om een bedrag van € 67.000.

Het college heeft de bevoegdheid om de post onvoorzien aan te wijzen voor incidentele zaken en legt bij elke tussentijdse rapportage verantwoording af over het gebruik van de post onvoorzien.

Kosten van de overhead

Overheadkosten bevatten alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De kosten van de overhead zijn als volgt opgebouwd:

Overhead	2022	2023	2024	2025
Personeel & organisatie	4.885	4.837	4.845	4.871
Huisvesting & facilitair	741	741	741	741
ICT	1.070	1.044	1.037	1.033
Communicatie	47	47	47	47
Tractie	320	320	320	320
Juridische zaken	120	131	143	156
Financiën	67	67	67	67
Materialen	56	56	56	56
Totaal - 0.4 Overhead	7.305	7.243	7.255	7.290

Bedragen *€ 1.000

De kosten van de overhead zijn ten opzichte van de gewijzigde Begroting 2021 gedaald. Dit wordt met name veroorzaakt door een hogere doorbelasting aan grondexploitatie, tractie en investeringen.

Vennootschapsbelasting

We hebben een stelpost van structureel € 12.000 opgenomen in de begroting voor de vennootschapsbelasting. Dit is bedoeld voor incidentele verkopen van panden waarbij een boekwinst wordt gerealiseerd.

De verwachte positieve resultaten op het complex Rimpeler kunnen ingezet worden voor de vennootschapsbelasting. Het nettoresultaat na vennootschapsbelasting zal toegevoegd worden aan de reserve grondexploitatie.

Hoofdstuk 4 Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

Naast de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de specifieke uitkeringen van het Rijk zijn de lokale heffingen het belangrijkste deel van de gemeentelijke inkomsten. De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen (OZB, forensenbelasting, toeristenbelasting en precariobelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend omdat de besteding niet is gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven.

Verhoging tarieven

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is als uitgangspunt opgenomen dat de belastingen slechts worden verhoogd met het percentage waarmee de prijzen stijgen. In 2020 zijn de belastingen in verband met de financiële positie van de gemeente extra verhoogd. Voor 2022 is een extra verhoging niet nodig. Dat betekent dat bij de onroerende zaakbelastingen, de forensenbelasting, de toeristenbelasting en bij diverse legestarieven alleen een prijsindexatie zal worden toegepast. De toe te passen index wordt elk jaar opnieuw berekend met behulp van meerdere prijsontwikkelingscijfers.

Beoordeling kostendekkendheid

Jaarlijks wordt de kostendekkendheid van de gebonden heffingen in beeld gebracht. Eén keer in de drie jaar vindt een grote herziening plaats. De kostendekking van de leges is, met uitzondering van de omgevingsvergunningen, nagenoeg stabiel gebleven en is er alleen sprake van indexatie.

De kostendekkendheid van de omgevingsvergunningen was in de jaren 2018 tot en met 2020 meer dan 100% door een toename in het aantal aanvragen omgevingsvergunningen. Doordat de afhandeling van de aanvragen binnen de bestaande formatie werd uitgevoerd, stegen de lasten niet evenredig mee. Om niet meer dan 100% kostendekkend te zijn, zijn de leges voor bouwactiviteiten in 2021 verlaagd.

Door een toenemende werkvoorraad is de afhandeling van de aanvragen omgevingsvergunningen niet meer mogelijk binnen de bestaande formatie. Door uitbreiding van de formatie voor omgevingsvergunningen stijgen de (verhaalbare) lasten en is de kostendekkendheid van de leges omgevingsvergunningen lager dan 100%.

Door de leges voor bouwactiviteiten te verhogen stijgt de kostendekkendheid weer naar 100%. De tarieven/percentages van de leges voor bouwactiviteiten zullen bijgesteld worden in de Legesverordening 2022.

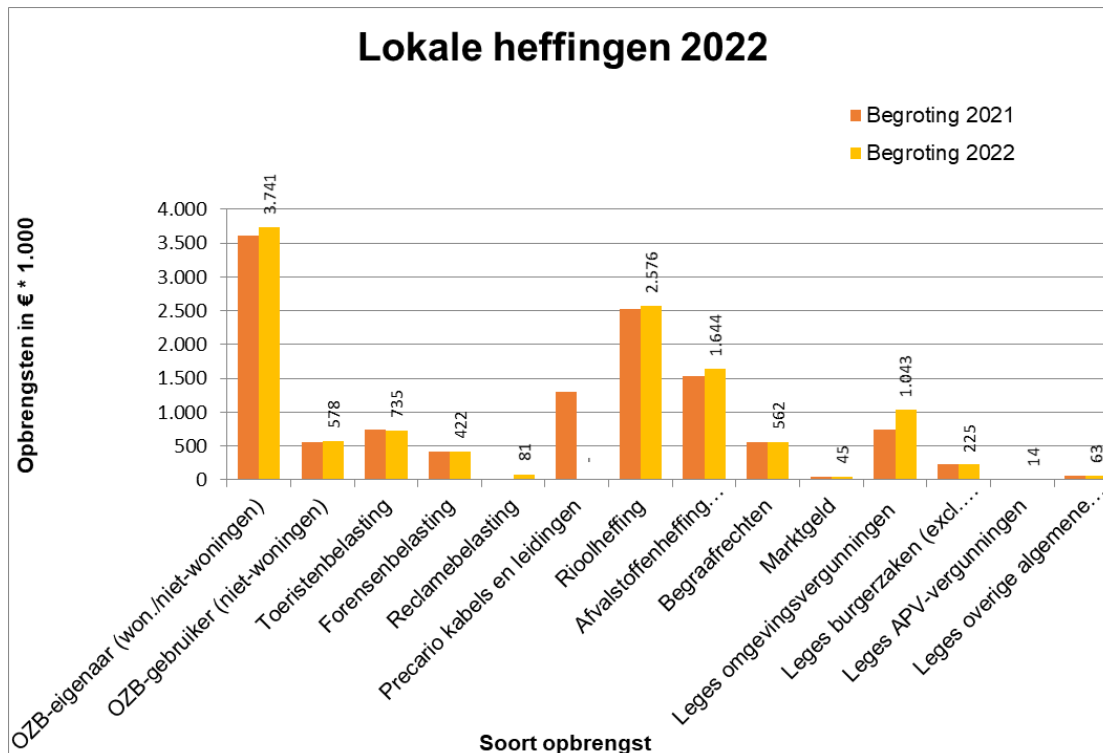

Raming inkomsten in begroting

In onderstaande tabel zijn de verwachte baten uit gemeentelijke belastingen en leges opgenomen:

Gemeentelijke belastingen en rechten 2022			
Belastingopbrengsten, tarieven en leges	Toelichting	Begroting 2022	Begroting 2021
OZB-eigenaar (won./niet-woningen)	1	3.741	3.604
OZB-gebruiker (niet-woningen)	1	578	562
Toeristenbelasting	2	735	740
Forensenbelasting	3	422	414
Reclamebelasting	4	81	-
Precario kabels en leidingen	5	-	1.305
Subtotaal algemene belastingen		5.557	6.625
Rioolheffing	6	2.576	2.531
Afvalstoffenheffing c.a.(incl. verkoop afvalzakken)	7	1.644	1.540
Begraafrechten	8	562	551
Marktgeld		45	45
Leges omgevingsvergunningen (incl. welstand)	9	1.043	738
Leges burgerzaken (excl. Rijksleges)	10	225	226
Leges APV-vergunningen	11	14	14
Leges overige algemene dienstverlening	12	63	63
Subtotaal tarieven, heffingen en leges		6.171	5.707
Totaal Raming		11.728	12.332

Bedragen * € 1.000

Toelichting gemeentelijke belastingen en heffingen/rechten

1. Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

In de Begroting 2022-2025 is uitgegaan van 2,1% opbrengstverhoging voor begrotingsjaar 2022 vanwege de loon- en prijsontwikkelingen. De opbrengsten voor 2023-2025 zijn constant gehouden. Om de lastenontwikkeling te beheersen was tot 2019 de zogenaamde macronorm OZB afgesproken. Dit betekende dat de OZB-opbrengst in Nederland als geheel niet meer mocht stijgen dan een bepaald percentage. De macronorm OZB is met ingang van 2020 vervangen door de 'Benchmark gemeentelijke belastingen'. Deze benchmark geeft gemeenten meer informatie over de ontwikkeling van de lokale lasten in zowel eigen als andere gemeenten. Het resultaat van de benchmark wordt gepresenteerd in de COELO-atlas die elk jaar in maart uitkomt.

De bestaande opbrengstverhouding bij de OZB tussen woningen en niet-woningen is voor 2022 gehandhaafd. De WOZ-waarde vormt de basis voor de aanslagoplegging. Jaarlijks worden alle onroerende zaken opnieuw getaxeerd. Voor 2022 geldt als waardepeildatum 1 januari 2021. Bij de tariefbepaling is de begrote opbrengst het uitgangspunt.

2. Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is van toepassing op hotelovernachtingen, op onderkomens voor wisselende verhuur en voor toercaravans en tenten. Voor 2022 worden de tarieven verhoogd met de 2,1% belastingindexatie.

3. Forensenbelasting

De forensenbelasting is van toepassing op vrijwel alle stacaravans op recreatieparken en op de eigenaren met een tweede woning. De belastingplichtigen in deze belasting worden individueel aangeslagen. De verhoging van de forensenbelasting is gekoppeld aan die van de OZB. Voor 2022 worden de tarieven verhoogd met de 2,1% belastingindexatie. De vraag naar recreatiewoningen is de afgelopen twee jaar toegenomen, waardoor ook de opbrengst van de forensenbelasting is gestegen.

4. Reclamebelasting

Eind 2014 heeft de raad besloten om reclamebelasting in te voeren met ingang van 2015. De ondernemers in het aangewezen heffingsgebied in het dorpscentrum, die op hun pand een openbare aankondiging hebben, worden in deze belasting aangeslagen voor een tarief van € 550,- of € 400,-. De reclamebelasting wordt ingezet als dekkingsmiddel voor de subsidie aan de Stichting Ondernemersfonds Putten. De afspraken met Stichting Ondernemersfonds Putten zijn vastgelegd in een convenant voor de periode 2018-2021.

Door de Corona-maatregelen in 2020 en 2021 konden veel activiteiten niet doorgaan in het dorpscentrum. Hierdoor ontstond een financieel overschot bij het ondernemersfonds. Daarom is besloten om in 2021 de aanslagheffing reclamebelasting achterwege te laten.

Vanwege de Corona-omstandigheden is ook de evaluatie die in 2021 zou plaatsvinden uitgesteld naar 2023.

5. *Precariobelasting*

De aanslag precariobelasting is gebaseerd op het aantal meters leiding van het gas-, elektriciteits- en hoogspanningsnetwerk van nutsbedrijven dat zich in, onder of boven de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond bevindt. De totale jaarlijkse opbrengst bedraagt thans € 1.305.000.

De regering heeft in 2017 besloten om de heffing van precariobelasting voor nutsbedrijven af te schaffen. Er geldt een overgangsregeling voor de gemeenten die op 10 februari 2016 deze belasting hadden ingevoerd. In 2021 wordt voor de laatste maal deze aanslag opgelegd.

Tegen de aanslagen tot en met 2020 lopen geen procedures meer, zodat deze opbrengsten definitief zijn. De opbrengsten van de nog op te leggen aanslagen 2021 wordt volgens afspraak toegevoegd aan de bestemmingsreserve precariobelasting. Pas nadat eventueel bezwaar en beroep van deze aanslagen is afgerond, is de opbrengst definitief.

6. *Rioolheffingen*

In de Begroting 2020 is besloten een verlaging door te voeren van € 14,- in het tarief voor 2020 en 2021. Met de actualisatie van het ZAP is dit structureel verwerkt. Dit zou voor 2022, inclusief indexatie van 2,1%, neerkomen op een tarief van € 230,50.

Daarnaast is met het vaststellen van het ZAP gekozen voor een teruggave van het overschot in de egalisatievoorziening riolering in de vorm van een korting van € 12,50 tot en met 2031. Het geïndexeerde tarief inclusief deze korting voor 2022 wordt € 217,92.

7. *Afvalstoffenheffing*

Onze gemeente maakt voor de doorberekening van de kosten van afvalverwijdering gebruik van tariefdifferentiatie, waarbij de vaste kostencomponenten worden doorberekend in de jaarlijkse aanslag afvalstoffenheffing (vast bedrag per huishouden). De verwerkingskosten van het afval worden doorberekend in de prijzen van de verschillende afvalzakken.

Per 1 januari 2021 zijn een aantal maatregelen ingevoerd om de kosten te dekken: verminderen openingstijden afvalbrengrstation en een poorttarief voor groenafval en matrassen. Deze maatregelen waren al meegenomen in de Begroting 2021. Daarnaast is papierinzameling vanaf 1 januari 2022 veranderd: de verenigingen krijgen een vergoeding voor hun inzamelingswerkzaamheden. De gevolgen hiervan zijn meegenomen in de Begroting 2022. Het met 2,1% geïndexeerde tarief wordt voor 2022 vastgesteld op € 119,40

8. *Begraafplaatsrechten*

Voor de begraafplaatsen geldt een sluitende exploitatie. Het saldo wordt jaarlijks verrekend met de voorziening. In het voorjaar van 2019 is de kostendekkendheid opnieuw beoordeeld. De tarieven stijgen met 2,1% inflatiecorrectie.

9. *Leges omgevingsvergunningen (inclusief welstand)*

De leges omgevingsvergunningen voor bouwactiviteiten worden extra verhoogd zoals hiervoor is toegelicht bij het onderdeel beoordeling kostendekkendheid.

10. Leges burgerzaken

Een deel van de leges burgerzaken zijn gemaximeerd door het Rijk. De overige leges burgerzaken stijgen met 2,1% inflatiecorrectie exclusief de leges die gemaximeerd zijn door het Rijk. De leges burgerzaken zijn niet kostendekkend, wat onder andere wordt veroorzaakt doordat de leges zijn gemaximeerd vanuit het Rijk.

11. Leges APV-vergunningen

De leges voor de APV-vergunningen stijgen met 2,1% inflatiecorrectie.

12. Leges overige algemene dienstverlening

Dit betreffen de leges voor ondergrondse infrastructuur, verkeer en vervoer (o.a. gehandicaptenparkeerkaarten) en registratie in het Landelijk Register Kinderopvang. Deze leges stijgen met 2,1% inflatiecorrectie.

Lastendruk in Putten ten opzichte van andere gemeenten

Als we de lokale lastendruk vergelijken met die van de andere Nederlandse gemeenten, zien we in de Coelo-atlas van de lokale lasten dat Putten voor 2021 op de 21e plaats staat voor wat betreft de netto woonlasten voor een huishouden. (2020: 20^e plaats). Daarbij wordt rekening gehouden met de OZB (voor een woning met een gemiddelde waarde), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor een meerpersoonshuishouden in Putten betekent dat een belastingbedrag van € 660 per jaar. De woonlasten in de goedkoopste gemeente bedragen € 598 en in de duurste € 1.517 per jaar. In de paragraaf Weerstandsvermogen wordt nader ingegaan op de aanwezige ruimte in de belastingcapaciteit van onze gemeente.

Kostendekkendheid tarieven

Met ingang van 2013 wordt de kostendekkendheid van de diverse rechten, heffingen en leges periodiek herzien. In het kader van de Vernieuwing BBV is het vanaf de Begroting 2017 verplicht om in de paragraaf Lokale heffingen inzicht te geven in de berekening om de kostendekkendheid van de tarieven aan te tonen, de beleidsuitgangspunten die ten grondslag liggen aan die berekening en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

De berekening van de kostendekkendheid van de heffingen en leges is op basis van de begrotingscijfers 2022 als volgt:

Berekening van kostendekkendheid:	Afval	Riolering	Begraven
Kosten taakveld(en)	1.716	2.087	525
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen	-894	-	-146
Netto kosten taakveld	822	2.087	379
<u>Toe te rekenen kosten:</u>			
Kwijtschelding	15	23	-
Overhead	120	127	37
Btw	208	339	-
Totale kosten	1.165	2.576	416
Opbrengst heffingen/rechten	-1.165	-2.576	-416
Dekkingspercentage	100%	100%	100%

Berekening van kostendekkendheid:	Omgevingsvergunning	Leges burgerzaken	APV vergunningen
Kosten taakveld(en)	614	320	85
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen	-	-	-
Netto kosten taakveld	614	320	85
<u>Toe te rekenen kosten:</u>			
Overhead	360	116	57
Btw	-	-	-
Totale kosten	973	435	142
Opbrengst heffingen/rechten	-973	-346	-14
Dekkingspercentage	100%	80%	10%

Bedragen *€ 1.000

Kwijtscheldingsbeleid

De minima in Putten, met een inkomen van minder dan 100% van bijstandsnorm, kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van lokale heffingen. De heffingen waarvoor dit geldt, zijn rioolheffing, afvalstoffenheffing, OZB en grafonderhoud.

Om in aanmerking te komen voor kwijtschelding dient een vermogens- en inkomenstoets plaats te vinden.

Overzicht tarieven

Voor een overzicht van de gehanteerde tarieven verwijzen we u naar de bijlage C Overzicht belastingtarieven 2019 tot en met 2022.

Paragraaf Weerstandsvermogen

Inleiding

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers (incidenteel en structureel) op te kunnen vangen. Met andere woorden: hoe robuust is de financiële positie van de gemeente? Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (de buffers) en de benodigde weerstandscapaciteit (de risico's). De financiële positie van de gemeente kan daarnaast ook uitgedrukt worden in financiële kengetallen. In deze paragraaf worden zowel het weerstandsvermogen als de financiële kengetallen toegelicht.

Financiële kengetallen

In deze paragraaf zijn de financiële kengetallen opgenomen die zijn voorgeschreven door het BBV. De doelstelling is om hiermee een beter inzicht te geven in de financiële positie van de gemeenten.

Omschrijving kengetal	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto schuldquote	-15%	9%	31%	48%	45%	41%
Netto schuldquote gecorrigeerd	-29%	-5%	16%	34%	31%	28%
Solvabiliteitsratio	56%	52%	59%	61%	62%	64%
Grondexploitatie	-2%	-7%	-1%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	3,6%	1,8%	3,7%	2,8%	2,6%	2,8%
Belastingcapaciteit	83%	79%	76%	76%	76%	76%

Netto schuldquote (gecorrigeerd)

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Dit geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De netto schuldquote is met 31% laag te noemen en is, rekening houdend met uitstaande leningen (gecorrigeerd) 16% voor de gemeente Putten.

Solvabiliteitsratio

Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid. Onze solvabiliteit is 59%. Dit betekent dat de bezittingen zijn gefinancierd met 59% eigen vermogen (reserves) en 41% vreemd vermogen (voorzieningen, langlopende schulden en kortlopende schulden).

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grondexploitatie zich verhoudt tot de totale baten. Een lager kengetal geeft een lager (relatief) risico weer. Het kengetal is -1%.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

De structurele exploitatieruimte is een belangrijk aandachtspunt voor de komende begrotingsjaren. De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe de jaarlijkse baten en lasten (gecorrigeerd voor incidentele baten, lasten en reservemutaties) zich verhouden en hoeveel ruimte nog in de exploitatie aanwezig is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. In de Begroting 2022 is de structurele exploitatieruimte positief.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). Voor Putten ligt de belastingcapaciteit op 76%.

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen	Beschikbare weerstandscapaciteit (buffers)	De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de
	Benodigde weerstandscapaciteit (risico's)	

middelen en mogelijkheden om niet begrote en onvoorziene kosten te dekken. Risico's zijn mogelijke gebeurtenissen met financiële impact waarvoor nog geen maatregelen getroffen zijn. Middelen en mogelijkheden om deze risico's te dekken, zijn bijvoorbeeld het instellen van voorzieningen, het afsluiten van verzekeringen of andere risico beperkende maatregelen.

Om de continuïteit van de uitvoering van het vastgestelde beleid te waarborgen, wordt een weerstandsvermogen in stand gehouden. Het is een maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het is aan gemeenten zelf om te bepalen wat een passende omvang van het weerstandsvermogen is. Vanuit het provinciaal toezicht zijn ook geen directe normen te geven.

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit (hoeveel niet bestemde middelen zijn er beschikbaar) en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen). Aan de hand van deze grootheden bepalen wij het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen laat de volgende ontwikkeling zien:

Berekening weerstandsvermogen	Begroting 2022	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Beschikbare weerstandscapaciteit (buffer)	39.086	33.546	40.432
Benodigde weerstandscapaciteit (risico's)	5.922	6.876	6.746
Totaal weerstandsvermogen	33.164	26.670	33.686

Het weerstandsvermogen uitgedrukt als verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit is als volgt:

Ratio weerstandsvermogen	Waarderingsklasse	Ratio	Betekenis
	A	>2.0	Uitstekend
<u>39.086</u>	B	1.4-2.0	Ruim voldoende
<u>5.922</u>	C	1.0-1.4	Voldoende
=	D	0.8-1.0	Matig
6,60	E	0.6-0.8	Onvoldoende
	F	<0,6	Ruim onvoldoende

Bovenstaande normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het geeft aan hoe de ratio weerstandsvermogen geïnterpreteerd kan worden. Voor onze gemeente is de ratio weerstandsvermogen 'uitstekend'. De conclusie is dat onze gemeente beschikt over een zeer acceptabele buffer voor het opvangen van de financiële tegenvallers en dat de financiële positie robuust is.

Beschikbare weerstandscapaciteit (buffers)

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen of mogelijkheden (buffers) waarover de gemeente kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. De weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende elementen: vrij aanwendbare reserves, stille reserves, onbenutte belastingcapaciteit en de stelpost voor onvoorziene uitgaven. De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt:

Beschikbare weerstandscapaciteit	Toelichting	Begroting 2022	Begroting 2021	Jaarrekening 2020
Weerstandscapaciteit in exploitatie				
Onbenutte belastingcapaciteit	1	2.363	2.054	2.513
Stelpost onvoorziene uitgaven	2	67	61	0
Totaal		2.430	2.115	2.513
Weerstandscapaciteit in vermogensfeer				
Saldo begroting/rekening	3	1.209	160	868
Algemene reserve	4	2.244	421	1.738
Vrij deel bestemmingsreserves	5	23.661	20.982	24.648
Reserves bouwgrondexploitatie		7.180	7.506	8.303
Stille reserves aandelenbezit	6	2.362	2.362	2.362
Stille reserves gebouwen en voorzieningen	7	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal		36.656	31.431	37.919
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit		39.086	33.546	40.432

Bedragen *€ 1.000

1. Onbenutte belastingcapaciteit: de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit is lastig, omdat de OZB niet gemaximeerd is. Een redelijke benadering is om de Puttense belastingdruk te vergelijken met de gemiddelde belastingdruk van alle Gelderse gemeenten. In de provincie Gelderland is de gemiddelde belastingdruk voor de OZB per inwoner over 2021 €270,-. Voor Putten is de belastingdruk berekend op €173,- per inwoner, €97,- lager. Met 24.365 inwoners bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit €2,4 miljoen.

2. Stelpost onvoorziene uitgaven: voor onvoorziene uitgaven is een structurele stelpost opgenomen van € 67.000.
3. Saldo begroting: in de begroting houden we rekening met een positief saldo (inclusief nieuw beleid) van € 1.209.000.
4. Algemene reserve: de gemeente Putten heeft een vrij aanwendbare algemene reserve. Het begrote saldo van de algemene reserve bedraagt per 1 januari 2022 ± € 2.244.000 met als uitgangspunt de bekende situatie per medio augustus 2021. In hoofdstuk 2 Financiële hoofdlijnen is de ontwikkeling van de algemene reserve voor de komende jaren nader uitgewerkt.
5. Vrij deel bestemmingsreserves: bestemmingsreserves zijn gevormd voor een bepaald doel. De raad heeft de bevoegdheid de bestemming te wijzigen en deze bijvoorbeeld in te zetten voor het opvangen van optredende risico's. In de nota Reserves en voorzieningen 2019 is bepaald welke bestemmingsreserves meetellen in de weerstandscapaciteit (beschikbare buffer) en welke bestemmingsreserves geblokkeerd zijn.
Bij bepaling van de weerstandscapaciteit tellen de volgende reserves mee:
  - Reserve algemene buffer;
  - Reserve weerstandscapaciteit;
  - Reserve grondexploitatie;
 Volgens de prognose per medio augustus 2021 bedraagt het totaal van bovengenoemde vrije bestemmingsreserves per 1 januari 2022 circa € 30,8 miljoen (inclusief reserve grondexploitatie). De geblokkeerde reserves tellen niet mee, omdat deze reserves niet structureel ingezet kunnen worden als dekkingsmiddel voor de begroting.
6. Stille reserves aandelenbezit: de gemeente Putten heeft aandelen van Vitens, BNG en Alliander. Het verschil tussen de boekwaarde en de verkoopwaarde van deze aandelen vormt een stille reserve. De verkoopwaarde is lastig te bepalen, omdat voor deze aandelen geen actieve markt bestaat (niet vrij verhandelbaar). De waarde is benaderd op basis van historische overnamekoersen en de omvang van het eigen vermogen. Verder moet bedacht worden dat bij verkoop van aandelen de dividendopbrengsten vervallen.
7. Stille reserves op gebouwen en voorzieningen: de gemeente Putten is eigenaar van diverse gebouwen en voorzieningen die veelal verhuurd zijn of in gebruik zijn gegeven. Deze gebouwen en voorzieningen zijn voor (bijna) nihil op de balans gewaardeerd, maar vertegenwoordigen in het economische verkeer wel een waarde. Deze economische waarde is echter moeilijk in te schatten, omdat niet alle gebouwen en voorzieningen een courante locatie en/of bestemming hebben. Zodoende zijn deze stille reserves op p.m. gesteld.

Benodigde weerstandscapaciteit (risico's)

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen, hebben we een inschatting gemaakt van de financiële risico's die de gemeente loopt. Vanuit de belangrijkste risico's voor de gemeente zijn deze risico's organisatie breed concreet gemaakt. Dit leidt tot subrisico's. Per subrisico is geschat hoe groot de kans is dat het zich voordoet (waarschijnlijkheid) en welke financiële impact dit dan zou kunnen hebben. Daarbij zijn de criteria gehanteerd zoals uitgewerkt in de nota Reserves en voorzieningen 2019. De spreiding van de risico's is zichtbaar in de hierna volgende risicomatrix. Hoe hoger de waarschijnlijkheid dat risico's zich voordoen en hoe groter

de impact hiervan is, hoe meer aandacht de risico's verdienen. Ook is bepaald welke maatregelen zijn genomen om de risico's te beheersen.

De uitkomst van de risico-inventarisatie is in onderstaande tabel samengevat.

Totaaloverzicht risico's	Maximaal financieel gevolg	Financieel gevolg na weging
Risico's categorie 'rood'	8.750	3.025
Risico's categorie 'oranje'	8.715	3.371
Risico's categorie 'groen'	650	185
Totaal bedrag risico's	18.115	6.581

Bedragen *€ 1.000

Voor de volledige uitwerking van de individuele risico's per categorie verwijzen we naar bijlage H Uitkomsten risico-inventarisatie.

Op basis van deze risicosimulatie bedraagt de totale blootstelling aan financiële risico's € 18,1 miljoen. Rekening houdend met de waarschijnlijkheid waarmee deze risico's zich ook daadwerkelijk voordoen, resteert een bedrag van € 6,6 miljoen. Omdat sprake is van inschattingen, werken we met bandbreedtes. Met een zekerheidspercentage van 90% bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit € 5,9 miljoen. Dit betekent dat € 5,9 miljoen nodig is om de geïdentificeerde risico's financieel af te dekken. Dit bedrag is beschikbaar binnen de beschikbare weerstandscapaciteit.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Het onderhoud van de kapitaalgoederen legt beslag op een aanzienlijk deel van de financiële middelen van de gemeente Putten. Kapitaalgoederen zijn (ten minste) verdeeld naar de categorieën wegen, riolering, water, groen en gebouwen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleidskader, de beheerplannen en de financiële consequenties.

In de beleids- en beheerplannen legt de raad de kaders vast voor de uitvoering van het onderhoud aan de kapitaalgoederen. Het niveau van het onderhoud en de kwaliteit van de kapitaalgoederen zijn bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten.

Integraal Beheer Openbare Ruimte en beheerplannen

In 2015 is het beleidsplan IBOR vastgesteld. In dit plan zijn de doelstellingen en ambities weergegeven voor het integrale beheer van de openbare ruimte. Tevens zijn de kwaliteitsniveaus benoemd en vastgesteld. In het beleidsplan is ook een stappenplan opgenomen voor de komende jaren om de vastgestelde ambities voor de kwaliteit van de openbare ruimte te kunnen realiseren. In het beleidsplan IBOR is de volgende ambitie opgenomen inzake de kwaliteitsniveaus van de openbare ruimte.

Onderhoudselement	Centrum	Woonwijken	Begraaf plaatsen	Bedrijven terreinen	Hoofdinfra structuur	Buitengebied Recreatie	Buitengebied Agrarisch
Groen/bomen	A	B	A	B	B	B	B
Groenvoorzieningen	A	B - A	A	B	B - A	B - A	B
Water en sloten	A	B	A	B	B	B	B
Speelplekken	nvt	B	nvt	nvt	nvt	B	B
Meubilair	A	B	A	B	B	A	B
Verharding	A	B	A	B	B - A	B - A	B - A
Lichtmasten	A	B	A	B	A	B	B
Verkeersmeubilair	A	B	nvt	B	B	B	B
Civiele kunstwerken	B	B	B	B	B	B	B
Riolering	B	B	B	B	B	B	B
Reiniging	A	B	A	B	B	B - A	B

Onderhoudskwaliteit A	A
Onderhoudskwaliteit B	B
kwaliteit B met onderdelen A	B - A

Bij het opstellen van het IBOR is ook een berekening gemaakt van de benodigde middelen om dit kwaliteitsniveau te realiseren. Deze berekening is gemaakt op basis van normcijfers van CROW (kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur).

Wij geven hieronder een nadere toelichting op de diverse componenten.

Wegen

Beheerplan Wegen

Beleid

Onze wegen, fietspaden, voetpaden en overige verhardingen worden onderhouden op basis van de in het beleidsplan IBOR vastgelegde beeldkwaliteitsniveaus. Voor een duurzaam beheer van de wegen is het essentieel dat groot en vervangingsonderhoud tijdig wordt uitgevoerd.

Daarnaast is het belangrijk, ook voor de verkeersveiligheid, dat de weginrichting- en constructie worden afgestemd op de wegfunctie en het -gebruik, of omgekeerd. Bij groot of vervangingsonderhoud worden eventuele verkeersmaatregelen en/of andere gewenste aanpassingen waar mogelijk meegenomen.

Beheer

Jaarlijks wordt op basis van technische inspecties en in overleg met interne en externe betrokkenen een overzicht gemaakt van de voor dat jaar noodzakelijke onderhoudsprojecten en werkzaamheden.

In 2022 voeren we groot onderhoud uit aan de rijbaan van de Van Geenstraat. Dit doen we in combinatie met reconstructie van het wegvak Halvinkhuizerweg-Roosendaalseweg. De geluid reducerende deklaag van de Van Geenstraat is aan vervanging toe, evenals de in de rijbaan gelegen putranden. Verder staat in 2022 groot onderhoud aan het asfalt van de Hessenweg en Wildforsterweg op de planning. In combinatie met het asfaltonderhoud voorzien we de wegkanten van bermverharding.

Budgetten

De jaarlijkse budgetten voor wegen zijn als volgt:

Budgetten	2022	2023	2024	2025
Reguliere kosten wegen	738	746	718	718
Groot onderhoud wegen	451	443	443	443
Kapitaallasten wegen	1.181	1.235	1.318	1.371
Interne kosten (uren)	780	780	780	780
Totale kosten wegenbeheer	3.150	3.204	3.259	3.312

Bedragen *€ 1.000

Omdat de daadwerkelijke kosten voor groot onderhoud jaarlijks sterk wisselen, is voor de egalisatie van uitgaven voor het groot onderhoud de bestemmingsreserve IBOR ingesteld. Het niet bestede deel wordt gestort in de bestemmingsreserve IBOR.

Beheerplan Verlichting

Beleid

De gemeente Putten brengt openbare verlichting aan in de openbare ruimte met als doel een aantrekkelijke en een sociaal- en verkeersveilige omgeving te creëren voor zijn inwoners en bezoekers aan de gemeente. Binnen de openbare ruimte zijn er verschillende ambitieniveaus in de onderhoudskwaliteit, welke kan verschillen binnen en buiten de bebouwde kom van de gemeente.

Beheer

Het beheerplan verlichting maakt onderdeel uit van het IBOR. Op basis van de economische levensduur van 20 jaar voor armaturen en de technische levensduur van 50 jaar voor lichtmasten moeten jaarlijks ongeveer 200 armaturen (5% van totale areaal) en ongeveer 90 lichtmasten worden vervangen (2% van totale areaal).

In 2022 zullen de onder andere de volgende vervangingsplannen worden uitgevoerd:

- Vervangingsplan Noord-West Putten (200 armaturen). Daarnaast zijn er in dit gebied nog circa 80 LED armaturen met groene verlichting die we gaan hergebruiken in de wijk Krachtighuizen. Ook dit buitengebied gaan we dan verder voorzien van duurzame LED armaturen.
- Vervangingsplan voor de binnenwerken van de armaturen aan de Harderwijkerstraat, Voorthuizerstraat en een deel van Geenstraat.
- Vervangingsplan Sprielderweg – Calcariaweg .
- Vervangingsplan voor de wijken aan de westkant van de Harderwijkerstraat - Voorthuizerstraat tot aan de Bosrand – Calcariaweg – Sprielderweg.

Ook komen er nog diverse reconstructies aan waar de verlichting gelijktijdig met het civiele werk vervangen gaat worden zoals o.a. Voorthuizerstraat – van Geenstraat – Engweg.

Budgetten

De jaarlijkse budgetten voor verlichting zijn als volgt:

Budgetten	2022	2023	2024	2025
Reguliere kosten verlichting	164	164	164	164
Onderhoudskosten verlichting	59	59	59	59
Kapitaallasten verlichting	65	89	89	89
Interne kosten (uren)	61	61	61	61
Totale kosten verlichting	349	373	373	373

Bedragen * € 1.000

Het totaal van de kosten wegenbeheer en de kosten verlichting sluit aan bij het totaal van het product IBOR wegen, straten en pleinen.

Riolering

Beleid

In het najaar van 2015 is het Zuiveringskringafvalwaterketenplan (hierna ZAP) 2015-2020 vastgesteld. Dit beleidsplan is in regionaal verband (zuiveringskring Waterschap, Harderwijk, Ermelo, Putten) opgesteld. Om het plan actueel te houden is eind 2020 de Verlengingsnotitie ZAP 2021-2023 vastgesteld. Over drie jaar hopen we het ZAP op te kunnen laten gaan in de nieuwe structuur van de Omgevingswet. Door het uitstel van de invoering van de Omgevingswet kunnen we dat nu nog niet doen. We vinden het belangrijk om water, riolering en klimaatadaptatie een goede plek te geven in de Omgevingswet-structuur, daarom gebruiken we de komende jaren om ons voor te bereiden op de nieuwe planstructuur.

Beheer

In 2022 wordt het afkoppelen van de openbare ruimte wordt voortgezet. Hierbij worden combinaties gemaakt met reconstructies zoals het centrumplan en groot onderhoud van wegen zoals de Bosrand, Kerkstraat, Halvinkhuizerweg. Ook worden er riool-technische onderdelen vervangen zoals kolken, putafdekkingen en huisaansluit-leidingen bij de renovatieprojecten Centrumplan, Bosrand, Kerkstraat, Halvinkhuizerweg. Daarnaast vindt er een grootschalige renovatie van de drukrioleringsunits plaats.

Budgetten

De begrote lasten voor het product riolering zijn als volgt:

Budgetten	2022	2023	2024	2025
Reguliere kosten riolering	1.091	1.069	1.016	909
Interne kosten (uren)	294	294	294	294
Kapitaallasten	463	525	591	632
Totale kosten riolering	1.848	1.888	1.901	1.835

Bedragen * € 1.000

Groen

Openbaar Groen

Beleid

In 2014 is het meest recente bomenbeleid vastgesteld. In 2018 had deze een tussentijdse herziening moeten krijgen. Er is vanaf 2018 gewerkt aan een herzien bomenbeleid. De teksten liggen klaar echter is recent ingestemd met de wijziging het document op te delen in een visie, beleid en beheerplan voor deze kunnen worden aangeleverd. Het gemoderniseerde bomenbeleid, opgedeeld in visie, beleid en beheerplan zal dienen als overgang en inventarisatie voor de omgevingswet.

Beheer

In 2022 worden renovaties van de wijken Buiten-Eng en Husselerveld afgerond. Daarnaast is het plan de eerste fase van de renovatie Klaarwaterbos in gang te zetten. Momenteel wordt hier het vooronderzoek voor verricht. Deze renovatie zal veel voet in de aarde hebben gezien de grote waarde en omvang van de bomen. Communicatie en een goede afweging zullen van groot belang zijn.

Budgetten

De jaarlijkse budgetten voor groenonderhoud zijn als volgt:

Budgetten	2022	2023	2024	2025
Reguliere kosten groen	607	607	607	607
Kapitaallasten groen	199	217	225	243
Interne kosten (uren)	383	383	383	383
Kosten product IBOR Groen	1.189	1.207	1.215	1.233

Bedragen * € 1.000

Speelvoorzieningen

Beleid

Het belangrijkste uitgangspunt voor speelruimte in Putten is dat de kwaliteit van zowel de formele als de informele speelruimte dusdanig hoog is dat deze uitnodigt tot spel en ontmoeting van de Puttenaren. In het Speelruimteplan zijn een vijftal uitgangspunten opgesteld waaraan de speelruimte zou moeten voldoen.

Het is de bedoeling dat we in 2022 vooruitlopend op aflooptdatum van het huidige speelruimteplan 2014 – 2024 het nieuwe speelruimteplan introduceren. In het nieuwe speelruimteplan wordt meer aandacht gegeven aan het inclusief spelen en jongeren. Ook wordt er opnieuw gekeken naar de demografie van de wijken om te kunnen kiezen voor een juiste inrichting per speelplek.

Beheer

In 2021 worden de laatste speelplekken gerenoveerd. Budgetten van 2022 laten geen renovaties meer toe. We zullen in 2022 focussen op het verbeteren van bestaande speelplekken. Tot slot zullen er nieuwe budgetramingen gemaakt moeten worden op basis van het nieuwe speelruimteplan 2022.

Begraafplaatsen

Beleid

In 2021 is de uitbreiding van de begraafplaats (fase 3) afgerond. Gezien er geen beheerplan is voor de begraafplaats zal deze in 2022 moeten worden opgesteld.

Beheer

Er zijn geen renovaties gepland op de begraafplaats in 2022. Het beheer zal gericht zijn op het behouden van de A kwaliteitsnorm op de begraafplaats en de nazorg van het nieuw aangelegde stuk begraafplaats aan de Schootmanshof.

Gebouwen

Beleid

Ons beleid is erop gericht om de gemeentelijke gebouwen in stand te houden zodat deze geschikt zijn voor een doelmatig gebruik van de gehuisveste diensten.

Beheer

Naast het klein onderhoud (dagelijks – en contractonderhoud) zijn voor een aantal gebouwen kleine posten opgenomen voor de uitvoering van planmatig onderhoud. Het totaalbedrag voor dit planmatig onderhoud wordt voor 2022 geraamd op €5.000. Dit is exclusief het gebouw aan de Brinkstraat 69.

Budgetten

Het jaarlijkse budget voor het dagelijks onderhoud van de gebouwen bedraagt €222.000. De daadwerkelijke kosten voor groot onderhoud schommelen jaarlijks. Deze schommeling wordt opgevangen via de egalisatievoorziening groot onderhoud gebouwen.

Overzicht beheerplannen en planperiodes

Categorie	Beheerplan	Planperiode (huidig)	Jaar herziening
Wegen	Wegen	2018-2022	2022/2023
	Civiele kunstwerken	2014-2023	2022/2023
	Openbare Verlichting	2020-2024	2024
Riolering	Verleningsnotitie ZAP	2021-2023	2023
Groen	Openbaar Groen	2018-2022	2022/2023
	Speelruimteplan	2015-2024	2022
	Begraafplaatsen	-	-
Gebouwen	Gebouwen	2020-2033	2024

Stand reserves en voorzieningen

In onderstaande tabel staan de reserve en voorzieningen die een één op één relatie hebben met het (groot) onderhoud van de kapitaalgoederen.

Reserve / voorziening	Stand per 1 januari			
	2022	2023	2024	2025
Reserve IBOR	514	514	514	514
Egalisatievoorziening riolering	6.657	6.750	6.789	6.770
Voorziening bomenfonds	0	0	0	0
Egalisatievoorziening afkoopsom grafonderhoud	3.255	3.124	2.992	2.861
Egalisatievoorziening begraafplaatsen	363	352	337	316
Egalisatievoorziening groot onderhoud gebouwen	428	506	585	663

Bedragen * € 1.000

Paragraaf Financiering

Inleiding

Onze financieringsopvattingen zijn volgens de vernieuwde wetgeving Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) weergegeven.

Rentevisie

Onderdeel van de rentevisie is het vaststellen van de vaste rekenrente in de begroting.

Voor 2022 gelden de volgende uitgangspunten:

- Er wordt geen bespaarde rente toegerekend aan de reserves.
- De omslagrente/vaste rekenrente is volgens onderstaand overzicht bepaald op 0%.

De interne rentetoerekening 2022 ziet er als volgt uit:

Overzicht rentebaten en rentelasten	Toelichting	Bedrag
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	1	-13
Externe rentebaten	2	-23
Totaal door te rekenen externe rente		-36
Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorbelast	3	-
Rente van projectfinanciering die aan taakvelden moet worden toegerekend	4	-
Totaal rente projectfinanciering		-
Saldo door te rekenen externe rente	5	-36
Rente over eigen vermogen	6	-
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	7	-
De aan de taakvelden toe te rekenen rente	8	-
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	9	-
Renteresultaat op taakveld Treasury	10	-36

Bedragen * € 1.000

Toelichting:

1. Rentelasten: dit betreffen de rentelasten over een aangetrokken geldlening. Aangezien gemeente Putten een aangetrokken geldlening heeft met een negatieve rente, is dit bedrag negatief.
2. Rentebaten: de ontvangen rente op de verstrekte geldleningen aan derden inclusief de ontvangen rente op de aangetrokken geldlening.
3. Rente grondexploitatie: niet van toepassing.
4. Rente projectfinanciering taakvelden: niet van toepassing.
5. Saldo door te rekenen externe rente: dit betreft de rente die doorberekend kan worden naar de producten als onderdeel van de kapitaallasten. Dit is een negatieve rente. Bij een negatieve rente mag geen doorbelasting plaatsvinden, maar moet het rentesaldo op het product Treasury blijven staan.
6. Rente eigen vermogen: dit betreft de zogenoemde bespaarde rente, een rentevergoeding voor de inzet van het eigen vermogen als financiering voor investeringen. Er wordt geen bespaarde rente toegevoegd aan de reserves.
7. Rente voorzieningen: met ingang van 2019 vindt geen rentetoevoeging meer plaats aan de voorziening afkoopsom onderhoud graven vanwege de lage rentestanden.

8. Aan de taakvelden toe te rekenen rente: omdat het saldo door te rekenen externe rente (zie 5) negatief is, wordt geen rente doorbelast naar de taakvelden. Dit betekent dat hiermee de vaste rekenrente 0,0% is en er geen rentelasten op de taakvelden staan als onderdeel van de kapitaallasten. De kapitaallasten bestaan alleen uit een afschrijvingscomponent.
9. Aan taakvelden toegerekende rente: niet van toepassing.
10. Dit betreft het renteresultaat op het taakveld Treasury.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

In de Wet financiering decentrale overheden (Fido) zijn de volgende uitgangspunten opgenomen:

- De uitvoering van de financieringsfunctie kan enkel de publieke taak dienen;
- Het beheer van de middelen moet een voorzichtig karakter hebben.

Deze uitgangspunten worden gevolgd bij de uitvoering van het risicobeheer bij de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is in de Wet Fido opgenomen om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. Door deze limiet is bepaald dat de gemeente haar financieringsbehoefte voor een beperkt bedrag met kort geld (looptijd < 1 jaar) mag financieren. De norm is in de wet gesteld op 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten (exclusief de stortingen in de reserves). Als de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden, is de gemeente verplicht om de vlottende financiering (looptijd < 1 jaar) om te zetten in vaste financiering. In het kader van de Wet Fido ziet de provincie hier ook periodiek op toe. Voor het begrotingsjaar 2022 bedraagt de kasgeldlimiet € 4,7 miljoen (8,5% van het begrotingstotaal 2022 exclusief reserves).

Renterisiconorm

Inzicht in de vaste schuld op lange termijn wordt verkregen door berekening van de renterisiconorm. Deze is maximaal 20% van de totale begrotingsomvang. Concreet houdt dit in dat de gemeente ervoor moet zorgen dat in enig jaar niet meer dan 20% van de begrotingsomvang moet worden geherfinancierd. De norm is ingesteld om door een spreiding in looptijden van leningen een stabiele rentelast te bewerkstelligen. Uit de onderstaande tabel blijkt dat we de komende jaren ruimschoots aan de wettelijke norm voldoen:

Renterisiconorm	2022	2023	2024	2025
Omvang begrotingstotaal (inclusief reserves)	58.639	55.137	54.898	55.047
Renterisiconorm (20% van omvang begrotingstotaal)	11.728	11.027	10.980	11.009
Aflossingen en renteherziening (netto)	2.120	2.120	2.120	2.120
Ruimte onder de risiconorm	9.608	8.907	8.860	8.889

Bedragen *€ 1.000

Financieringspositie

De financieringspositie is het verschil tussen de vaste activa en de vaste passiva op de balans. Voor Putten betekent dit een ruim financieringsoverschot.

De balans van gemeente Putten 31 december 2020 ziet er als volgt uit:

Balans per 31-12-2020			
Vaste activa	64	Vaste passiva	91
Vlottende activa	39	Vlottende passiva	12
Totaal activa	103	Totaal passiva	103

Bedragen * € 1.000.000

Op 31 december 2020 is de vaste activa € 64 miljoen en de vaste passiva € 91 miljoen. Het financieringsoverschot op 31 december 2020 bedraagt € 17 miljoen. De vaste passiva bestaan voor € 72 miljoen uit eigen vermogen en voorzieningen en voor € 19 miljoen uit langlopende geldleningen.

Ondanks de geldlening heeft de gemeente Putten relatief weinig schulden en veel eigen vermogen. Dit blijkt ook wel uit de financiële kengetallen 'netto schuldquote' en 'solvabiliteit'. Deze kengetallen zijn voor onze gemeente zeer goed. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen.

Liquiditeitsoverschot

Uit het financieringsoverschot is het liquiditeitsoverschot af te leiden. Om het liquiditeitsoverschot te berekenen, dient naast het financieringsoverschot rekening te worden gehouden met de vlottende activa en vlottende passiva posities. De gemeente Putten heeft op 31 december 2020 € 31 miljoen aan liquide middelen (onderdeel van de vlottende activa).

Liquiditeitsprognose

De gemeente Putten werkt met een meerjarige liquiditeitsprognose die elk kwartaal wordt geactualiseerd. In deze liquiditeitenplanning is een meerjarige prognose gemaakt van de ontwikkeling van onze liquiditeiten. De liquiditeitenplanning bestaat uit een kasstroom uit reguliere activiteiten (exploitatie), een kasstroom uit investeringsactiviteiten (kredieten en grondexploitatie) en een kasstroom uit financieringsactiviteiten (uitzetten en aantrekken van gelden).

In het overzicht op de volgende pagina is het verwachte meerjarige verloop van de kasstromen opgenomen op basis van de meerjarige liquiditeitenplanning naar de stand per juli 2021.

Overzicht kasstromen	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo kasstroom uit reguliere activiteiten	372	5.284	3.987	4.094	4.094
Saldo kasstroom uit investeringsactiviteiten	-2.593	-30.330	-12.947	-10.174	-10.174
Saldo kasstroom uit financieringsactiviteiten	-1.573	-1.580	-1.582	-1.584	-1.584
Netto kasstroom	-3.794	-26.626	-10.542	-7.664	-7.664

Bedragen * € 1.000

De huidige liquiditeitenstand (juli 2021) is € 33,2 miljoen. Op basis van het bovenstaande overzicht loopt onze liquiditeitspositie terug tot € -25 miljoen in 2025. Omdat we op dit moment een forse investeringsopgave hebben voor de komende jaren, loopt de liquiditeitspositie terug.

De toekomstige ontwikkeling van de liquiditeitspositie is overigens moeilijk te voorspellen en zeer afhankelijk van de realisering van voorgenomen investeringen. In 2019 is een langlopende geldlening aangetrokken van € 20 miljoen met een lineaire aflossing in 10 jaar. Deze geldlening heeft een negatieve rente van € -0,31%. Om aan de investeringsopgave voor de komende jaren te kunnen voldoen zal in 2022 mogelijk een nieuwe langlopende geldlening worden aangetrokken.

Aangetrokken gelden (langlopende en kortlopende schulden)

Op 31 december 2020 zijn er twee in het verleden aangetrokken geldleningen met een restantschuld van € 19 miljoen.

Uitgezette gelden (liquide middelen en financiële vaste activa)

De overtollige gelden ad € 33,3 miljoen bestaan per juli 2021 uit € 33 miljoen bij de schatkist weggezette gelden en voor € 0,3 miljoen bij reguliere banken.

Rente over eigen financieringsmiddelen

Ondanks dat we geen rente meer toevoegen op ons eigen vermogen, voeren we nog steeds een financieel solide beleid. Daarom hanteren we de volgende stelregels:

Overzicht kasstromen	Status
De vaste passiva (eigen vermogen en voorzieningen) moeten minimaal 115% zijn van de vaste activa. Dit betekent dat er altijd een minimum aan liquide middelen aanwezig moet zijn.	Op 31 december 2020 zijn de vaste passiva 143% van de vaste activa. We voldoen hiermee aan de stelregel.
Jaarlijks dient de stand van de reserves en voorzieningen te worden beoordeeld. De toevoeging van een eventueel rekeningresultaat aan de reserves dient overwogen te worden op basis van de eindwaardebepaling van de reserves.	De huidige stand van reserves en voorzieningen is voldoende.

EMU-saldo

Voor het EMU saldo verwijzen wij naar bijlage D Berekening EMU-Saldo.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Algemeen

De huidige organisatiestructuur is sinds 1 mei 2015 van kracht. Het besef groeit dat de structuur uit 2015 op onderdelen aanpassing behoeft. Sindsdien zijn er wijzigingen ontstaan in de afdelingen Dienstverlening en Staf als gevolg van de samenwerking Bedrijfsvoering BLNP, maar ook door extra gastheertaken uit de voormalige RNV/ SNV bij de afdeling Ruimte. Er is sprake van toenemende aandacht voor integraal werken en nieuwe maatschappelijke opgaven.

Organisatieontwikkeling

Al deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor het werk van medewerkers en leidinggevenden. Daarom is er behoefte aan een visie op de gewenste ontwikkeling van de organisatie, die bijdraagt aan meer eigen verantwoordelijkheid en integraal werken van medewerkers, welke vorm hierbij past en wat dit betekent voor het besturingsmodel. De verwachting is dat begin 2022 een gedragen concept-visie gereed kan zijn ter vaststelling door het college. Voor meer informatie wordt u verwezen naar Thema 4 Bestuur, dienstverlening en veiligheid.

In deze paragraaf staan we stil bij de samenwerking bedrijfsvoering, personeelszaken, automatisering en digitalisering, financiën en juridische zaken.

Samenwerking bedrijfsvoering BLNP

Per 1 januari 2017 werken de gemeente Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten samen op het gebied van bedrijfsvoering. De samenwerking is aangegaan omdat er voordelen en resultaten kunnen worden behaald op de zogenaamde 4K's:

- Een betere **k**waliteit van dienstverlening;
- Een minder **k**wetsbare positie bij een toenemend takenpakket en de eisen die daaraan gesteld worden;
- Een **k**ostenbesparing door gezamenlijke inkoop, standaardisatie en harmonisatie van werkzaamheden;
- Een grotere **k**ans voor het personeel in (door-) ontwikkeling en breedte en diepte in het takenpakket.

Samenwerking vindt plaats op de volgende taakvelden:

Financiën

De focus bij het taakveld voor 2022 is het harmoniseren van processen waarbij de prioriteit met name ligt bij de basis op orde. Er is een aantal (merendeels administratieve) processen benoemd waarbij het doel is om door harmonisatie van deze processen een stap te zetten van generalisme naar specialisme om zodoende de kwaliteit te verbeteren en de kwetsbaarheid te verminderen. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording (door het college) is binnen BLNP gezamenlijk opgepakt. Op dit moment is de wet nog niet door het Parlement maar zeker is dat de invoering met ingang van het verslagjaar 2022 zal plaatsvinden. Binnen BLNP maken we een nulmeting om te kijken waar we staan en hebben we een gezamenlijke beleidskader opgesteld dat aan de gemeenteraden wordt aangeboden.

ICT

In 2022 willen we binnen het taakveld ICT verder doorgroeien op de afgesproken onderdelen zoals:

- Gezamenlijke beleidsontwikkeling.
- Verdere uitbouw van de afspraken en maatregelen in het beleidsveld informatieveiligheid.
- In het technisch beheer gaan we door met het verder afstemmen van de technische keuzen en het toegroeien naar een uniforme architectuur.
- De gebruikersondersteuning die verder zal worden uitgebouwd.

De focus zal de komende jaren blijven liggen op:

- De uitbouw van de BLNP-office 365 omgeving; Naast het video bellen zullen we meer gebruik gaan maken van bestandsdeling via teams en de koppeling daarvan naar zaaksystemen.
- De beveiliging van data en systemen. Dat zal steeds vergaande aandacht blijven vragen.
- De technische ontwikkelingen die steeds sneller gaan en daarop zullen we blijven anticiperen.
- De beleidskeuze: Cloud tenzij: . De applicaties zullen meer op afstand komen en dat betekent een successievelijke afbouw van de eigen omgevingen.
- De werkplekken in BLNP verband die steeds verder op elkaar worden afgestemd.
- Het jaarplan wat de leidraad is van de jaarlijkse agenda.

HRM

Ook het jaar 2022 staat in het teken van harmoniseren, zowel binnen de Personeels- en Salarisadministratie als binnen het team HR-Beleid en Advies. Een continu proces, waarbij net als in 2021 in 2022 sprake is van doorontwikkeling van het e-HRM systeem dat door de vier gemeenten gebruikt wordt. De implementatie van aangepast HR-beleid en processen heeft impact op de hele organisatie en vraagt om zorgvuldige afstemming en fasering. Dit zien we ook terug bij het harmoniseren van de arbeidsvoorwaarden van de vier gemeenten. Dit vraagt meer tijd en zal in 2022 voortgezet worden. De harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden zien we als een kans om te zorgen voor een goede en concurrerende arbeidsmarktpositie: zo zijn en blijven we als vier gemeenten een aantrekkelijke werkgever! De huidige krapte op de arbeidsmarkt vraagt ook om doelgroepgerichte en onderscheidende arbeidsmarktcommunicatie. In 2022 gaan we aan de slag met de aanbevelingen uit een afstudeeronderzoek dat in het najaar 2021 voor de vier gemeenten uitgevoerd wordt.

Aantal medewerkers en toegestane aantal fte per 1 juli 2021:

Afdeling	Aantal medewerkers		Aantal fte	
	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2021	Begroting 2022
Raadsgriffier	2,0	2,0	1,7	1,7
Totaal raadsgriffier	2,0	2,0	1,7	1,7
Directie	1,0	1,0	1,0	1,0
Staf & Bestuursondersteuning	26,0	28,0	25,8	25,4
Dienstverlening	57,0	56,0	49,1	46,9
Ruimte	58,0	56,0	64,3	73,2
Samenleving	31,0	36,0	33,9	33,6
Totaal ambtelijke organisatie	173,0	177,0	174,1	180,1
Totaal	175,0	179,0	175,8	181,8

Juridisch

In 2022 gaan we onverminderd door om één teambreed benadering en uitvoering van Juridische dienstverlening verder te borgen in de 4 gemeenten. Daarbij zal de focus voor het nog lopende en aankomende jaar o.a. liggen op de volgende punten:

- Uitvoering geven aan het BLNP-breed opgestelde jaarplan.
- Toewerken naar (verdere) uniformering en integraal gebruik van zaaksystemen.
- Mogelijke formatieve knelpunten in beeld krijgen en oplossen.
- (Verdere) integratie/synergie realiseren tussen het cluster Juridische Advisering en het cluster Privacy.
- Realisatie en coördinatie van het implementatieplan Wet Open Overheid.
- Teamontwikkeling JZ BLNP.

Paragraaf Verbonden partijen

Algemeen

Een verbonden partij wordt gedefinieerd als een privaatrechtelijke- of publiekrechtelijke organisatie waarmee de gemeente een bestuurlijke en een financiële band/belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een vertegenwoordiging in het bestuur of stemrecht. Van financieel belang is sprake als de gemeente middelen ter beschikking stelt en deze in geval van faillissement van de verbonden partij kwijt is, of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. De gemeenschappelijke regeling in lichte vorm is hier ook opgenomen.

Visie op verbonden partijen

Het gemeentelijk beleid is erop gericht het aantal verbonden partijen beperkt te houden. Enerzijds vanuit het oogpunt van risicobeheersing en -beperking, en anderzijds vanuit het oogpunt van transparantie van bestuur.

Criteria die gehanteerd worden bij het aangaan van een verbonden partij, zijn:

- de taak kan niet, of zeer moeilijk door de gemeente alleen worden uitgevoerd;
- gezamenlijke uitvoering van de taak levert voor de gemeente een concrete meerwaarde op en de gekozen vorm van samenwerking draagt bij aan een efficiëntere en effectievere uitvoering van de publieke taak;
- voordelen van de (beoogde) samenwerking wegen op tegen de nadelen.

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats	Type
Gemeenschappelijke regelingen:		
Omgevingsdienst Noord-Veluwe (ODNV)	Harderwijk	Gemeensch. regeling
GGD Noord- en Oost Gelderland.	Warnsveld	Gemeensch. regeling
Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG)	Apeldoorn	Gemeensch. regeling
Gemeenschappelijke regelingen, lichte vorm:		
Samenwerking BNL P	Gastgemeente	Regeling zonder meer
Vennootschappen en coöperaties:		
Alliander N.V.	Arnhem	Aandelenbezit (0,202 % belang)
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag	Aandelenbezit (0,019 % belang)
Vitens N.V.	Velp	Aandelenbezit (0,324 % belang)
Leisurelands (voorheen RGV Holding B.V.)	Arnhem	Aandelenbezit (4,476% belang)
Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.	Harderwijk	Coöperatie U.A.
Afvalsturing Friesland (AF)	Leeuwarden	N.V.
Inclusief Groep N.V.	Nunspeet	N.V.
Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.	Ede	B.V.

Verbonden partij:	Omgevingsdienst Noord-Veluwe (ODNV)
Vestigingsplaats:	Harderwijk
Aard:	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Bestuur GR/wethouder
Verantwoordelijke beleidsmedewerker:	Afdelingsmanager Ruimte
Openbaar belang:	De ODNV is per 1 april 2013 officieel van start gegaan voor met name de uitvoering van de taken in het kader van het milieu. In 2015 is dit takenpakket uitgebreid met de vergunningverlening m.b.t. sloopwerkzaamheden. De omgevingsdienst Noord-Veluwe voorziet in de uitvoering van de taken op het gebied van het omgevingsrecht en levert een bijdrage aan een leefbare en veilige werk- en woonomgeving van de regio Noord-Veluwe.
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage/facturen ODNV
Ontwikkelingen:	Het landelijk beleid voor de sanering asbestdaken 2020 – 2024 is in 2019 ingetrokken. Door de ODNV worden de gemeenten geadviseerd in dit kader plaatselijk beleid te formaliseren. De besluitvorming inzake de nieuwe Omgevingswet is nog niet afgerond. Door de ODNV en de gemeenten wordt vooruitlopend op de definitieve vaststelling al wel gewerkt aan de noodzakelijke uitwerking en opleiding van de betrokken medewerkers. Feitelijke ingangsdatum is nog niet bekend.
Financiële gegevens:	Per: 1-1-2022 31-12-2022 Eigen vermogen € 0 € 0 Vreemd vermogen € 0 € 0
Resultaat 2022:	€ -
Realisatie dividend 2022:	n.v.t.
Begroot dividend 2022:	n.v.t.
Risico's:	Verbonden partij kan kampen met tekorten waardoor de bijdrage zal moeten worden verhoogd. De eventuele tekorten worden over de deelnemende gemeenten omgeslagen op basis van de aantallen inwoners per 1 januari van dat jaar.

Verbonden partij:	GGD Noord- en Oost Gelderland
Vestigingsplaats:	Warnsveld
Aard:	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Bestuur GR/wethouder
Verantwoordelijke beleidsmedewerker:	Afdelingsmanager Samenleving
Openbaar belang:	GGD NOG beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van de inwoners van 22 gemeenten die bij GGD NOG zijn aangesloten.
Financieel belang:	Jaarlijkse bijdrage: - Inwonerbijdrage; - Facturering.
Ontwikkelingen:	De GGD voert voor de gemeente Putten de wettelijke taken uit op het gebied van de Wet Publieke Gezondheid, de Wet kinderopvang, de Wet veiligheidsregio's, de Wmo en de Jeugdwet (jeugdgezondheidszorg). Door het uitvoeren van deze taken dragen zij bij aan de uitvoering van de doelen die gesteld zijn bij de gezondheidsthema's 'Gezond Opgroeien', 'Gezond Ouder Worden' en de 'Gezonde Leefomgeving'. Denk hierbij aan activiteiten als het uitvoeren van het vaccinatieprogramma en netwerkpartner zijn binnen het CJG. Maar ook aan projecten als Fit4Joy, de Gezonde Schoolaanpak en campagnes als NOG Fitter en Vitaler, NIX18 en IkPas. In het kader van Covid-19 is de GGD ingezet met name voor de testen en het onderzoek en de begeleiding van Covid-19 patiënten. In hoeverre deze werkzaamheden doorlopen naar het jaar 2022 is nog onzeker.
Financiële gegevens:	Per: 1-1-2022 31-12-2022 Eigen vermogen € 2.903.000 € 2.500.000 Vreemd vermogen € 150.000 € 150.000

Verbonden partij:	GGD Noord- en Oost Gelderland
Resultaat 2022:	€ -
Realisatie dividend 2022:	n.v.t.
Begroot dividend 2022:	n.v.t.
Risico's:	Verbonden partij kan kampen met tekorten waardoor de bijdrage zal moeten worden verhoogd. De eventuele tekorten worden over de deelnemende gemeenten omgeslagen op basis van de aantallen inwoners per 1 januari van dat jaar.

Verbonden partij:	Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG)
Vestigingsplaats:	Apeldoorn
Aard:	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Bestuur GR/burgemeester
Verantwoordelijke beleidsmedewerker:	Commandant veiligheidsregio
Openbaar belang:	De VNOG omvat de brandweer, de rampenbestrijding en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR). Met ingang van 1 januari 2014 is op grond van de Wet op de Veiligheidsregio's de brandweezorg een wettelijke taak van de veiligheidsregio.
Financieel belang:	Jaarlijkse bijdrage: - Inwonersbijdrage; - Facturering.
Ontwikkelingen:	De toekomst visie voor de VNOG, vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur VNOG d.d. 15 januari 2020 zal in de komende jaren diverse effecten hebben op met name het brandweerpersoneel en de voertuigen. Ook Europese regelgeving kan grote gevolgen hebben voor de personele zetting van de brandweerkorpsen.
Financiële gegevens:	Per: 1-1-2022 31-12-2022 Eigen vermogen € 9.119.000 € 8.776.000 Vreemd vermogen € 38.871.000 € 41.772.000
Resultaat 2022:	€ -
Realisatie dividend 2022:	n.v.t.
Begroot dividend 2022:	n.v.t.
Risico's:	Wet en regelgeving met betrekking tot het brandweerpersoneel kan een groot risico in houden voor de feitelijke bezetting en de rol van vrijwilligers hierin. Verbonden partij kan kampen met tekorten waardoor de bijdrage zal moeten worden verhoogd. De eventuele tekorten worden over de deelnemende gemeenten omgeslagen op basis van de aantallen inwoners per 1 januari van dat jaar.

Verbonden partij:	Samenwerking BLNP
Vestigingsplaats:	Bij gastgemeente (Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten), dit is wisselend afhankelijk van het onderwerp.
Aard:	Regeling zonder meer
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Er is geen vaste bestuurlijke vertegenwoordiger, dit is afhankelijk van het onderwerp, in zijn algemeenheid is de burgemeester de vertegenwoordiger.
Verantwoordelijke beleidsmedewerker:	Er is geen vaste verantwoordelijke beleidsmedewerker, dit is afhankelijk van het onderwerp.
Openbaar belang:	Ondersteuning van een passende dienstverlening door de deelnemende gemeenten op het gebied van financiën, juridische zaken, HRM en ICT.
Financieel belang:	De verdeelsleutel voor de BLNP-samenwerking is de verhouding van de optelsom van de omvang van het begrotingsdeel in hun huidige gemeentelijke begroting op de 4 samenwerkingstaken ten aanzien van personeelskosten, kosten inhuur derden en ICT-kosten. De verdeelsleutel voor Putten is 19,19%.
Ontwikkelingen:	De ontwikkelingen inzake de samenwerking BLNP zijn beschreven in de paragraaf bedrijfsvoering.
Financiële gegevens:	Per: 1-1-2022 31-12-2022 Eigen vermogen n.v.t n.v.t. Vreemd vermogen n.v.t n.v.t.

Verbonden partij:	Samenwerking BLNP
Verwacht resultaat 2022:	De samenwerking geschiedt in de vorm van een Regeling zonder meer. Deze vorm kent geen eigen begroting en rekening. Daarom is er geen sprake van een financieel resultaat zoals dat wordt bedoeld bij verbonden partijen.
Risico's:	De eventuele tekorten worden over de deelnemende gemeenten omgeslagen op basis van de verdeelsleutel.

Verbonden partij:	Alliander N.V.
Vestigingsplaats:	Arnhem
Aard:	Deelneming N.V.
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Wethouder
Verantwoordelijke beleidsmedewerker:	Afdelingsmanager Dienstverlening
Openbaar belang:	Alliander is de elektriciteitsnetwerkbeheerder. Het elektriciteitsnetwerk dient in overheidshanden te blijven om zeker te stellen dat het elektra geleverd wordt.
Financieel belang:	Aandelenbezit: 276.812 stuks gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 1.384.060. (0,202%)
Ontwikkelingen:	Gemeente Putten kan als klein aandeelhouder feitelijk geen zelfstandige invloed uitoefenen op het functioneren van Alliander, wel werken wij samen in het platform NUVAL om als gemeenten in Gelderland en Flevoland invloed te houden.
Financiële gegevens:	Per: 1-1-2022 31-12-2022 Eigen vermogen €*) €*) Vreemd vermogen €*) €*)
Verwacht resultaat 2022:	€*)
Begroot dividend 2022 e.v.:	€210.000
Risico's:	Dividenuitkering kan tegen-/meevallen.

*) niet beschikbaar

Verbonden partij:	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats:	Den Haag
Aard:	Deelneming N.V.
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Wethouder
Verantwoordelijke beleidsmedewerker:	Afdelingsmanager Dienstverlening
Openbaar belang:	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Financieel belang:	De aandeelhouders hebben zeggenschap in de BNG bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (1 stem per aandeel van € 2,50). De gemeente Putten bezit 10.530 aandelen (0,019% van het totaal). Ieder jaar wordt door de BNG dividend uitgekeerd. Boekwaarde: € 26.325.
Ontwikkelingen:	Gemeenten moeten rekenen met een lagere winstuitkering van de Bank Nederlandse Gemeenten. De BNG dient aan de vereisten van Basel III bepalend voor de hoogte van het vereiste eigen vermogen. Het uitgeven van nieuwe aandelen, zoals voor andere banken mogelijk is, is voor de BNG onhaalbaar, gegeven de financiële positie van de overheid. De BNG wordt ingaande 1 januari 2022 de "huisbankier" van de gemeente Putten ter vervanging van de ABN AMRO.
Financiële gegevens:	Per: 1-1-2022 31-12-2022 Eigen vermogen €*) €*) Vreemd vermogen €*) €*)
Verwacht resultaat 2022:	€*)
Begroot dividend 2022 e.v.:	€30.000
Risico's:	Dividenuitkering kan tegen-/meevallen.

*) niet beschikbaar

Verbonden partij:	Vitens N.V.
Vestigingsplaats:	Zwolle
Aard	Deelneming N.V.
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Wethouder
Verantwoordelijke beleidsmedewerker:	Afdelingsmanager Dienstverlening
Openbaar belang:	Vitens draagt zorg voor het waterleidingnet. Het veilig stellen van de kwaliteit van het waterleidingnet.
Financieel belang:	Aandelenbezit: 18.693 stuks gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 18.693. (0,324%)
Ontwikkelingen:	De zeggenschap die met het aandelenbezit verband houdt, komt tot uiting in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Gemeente Putten kan als klein aandeelhouder feitelijk geen zelfstandige invloed uitoefenen op het functioneren van Vitens. Het financiële belang voor Putten bestaat uit de dividenduitkering. Wij werken ook hier samen in het platform NUVAL (zie toelichting bij Alliander N.V.)
Financiële gegevens:	Per: 1-1-2022 31-12-2022 Eigen vermogen €*) €*) Vreemd vermogen €*) €*)
Verwacht resultaat 2022:	€*)
Begroot dividend 2022 e.v.:	Er wordt geen uitkering dividend in 2022 verwacht
Risico's:	Dividenduitkering kan tegen-/meevallen.

*) *niet beschikbaar*

Verbonden partij:	Leisurelands (voorheen RGV Holding B.V.)
Vestigingsplaats:	Arnhem
Aard	Besloten Vennootschap
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Wethouder
Verantwoordelijke beleidsmedewerker:	Afdelingsmanager Ruimte
Openbaar belang:	Het voorzien in een breed scala aan recreatieve mogelijkheden, zowel op publiek terrein (bijvoorbeeld dagrecreatieterreinen) als ook op privaat terrein (bijvoorbeeld projectontwikkeling/beheer). Bij dit alles is aandacht voor de samenhang met de natuur en het 'lokale erfgoed'. In 2018 heeft de gemeente Putten de aandelen Leisurelands van de gemeente Heumen overgenomen t.w. 3.382 aandelen. De aankoop is notarieel gepasseerd op 2 november 2018 waarna de gemeente Putten voor 4,476% eigenaar is van Leisurelands. De overige 21 aandeelhouders zijn gemeenten op de Veluwe en in het Rijk van Nijmegen.
Financieel belang:	Aandelenbezit: 8.155 stuks gewaardeerd tegen een boekwaarde 31.12.2019 van € 338.200.
Ontwikkelingen:	-
Financiële gegevens	Per: 1-1-2022 31-12-2022 Eigen vermogen €*) €*) Vreemd vermogen €*) €*)
Verwacht resultaat 2022:	€*)
Realisatie dividend 2022:	Conform aandeelhoudersovereenkomst geen uitkering dividend.
Begroot dividend 2022 e.v.:	€ -
Risico's:	Beperkt

*) *niet beschikbaar*

Verbonden partij:	Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.
Vestigingsplaats:	Harderwijk
Aard:	Coöperatie U.A.
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Bestuur wethouder
Verantwoordelijke beleidsmedewerker:	Afdelingsmanager Ruimte

Verbonden partij:	Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.
Openbaar belang:	De coöperatie Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband tussen 16 gemeenten (Almere, Blaricum, Bunschoten, Dronten, Eemnes, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Huizen, Kampen, Gooise Meren, Nijkerk, Nunspeet, Oldebroek, Putten en Zeewolde) die als doel heeft de kwaliteit van het natuur- en recreatiegebied Randmeren te verhogen en de robuustheid van het gebied te versterken. Het werkgebied van de Coöperatie Gastvrije Randmeren strekt zich uit van de Hollandse Brug tot Ketelbrug, een langgerekte merenreeks van ruim tachtig kilometer.
Financieel belang:	Jaarlijkse bijdrage (raming € 10.000 per jaar)
Ontwikkelingen:	-
Financiële gegevens:	Per: 1-1-2022 31-12-2022 Eigen vermogen €*) €*) Vreemd vermogen €*) €*)
Verwacht resultaat 2022:	€*)
Risico's:	Uitgesloten aansprakelijkheid

*) *niet beschikbaar*

Verbonden partij:	Afvalsturing Friesland (AF)
Vestigingsplaats:	Leeuwarden
Aard:	N.V. Naamloze Vennootschap
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Bestuur wethouder
Verantwoordelijke beleidsmedewerker:	Afdelingsmanager Ruimte
Openbaar belang:	Afvalsturing Friesland N.V. maakt samen met N.V. Fryslân Milieu onderdeel uit van Omrin. Afvalsturing Friesland N.V. heeft als belangrijkste taak het op professionele, innovatieve en duurzame manier afval inzamelen, te bewerken en te verwerken. Bij deze activiteiten dient een gezonde en veilige werk- en leefomgeving gewaarborgd te blijven.
Financieel belang:	Aandelen bezit: 25. Nominale waarde: € 450,- per aandeel Boekwaarde aandelen: € 11.250,-.
Ontwikkelingen:	Omrin wil toonaangevend zijn in inzameling, terugwinning van grondstoffen en duurzame energie en is samen met gemeenten continue aan het zoeken naar nieuwe concepten die de inzameling of verwerking van afval verbeteren.
Financiële gegevens:	Per: 1-1-2022 31-12-2022 Eigen vermogen €*) €*) Vreemd vermogen €*) €*)
Verwacht resultaat 2022:	€*)
Begroot dividend 2022:	€*)
Risico's:	Waarde aandelen/beperkt

*) *niet beschikbaar*

Verbonden partij:	Inclusief Groep N.V.
Vestigingsplaats:	Nunspeet
Aard:	N.V. Naamloze Vennootschap
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Bestuur wethouder
Verantwoordelijke beleidsmedewerker:	Afdelingsmanager Ruimte
Openbaar belang:	In het verlengde van de opheffing van de RNV heeft op 27 juni 2018 het notarieel transport plaatsgevonden van de aandelen Inclusief groep N.V. van de RNV naar de individuele gemeenten.
Financieel belang:	Aandelen bezit: 1.880 aandelen, nominaal € 100,- per aandeel. Boekwaarde: € 188.000,-.
Ontwikkelingen:	In samenwerking met de partners realiseert Inclusief Groep trajecten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Invoering van de Wet sociale werkvoorziening en de Participatiewet. Het actief bijdragen aan een inclusieve arbeidsmarkt.
Financiële gegevens:	Per: 1-1-2022 31-12-2022

Verbonden partij:	Inclusief Groep N.V.
	Eigen vermogen €*) €*) Vreemd vermogen €*) €*)
Verwacht resultaat 2022:	€*)
Realisatie dividend 2022:	n.v.t.
Begroot dividend 2022:	n.v.t.
Risico's:	Waarde aandelen en sociaal risico.

*) *niet beschikbaar*

Verbonden partij:	Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.
Vestigingsplaats:	Ede
Aard:	B.V. Besloten Vennootschap
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Bestuur wethouder
Verantwoordelijke beleidsmedewerker:	Afdelingsmanager Ruimte
Openbaar belang:	Vakantieparken binnen het grondgebied van de gemeenten te revitaliseren, ter herstructureren en/of te transformeren in samenwerking met de gemeenten, de provincie Gelderland en gerechtigden tot betrokken vakantieparken. De oprichtingsakte van de Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken BV is op 14 februari 2019 notarieel gepasseerd.
Financieel belang:	Aandelen bezit: 2.002 aandelen. Boekwaarde: € 2.002,-.
Ontwikkelingen:	-
Financiële gegevens:	Per: 1-1-2022 31-12-2022 Eigen vermogen €*) €*) Vreemd vermogen €*) €*)
Verwacht resultaat 2022:	€*)
Realisatie dividend 2022:	n.v.t.
Begroot dividend 2022:	n.v.t.
Risico's:	Waarde aandelen

*) *niet beschikbaar*

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de gemeentelijke visie op het grondbeleid en de wijze van uitvoering. Er wordt een actuele prognose van de te verwachten resultaten weergegeven, de onderbouwing van de geraamde winstnemingen, de beleidsuitgangspunten en de bestaande risico's binnen de grondexploitatie voor de omvang van de reserve. In deze paragraaf is de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) van de commissie BBV verwerkt.

Visie en ontwikkelingen

In het coalitieakkoord Bouwen aan Putten is afgesproken dat we doorgaan met het bouwen van woningen van goede kwaliteit, op de juiste locaties en passend binnen de mogelijkheden van onze inwoners. We gaan nieuwe woningbouwlocaties in Putten voorbereiden, zodat Putten ook na 2025 voldoende onderdak biedt aan de nieuwe generatie woningzoekenden. Met aandacht voor jongeren, ouderen, spoedzoekers, mensen die begeleid wonen en statushouders.

Woonvisie

Om richting te geven aan deze opgave is in 2020 de Woonvisie 2020-2025 vastgesteld. Met deze Woonvisie is een duidelijke stip op de horizon gezet.

De woonopgaven uit hoofdstuk twee zijn vertaald naar drie ambities:

- Betaalbare en passende woningen voor de lokale behoefte
- Zorgzame en inclusieve wijken
- Een duurzaam thuis

Deze ambities zijn nader uitgewerkt in de Woonvisie 2020-2025. Voor de woonopgave en de visie daaromtrent van de gemeente Putten verwijzen wij verder naar de Woonvisie 2020-2025.

Grondbeleid

In 2010 heeft de rekenkamercommissie onderzoek gedaan naar het grondbeleid. De uitkomsten hiervan zijn weergegeven in de nota Grip op grondbeleid door de raad. De rekenkamercommissie geeft in haar aanbeveling aan dat het voor Putten, gezien de omvang en ontwikkelopgave, niet noodzakelijk is een afzonderlijke nota Grondbeleid op te stellen. De paragraaf Grondbeleid bij de programmabegroting biedt voldoende kaders. In onze reactie op het rapport van de rekenkamer hebben we een aantal beleidsuitgangspunten geformuleerd, waaronder de jaarlijkse vaststelling van de grondprijzen en de jaarlijkse actualisatie van de grondexploitatieplannen.

In afgelopen jaren is de omvang en complexiteit van de verschillende projecten binnen het grondbedrijf toegenomen. Naast enkele actieve grondexploitaties, zien we met name ook het aantal projecten toenemen waarin de gemeente een meer faciliterende rol inneemt toenemen. In voorgaande jaren veelal een actieve rol kende, met een eigen bouwgrondontwikkeling. Mede doordat de gemeente momenteel beperkt bouwgrond in bezit heeft, zullen we situatie de rol pakken die het meest effectief is, maar ook realistisch, in verband met de inzet die dit van de gemeente vraagt. We focussen in onze inzet op nieuwbouw binnen het bestaande bebouwde gebied van Putten en op uitleglocaties. Bestaande (zachte) plannen brengen we naar de

realisatiefase. De veranderende rol en verscheidenheid aan projecten maakt dat de nota grondbeleid actualisatie behoeft. Om de beleidskaders inzake grondprojecten nader uit te werken, zal eind 2021/begin 2022 een nota grondbeleid worden aangeboden aan de Raad.

Impact coronacrisis

Vooralsnog lijkt de coronacrisis op korte termijn geen significant effect te hebben op de lopende grondexploitaties binnen de gemeente Putten. De risico's als gevolg van Corona worden continu gemonitord en periodiek wordt daar verslag over afgelegd naar de Raad. Hierin wordt het grondbedrijf ook meegenomen.

Bouwgrond in exploitatie

De gemeentelijke activiteiten inzake grondexploitatie zijn te onderscheiden in zogenoemd actief en faciliterend grondbeleid. Bij actief grondbeleid voert de gemeente zelf alle fasen van de grondexploitatie uit: van de aankoop van de gronden en eventuele opstellen, sloop, bouwrijp en woonrijp maken tot en met de uitgifte/verkoop van de bouwkegel. De gemeente heeft de te ontwikkelen grond in eigen bezit.

In 2021 heeft de gemeente Putten 2 actieve grondexploitaties, namelijk project Rimpeler en project Matchpoint. Verder is aan de Wallenbergstraat grond verkocht met transformatie. Omdat Matchpoint naar verwachting in 2021 wordt afgerond, wordt hier alleen project Rimpeler behandeld.

Grondexploitatieplan Rimpeler

De gemeenteraad van Putten heeft 1 juni 2017 ingestemd met het stedenbouwkundig plan voor de ontwikkeling van Rimpeler. Naast het ruimtelijk-programmatisch plan is ook de grondexploitatie als financieel kader van de gebiedsontwikkeling, door de raad geaccordeerd. Vervolgens is de grondexploitatie geactiveerd. Het bestemmingsplan is in maart 2018 vastgesteld. Jaarlijks wordt de grondexploitatie geactualiseerd (herzien).

Rimpeler is een woningbouwlocatie met 353 woningen en de gemeente heeft de regie over de gebiedsontwikkeling. Met marktpartijen zijn afspraken gemaakt over een bouwclaim inclusief voorwaarden voor grondinbreng en afnameverplichtingen. Uitgangspunt voor de grondexploitatie is het stedenbouwkundig plan dat in juni 2017 door de raad is goedgekeurd. De grondexploitatie vormt een directe afspiegeling van het ruimtelijk-programmatisch plan in combinatie met de afspraken die zijn gemaakt met grondeigenaren en marktpartijen.

In 2020 zijn alle 185 woningen in fase 3 en 4 verkocht. Daarmee is een groot deel van het programma op dit moment in aanbouw of reeds opgeleverd. Ook zijn de eerste vier vrije kavels geleverd. De verwachting is dat de overige vrije kavels in 2021 verkocht zullen worden. Voor 2022 is de verkoop van 41 woningen in fase 5 en 6 nog een resterende opgave van Rimpeler.

Project Wallenberg

Aan de Wallenbergstraat is grond verkocht aan de WSP met de verplichting tot het bouw- en woonrijp maken door de gemeente. Door de WSP worden op deze locatie 26 appartementen in

de sociale huursector gerealiseerd. Uitgangspunt van de gesloten overeenkomst is dat deze de kosten dekt die de gemeente maakt voor de ontwikkeling.

In voorbereiding

Momenteel zijn er de grondprojecten Halvinkhuizen en Bilderdijkstraat in voorbereiding. Voor de start van een grondexploitatie wordt een exploitatieplan aan de raad voorgelegd.

Te verwachten resultaten van lopende exploitaties

De grondexploitatie van Rimpeler is per 1 januari 2021 herzien. In onderstaande tabel is het verwachte resultaat opgenomen voor de in exploitatie genomen gronden:

Verwachte resultaten lopende grondexploitaties	Verwacht eindresultaat	Reeds genomen resultaat	Verlies voorziening	Verwacht resterend resultaat
Rimpeler	1.788	1.060	-	707
Totaal resultaat lopende exploitaties	1.788	1.060	0	707

Bedragen * € 1.000

De grondexploitatie 2021 kent een positief resultaat van € 1.788.000,- op moment van afronding (31-12-2022). De Wallenberg betreft feitelijk geen eigen ontwikkeling van woningbouw door de gemeente: met de WSP zijn in de verkoopovereenkomst afspraken gemaakt over de ontwikkeling. De overeenkomst dient de kosten te dekken die de gemeente maakt voor dit project.

Faciliterende projecten

Bij faciliterend grondbeleid is de bouwkaavel in het bezit van een private partij (ontwikkelaar, particulier, etc.) en wordt deze door die partij ontwikkeld. De gemeente treedt enkel c.q. vooral op als overheid, die de plannen van private partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is. De gemeente Putten heeft momenteel de volgende projecten lopen:

- Project Gervenhof (28 woningen)
- Project Husselsesteeg (35 woningen)

Voor deze projecten is een overeenkomst afgesloten met een private partij voor kostenverhaal. Uitgangspunt bij kostenverhaal is dat de kosten die door gemeenten worden gemaakt in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling worden verhaald op de ontwikkelende partij.

Verder zijn er meerdere projecten in voorbereiding. Voor 2022 en volgende jaren staan meerdere projecten in de planning, waarmee op basis van een anterieure overeenkomst woningbouw wordt gerealiseerd. De gemeente neemt hier een faciliterende rol in. Deze ontwikkelingen dragen bij aan de woningbouwproductie binnen de gemeente Putten. Met de lopende en geplande ontwikkelingen vanuit zowel de actieve als de faciliterende projecten, voldoen we naar verwachting aan onze woningbouwopgave. Over de voortgang van de woningbouwproductie en de nieuwbouwplannen wordt de Raad (minimaal) jaarlijks geïnformeerd middels een actualisatie van de Planningslijst woningbouw.

Risico's grondexploitatie

Het risicoprofiel van de actieve grondexploitatie Rimpeler kent afwijkingen binnen een bandbreedte van € 0,3 mln. negatief en € 0,3 positief. Daarmee is sprake van redelijke balans tussen positieve risico (optimalisatiekansen) en negatieve risico's waarbij de omvang van de risico's sterk is verkleind ten opzichte van vorig jaar. Dit als gevolg van de voorspoedige voortgang en daarmee de verhoogde zekerheid op kosten en opbrengsten in volgende jaren.

Per saldo kan worden geconcludeerd dat sprake is van een robuuste grondexploitatie met een beperkt risicoprofiel. Dit wil niet zeggen dat het eindresultaat als zekerheid kan worden beoordeeld. Wel dat de grondexploitatie in combinatie met de onzekerheidsbandbreedte een betrouwbaar perspectief geeft op de financiële status van de gebiedsontwikkeling van Rimpeler. Dit geeft dan ook voldoende reden om per heden een deel van de beoogde winst van de grondexploitatie vroegtijdig uit te nemen en toe te voegen aan de Algemene Reserve.

De risico's inzake faciliterende projecten worden beperkt geacht, met name omdat de gemeente daarin geen ontwikkelingsrisico loopt.

Reserve grondexploitatie

Per 31 december 2020 bedroeg de werkelijke stand € 8,3 miljoen. In 2021 zal naar verwachting € 1,7 miljoen onttrokken en € 0,4 miljoen worden toegevoegd aan de reserve, waarmee de reserve ultimo 2021 € 7,0 miljoen bedraagt. De stand is ruim boven de ondergrens van € 2,5 miljoen. Er is voldoende weerstandvermogen om de reële risico's op te vangen.

Voorraden gronden en overige gemeente-eigendommen

De gemeente Putten beschikt over meerdere registergoederen die in de verkoop kunnen worden gebracht of al in de verkoop staan. Het beleid van de gemeente Putten is erop gericht om de registergoederen te verkopen. Via een wijkgerichte aanpak maken we ook actief werk van de verkoop van snippergroen.

Paragraaf Sociaal domein

Sinds 1 januari 2015 zijn we als gemeente verantwoordelijk geworden voor taken op het gebied van jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning en participatie. De transitie is achter de rug, de verantwoordelijkheden en financiering zijn overgeheveld. De focus lag in de afgelopen jaren vooral op de implementatie van deze nieuwe taken. Ook de transformatie komt de afgelopen jaren steeds meer op gang. Van complexe en verkokerde ondersteuning veraf naar eenvoudige, integrale en preventieve ondersteuning dichtbij. Het Meerjarenplan Samenleving 2019-2022, in mei 2019 door de raad vastgesteld, geeft invulling aan deze transformatie.

Transformatie sociaal domein

Het Meerjarenplan Samenleving verbindt het beleid uit de verschillende wettelijke kaders. Zo vormt dit plan een goede basis om tot een integrale toegang te komen en activiteiten van organisaties te bundelen. Dat vraagt om aandacht voor transformatie van de hulp, waarbij we ook oog hebben voor preventie. Het meerjarenplan is ingericht volgens een groeimodel. Het is natuurlijk niet mogelijk om al het beleid in 1 keer te wijzigen of om in 1 keer de gehele bezuiniging te realiseren. Geleidelijk wordt een verschuiving ingezet, maar deze verschuiving kost tijd, en in sommige situaties mogelijk ook eerst een investering. De afgelopen jaren zijn op basis van het Meerjarenplan verschillende ontwikkelingen in gang gezet die bijdragen aan de transformatie van het sociaal domein. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van de (integrale) Brede Toegang en de ontwikkeling van de Brede Welzijnsinstelling.

In 2022 verwachten we de uitkomsten van de strategische analyse voor het domein samenleving ('foto samenleving'). Deze analyse geeft inzicht in de uitdagingen voor de komende jaren en in hoeverre de gemeente Putten hier al op is voorbereid. De input van deze strategische analyse zal worden gebruikt voor het opstellen van een nieuw Meerjarenplan.

Wmo

Met ingang van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) is de gemeente Putten verantwoordelijk geworden voor het zo lang mogelijk in de eigen woonomgeving zelfredzaam laten zijn en laten participeren van mensen met een beperking.

Scenario's Grip op Wmo

De taakstelling Grip op Wmo voor 2022 is vastgesteld op € 594.000. De realisatie bedraagt naar verwachting € 478.000.

Specificatie Grip op Wmo	2022	2023	2024	2025
Taakstelling				
Chronisch zieken 130% bijstandsnorm	213	213	213	213
Huishoudelijke hulp	314	314	314	314
Begeleiding - 6 dagdelen	67	67	67	67
Huidige taakstelling	594	594	594	594
Realisatie				
Chronisch zieken 130% bijstandsnorm	273	273	273	273
Huishoudelijke hulp	138	192	238	238
Begeleiding - 6 dagdelen	67	67	67	67
Totaal realisatie (prognose)	478	532	578	578
Resterende taakstelling Grip op Wmo	116	62	16	16

Bedragen *€ 1.000

De besparing op huishoudelijke hulp kan niet volledig worden gerealiseerd vanwege de aangenomen motie 'Verschil in interpretatie' in de raadsbehandeling op 28 mei 2020. Door uitvoering te geven aan deze motie is de besparing op huishoudelijke hulp lager dan begroot.

Het financiële effect van het aanpassen van de inkomensnorm naar 130% van de bijstandsnorm voor de regeling tegemoetkoming chronisch zieken was de afgelopen jaren hoger dan begroot. De verwachting is dat dit effect structureel zal zijn.

Begroting Wmo

De uitgaven voor Wmo worden geraamd op basis van de realisaties van eerdere jaren en een inschatting van toekomstige ontwikkelingen. Overschotten of tekorten worden verrekend met de reserve Sociaal domein.

Begroting Wmo	2022	2023	2024	2025
Prognose uitgaven Algemene voorzieningen	1.085	1.085	1.085	1.085
Prognose uitgaven Maatwerkvoorzieningen	4.139	4.138	4.136	4.136
Restant taakstelling - Grip Op Wmo	-116	-62	-16	-16
Totaal uitgaven	5.108	5.161	5.206	5.206
Beschikbaar budget in begroting	5.483	5.482	5.480	5.480
Totaal beschikbaar budget in begroting	5.483	5.482	5.480	5.480
Saldo overschot	375	321	275	275

Bedragen * € 1.000

Jeugd

Vanaf 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet. De basisgedachte van de Jeugdwet is dat de gemeente het dichtst bij de inwoners staat en het best zorg dichtbij kan organiseren. Onderzoeken, deelname aan regionale kerngroep, deelname regionale werkgroepen en deelname Q-gesprekken met zorgaanbieders hebben geleid tot meer inzicht in de toenemende kosten Jeugdhulp en welke mogelijkheden er zijn om grip te kunnen houden.

In 2019 en 2020 hebben verschillende maatregelen plaatsgevonden om de kwaliteit, efficiency en kostenbewustheid te bevorderen. De verschillende scenario's met bijbehorende maatregelen zijn uitgewerkt in het document 'Grip op Jeugd'. In één van de scenario's is benoemd om onderscheid te maken tussen het indiceren van jeugdhulp en het bieden van jeugdhulp. De toegang Jeugd wordt sinds 1 januari 2020 uitgevoerd door jeugdconsulenten van de gemeente. De jeugdconsulenten indiceren jeugdhulp en houden waar nodig regie bij gezinnen waar meerdere hulpverleners betrokken zijn. De ambulante begeleiding wordt uitgevoerd door een lokale partner. Vanaf 1 juli 2020 wordt de ambulante begeleiding in de gemeente geboden door de medewerkers van VanMontfoort Uitvoering. VanMontfoort Uitvoering heeft deze taak overgenomen van Buurtzorg Jong.

Deze ontwikkeling draagt bij aan het behouden van grip en het inzicht omtrent de kwaliteit en de kosten van Jeugdhulp in de gemeente Putten te versterken.

Scenario's Grip op Jeugd

Voor meer grip zijn er scenario's vastgesteld en deze zijn een integraal startpunt voor toekomstbestendige Jeugdhulp in Putten. De scenario's en de daaraan gekoppelde financiële ontwikkelingen zijn afhankelijk van veel verschillende factoren. Ze hangen sterk met elkaar samen en kunnen niet los van elkaar worden gezien. Daar komt bij dat de Jeugdhulp een open-einderegeling is en de gemeente maar tot een beperkte hoogte controle heeft over de instroom in de Jeugdhulp.

De taakstelling Grip op Jeugd voor 2022 is vastgesteld op € 1.081.000. De realisatie bedraagt naar verwachting € 768.000.

Specificatie Grip op Jeugd	2022	2023	2024	2025
Taakstelling				
Toegang huisartsen	506	506	506	506
Toegang CJG	200	200	200	200
Toegang GI	50	50	50	50
Screening	25	25	25	25
Beleid	50	50	50	50
Interne controle	125	125	125	125
Inkoop	100	100	100	100
Samenwerking	25	25	25	25
OIO Jeugd	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Huidige taakstelling	1.081	1.081	1.081	1.081
Realisatie				
Buurtzorg Jong	200	200	200	200
Besparing Meerinzicht	100	100	100	100
Verlaging PGB	150	150	150	150
Aframing bedrijfsvoeringskosten Meerinzicht	72	72	72	72
Lagere kosten Van Montfoort	246	246	246	246
Totaal realisatie	768	768	768	768
Resterende taakstelling Grip op Jeugd	313	313	313	313

Bedragen *€ 1.000

Begroting Jeugd

De uitgaven voor Jeugd worden geraamd op basis van de realisaties van eerdere jaren en een inschatting van toekomstige ontwikkelingen. Overschotten of tekorten worden verrekend met de reserve Sociaal domein.

Begroting Jeugd	2022	2023	2024	2025
Prognose uitgaven	6.504	6.484	6.484	6.484
Restant taakstelling - Grip Op Jeugd	-313	-313	-313	-313
Totaal uitgaven	6.191	6.171	6.171	6.171
Beschikbaar budget in begroting	4.836	4.820	4.820	4.820
Stelpost extra budget Jeugd (2022: 100%, v.a. 2023: 75%)	2.019	1.359	1.275	1.176
Totaal beschikbaar budget in begroting	6.855	6.179	6.095	5.996
Saldo overschot/tekort	664	8	-76	-175

Bedragen *€ 1.000

Voor het jaar 2022 zijn extra middelen voor Jeugd beschikbaar gesteld; landelijk € 1.319 miljoen bovenop de eerder toegezegde € 300 miljoen. Structurele bekostiging vanaf 2023 is overgelaten aan een nieuw kabinet. Tussen Rijk, IPO en VNG is afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenraming rekening mogen houden met 75% van de bedragen die structureel nodig

zijn volgens de Commissie van Wijzen en die ten grondslag liggen aan de middelen die vanuit de Hervormingsagenda Jeugd beschikbaar moeten komen.

Participatiewet

Met de invoering van de Participatiewet is de gemeente verantwoordelijk geworden voor een grotere doelgroep (bijstand, Wajong en WSW), waarvan een deel een grote afstand tot de arbeidsmarkt en/of een arbeidsbeperking heeft. De taken zijn overgegaan naar gemeenten, met een bezuinigingsslag.

De sociale werkvoorziening is blijven bestaan, maar instroom is sinds 1 januari 2015 niet meer mogelijk. De rechten en plichten van huidige WSW-werknemers zijn in stand gebleven. Als gevolg van natuurlijk verloop neemt de sociale werkvoorziening langzaam af. De sociale werkvoorziening is in financiële omvang veruit de grootste. Het onderdeel re-integratie bestaat uit de huidige re-integratetaak, aangevuld met verschillende nieuwe doelgroepen.

Als gevolg van de coronacrisis zullen we in 2022 en mogelijk de jaren daarop te maken krijgen met een toenemend beroep op de (bijzondere) bijstand, en een verhoging van het aantal aanvragen schulddienstverlening. Niet alleen werknemers maar ook zelfstandigen zullen mogelijk meer een beroep gaan doen op de Participatiewet waardoor er extra uitgaven gaan ontstaan.

Scenario's Grip op Participatiewet

Hiervoor stellen we jaarlijks een Participatieplan op waarin staat opgenomen welke doelen gehaald moeten worden met betrekking tot uitstroom. Naast een maatschappelijke meerwaarde, heeft uitstroom van bijstandsccliënten ook een financieel positief effect doordat de gemeente hiermee bespaart op uitkeringslasten. Voor de uitstroom van de steeds complexere doelgroep is inzet van externe gespecialiseerde partners in veel gevallen noodzakelijk.

Begroting Participatiewet

De raming voor de uitvoering van de arbeidsparticipatie is onderstaand weergegeven.

Begroting PW - Arbeidsparticipatie	2022	2023	2024	2025
Prognose uitgaven WSW	1.854	1.840	1.704	1.630
Prognose uitgaven re-integratie	200	200	200	200
Totaal uitgaven	2.055	2.040	1.905	1.830
Beschikbaar budget	2.055	2.040	1.905	1.830
Totaal beschikbaar budget	2.055	2.040	1.905	1.830
Saldo overschot/tekort	-	-	-	-

Bedragen * € 1.000

Voor de betaling van de uitkeringen ontvangen we het BUIG-budget. Het voorlopige budget wordt bekendgemaakt eind september in het voorafgaande jaar en het definitieve budget eind september in het lopende jaar. De verwachting is dat we uitkomen met deze middelen.

Reserve Sociaal domein

Bij de Kadernota 2020 is, rekening houdend met de te verwachte tekorten, de reserve gevoed door een bijdrage uit de Algemene Reserve. Voor de jaren 2022 t/m 2025 was een toevoeging van € 985.000 begroot. Deze toevoeging is op basis van de huidige prognose niet meer nodig.

Reserve Sociaal domein	2022	2023	2024	2025
Saldo 01-01	2.000	2.000	2.000	2.000
WMO	375	321	275	275
Jeugd	664	8	-76	-175
Participatie	-	-	-	-
Aanvulling reserve (Kadernota 2020)	-	-	-	-
Saldo mutaties	1.039	329	199	100
Saldo 31-12	3.039	2.329	2.199	2.100
<i>Overheveling naar Algemene Reserve</i>	<i>-1.039</i>	<i>-329</i>	<i>-199</i>	<i>-100</i>

Bedragen *€ 1.000

Bij de jaarrekening zal worden gezien wat het daadwerkelijke eindsaldo is. Indien dit hoger is dan de bovengrens van € 2 miljoen, dan zal het bedrag boven de € 2 miljoen in de Algemene reserve worden gestort.

Hoofdstuk 5 Bijlagen

Bijlage A Kengetallen

Financiële positie	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten	65.754	56.337	56.913
Lasten (incl. nieuw beleid)	62.014	56.651	55.965
Resultaat voor bestemming	3.740	-314	948
Mutaties in reserves	-2.872	696	261
Resultaat na bestemming (bestaand beleid)	868	382	1.209
Balanstotaal	103.142	104.744	99.730
Eigen vermogen	58.043	57.710	58.933
Voorzieningen	14.275	13.928	14.078

Bedragen *€ 1.000

Vanaf begrotingsjaar 2018 wordt een set van kengetallen opgenomen in de begroting, deze zijn gerubriceerd per thema. De voorgeschreven kengetallen zijn ontleend aan www.waarstaatjegemeente.nl. Deze informatie is informatief bedoeld en vergroot de vergelijkbaarheid van gemeenten onderling. Het betreft werkelijke cijfers en geen streefcijfers.

Thema 1 Ruimte en leefomgeving					
Nr	Kengetallen	Eenheid kengetal	Putten	Nederland	Jaartal
1	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	18	9	2020
2	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	58 kg	163 kg	2019
3	Hernieuwbare elektriciteit	Percentage	6%	20%	2019

Thema 2 Samenleving					
Nr	Kengetallen	Eenheid kengetal	Putten	Nederland	Jaartal
6	Demografische druk	Percentage	82%	70%	2021
7	Niet sporters	Percentage	52%	49%	2020
8	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	675	796	2020
9	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	71%	68%	2020
11	Funciemenging	Percentage	51%	53%	2020
12	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	195	460	2020
13	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	121	202	2020
14	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	540	700	2020
15	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	3%	6%	2019
17	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1%	2%	2019
18	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2%	2%	2020
19	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	0	2	2018
20	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	23	26	2019
21	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	12%	12%	2020
22	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2%	1%	2020
23	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0%	0%	2020

Thema 3 Economie en recreatie					
Nr	Kengetallen	Eenheid kengetal	Putten	Nederland	Jaartal
24	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	171,0	158	2020

Thema 4 Bestuur, dienstverlening en veiligheid					
Nr	Kengetallen	Eenheid kengetal	Putten	Nederland	Jaartal
25	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	€ 637	€ 733	2021
26	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	€ 660	€ 810	2021
27	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	€ 351	€ 270	2020
28	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	1,0	2,0	2020
29	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,0	5,0	2020
30	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2,0	2,0	2020
31	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	4,0	6,0	2020
32	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	12,0	11,0	2020
34	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	0,0%	1,0%	2019
35	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	7,39	NB	2022
36	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	6,36	NB	2022
37	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	869,40	NB	2022
38	Externe inhuur	Percentage van de werkelijke loonsom organisatie	22,4%	NB	2020
39	Overhead	% van totale lasten	14,2%	NB	2022

Bijlage B Reserves en voorzieningen

	Stand	Vermeerd.	Vermind.	Stand	Ontwikkeling	Stand
	1-1-2022	2022	2022	31-12-2022	2023-2025	31-12-2025
Algemene reserves						
Algemene reserve	2.244	1.209	0	3.453	3.822	7.275
Subtotaal	2.244	1.209	0	3.453	3.822	7.275
Bestemmingsreserves						
Reserve IBOR	514	0	0	514	0	514
Reserve precariobelasting	1.255	0	0	1.255	-1.184	71
Reserve algemene buffer	17.816	0	0	17.816	1.184	19.000
Reserve weerstandsvermogen	5.845	0	0	5.845	0	5.845
Reserve sociaal domein	3.074	923	0	3.997	533	4.531
Reserve dekking kapitaallasten	19.436	60	1.184	18.312	-3.344	14.968
Subtotaal	47.941	983	1.184	47.740	-2.811	44.929
Grondexploitatie						
Reserve grondexploitatie	6.966	274	60	7.180	0	7.180
Woonlastenreserve	560	0	0	560	0	560
Subtotaal	7.526	274	60	7.740	0	7.740
Voorzieningen						
Egalisatievoorziening grootonderhoud gebouwen	428	78	0	506	235	742
Egalisatievoorziening riolering	6.657	313	220	6.750	-20	6.730
Egalisatievoorziening afkoopsom grafonderhoud	3.255	146	278	3.124	-394	2.729
Egalisatievoorziening begraafplaatsen	363	-28	-17	352	-60	293
Egalisatievoorziening afval	0	0	0	0	0	0
Voorziening wethouderspensioenen	3.206	200	80	3.326	111	3.437
Voorziening middelen derden (Kostenverhaal)	20	0	0	20	0	20
Voorziening bomenfonds	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	13.928	710	560	14.078	-127	13.950
Totaal	71.638	3.176	1.804	73.010	884	73.894

Bijlage C Overzicht belastingtarieven 2019-2022

Onroerende-zaakbelasting	2019	2020	2021	2022
<i>Tarief is percentage van de WOZ-waarde</i>				
<i>* perc.2022 worden later vastgesteld ivm</i>				
<i>hertaxaties WOZ</i>				
Woningen				
Eigenaar	0,0739%	0,0787%	0,0758%	*
Niet-woningen				
Gebruiker	0,1278%	0,1415%	0,1458%	*
Eigenaar	0,1586%	0,1776%	0,1827%	*
Forensenbelasting				
Waarde minder dan € 63.000,00	207,00	233,00	238,00	243,00
€ 63.000,00 – € 115.000,00	343,00	386,50	395,00	403,00
€ 115.000,00 - € 240.000,00	489,00	551,00	563,00	574,50
€ 240.000,00 - € 380.000,00	745,00	839,50	858,00	876,00
€ 380.000,00 – € 510.000,00	978,00	1.102,00	1.126,00	1.149,00
€ 510.000,00 of meer	1.223,00	1.378,00	1.408,00	1.437,00
Toeristenbelasting				
Per persoon per overnachting overig	1,11	1,50	1,53	1,56
Per persoon per overnachting kampeermiddel		1,25	1,28	1,31
Per persoon per overnachting hotel		1,75	1,79	1,83
Rioolheffingen				
Particulieren en bedrijven (basistarief tot 250 m³)	232,80	221,40	213,50	217,92
Particulieren en bedrijven (tussen 250 en 500 m³)	91,80	88,20	85,50	86,76
Recreatieobjecten (vast bedrag)	58,20	55,80	54,00	54,84
daarboven <i>per eenheid</i> van 500 m³:				
tussen 500 - 2.500 m³	186,00	179,40	174,00	176,58
tussen 2.500 - 25.000 m³	149,40	144,00	139,60	141,72
tussen 25.000 - 100.000 m³	118,80	114,60	111,15	112,80
boven 100.000 m³	95,40	91,80	89,00	90,36
Afvalstoffenheffing (excl. korting)				
Tarief vastrecht	76,50	103,50	116,90	119,40
Tarief vastrecht recreatie		25,70	29,25	30,00
Verkoopprijs afvalzakken:				
50 liter restafval	1,30	1,50	1,50	1,50
10 liter g.f.t.	0,10	0,15	0,15	0,15
30 liter g.f.t.	0,20	0,25	0,25	0,25
50 liter tuinafval	0,70	0,75	0,75	0,75
50 liter zak voor PMD	0,10	0,15	0,15	0,15
Brengtarief grof huish.afval				
Bouw- en sloop, restafval per 10 kg	1,30	1,50	1,50	1,50
Tuinafval per voertuig	0,00	0,00	2,00	2,00
Tuinafval per voertuig met aanhangwagen of busje			5,00	5,00
Puin per 10 kg	0,25	0,30	0,30	0,30
Haaltarief grof huish.afval (per 100 kg.)				
Tuinafval	10,50	11,00	11,00	11,00
Overig afval	21,00	22,00	22,00	22,00
Reinigingsheffingen				
Bedrijfsafval (vastrecht gebr.afvalzakken)	76,50	103,50	116,90	119,40
Begraafplaatsrechten				
Kosten begraven	746,50	765,00	782,00	797,50
Vergunning plaatsen gedenkteken	68,00	69,50	71,00	72,50
Verwijderen/herplaatsen gedenkteken	149,50	153,00	156,50	159,50
Jaarlijks onderhoud graf met gedenkteken	80,00	82,00	84,00	85,50
Overschrijvingskosten	32,00	33,00	33,50	34,00
Afkoopsom onderhoud graf met voorwerp 30 jaar	2.242,00	2.298,00	2.349,00	2.396,00
Verlenging tijdvak met 20 jaar	417,00	427,50	437,00	445,50
Koopsom graf voor 30 jaar	1.252,00	1.283,00	1.311,00	1.337,00

Bijlage D Berekening EMU-Saldo

Algemene gegevens:						
Overheidslaag:	Gemeente					
Berichtgevemaam:	Putten					
Berichtgevenummer:	0273					
Jaar:	2022					
Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025	
	x € 1000,	x € 1000,	x € 1000,	x € 1000,	x € 1000,	
	Volgens realisatie tot en met sept. 2021, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2022	Volgens meerjarenraming in begroting 2023	Volgens meerjarenraming in begroting 2024	Volgens meerjarenraming in begroting 2025	
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	758	948	372	267	371	
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	8.801	26.985	7.721	6.966	3.637	
3. Mutatie voorzieningen	-347	-201	-863	-925	-1.022	
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.878	2.982	358	358	358	
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa						
Berekend EMU-saldo	-6.512	-29.220	-8.570	-7.982	-4.646	

Sinds Nederland deel uitmaakt van de Economische Monetaire Unie (EMU), wordt voor het begrotingsaldo een definitie gebruikt die binnen de gehele EMU hetzelfde is. In het verdrag van Maastricht (1992) is afgesproken dat het EMU-tekort van een land maximaal 3% Bruto Binnenlands Product (BBP) mag zijn. Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid op kasbasis. Het EMU-saldo van de lokale overheid telt mee voor het EMU-saldo van de totale overheid. Om inzicht te geven in het verwachte EMU-saldo van de lokale overheid, is de berekening van het saldo verplicht onderdeel in de programmabegroting. De cijfers worden daarnaast verstrekt aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Bijlage E Begroting naar taakvelden

Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	1.608	0	-1.608
0.2 Burgerzaken	576	346	-230
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	185	54	-131
0.4 Overhead	8.065	759	-7.305
0.5 Treasury	-13	263	276
0.61 OZB woningen	153	2.893	2.741
0.62 OZB niet-woningen	124	1.426	1.302
0.64 Belastingen overig	129	81	-48
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	36.772	36.772
0.8 Overige baten en lasten	564	0	-564
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.404	1	-1.403
1.2 Openbare orde en veiligheid	602	24	-578
2.1 Verkeer en vervoer	3.591	113	-3.478
2.2 Parkeren	7	10	3
3.1 Economische ontwikkeling	55	0	-55
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	227	2	-225
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	125	51	-74
3.4 Economische promotie	283	1.157	874
4.1 Openbaar basisonderwijs	228	0	-228
4.2 Onderwijshuisvesting	882	0	-882
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.706	515	-1.191
5.1 Sportbeleid en activering	666	16	-649
5.2 Sportaccommodaties	931	77	-853
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	386	0	-386
5.4 Musea	15	0	-15
5.5 Cultureel erfgoed	38	1	-37
5.6 Media	440	0	-440
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.484	0	-1.484
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.390	4	-1.386
6.2 Wijkteams	157	0	-157
6.3 Inkomensregelingen	4.122	3.210	-913
6.4 Begeleide participatie	1.854	0	-1.854
6.5 Arbeidsparticipatie	599	0	-599
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.348	0	-1.348
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	3.428	130	-3.298
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5.447	0	-5.447
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	81	0	-81
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.241	0	-1.241
7.1 Volksgezondheid	1.035	0	-1.035
7.2 Riolering	1.848	2.337	489
7.3 Afval	1.716	2.059	343
7.4 Milieubeheer	1.730	7	-1.723
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	804	840	37
8.1 Ruimte en leefomgeving	424	70	-354
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.122	3.110	-12
8.3 Wonen en bouwen	1.643	1.066	-577
Geraamd totaal baten en lasten	56.446	57.395	948
0.10 Mutaties reserves	983	1.244	261
Geraamd resultaat	57.429	58.639	1.209

Bedragen *€ 1.000

Bijlage F Meerjaren investeringsprogramma (MIP)

De raming van de kapitaallasten in de begroting 2021-2024 is gebaseerd op lopende kapitaallasten aangevuld met de kapitaallasten uit het MIP. De budgettaire gevolgen van de investeringen uit het MIP zijn daarmee al vertaald in de kapitaallasten in de begroting.

Met ingang van 2019 zijn exploitatiebudgetten in het integraal beheer van de openbare ruimte exploitatiebudgetten omgezet in investeringen. Deze hebben betrekking op levensduurverlengend onderhoud en renovatie van wegen, verlichting en groen. Gezien het 'onderhoud' karakter van deze investeringen zijn ze onderdeel van het MIP en worden deze investeringen bij de besluitvorming van de begroting vrijgegeven.

Voor vrijgave van kredieten van nieuwe investeringen wordt een apart raadsvoorstel voorgelegd conform de Financiële verordening.

Meerjaren Investeringsprogramma (MIP)	2022	2023	2024	2025
Thema 1 Ruimte en Leefomgeving				
Vervangings- en onderhoudsinvesteringen				
Vervanging speeltuinen	10.000	10.000	20.000	PM
Vervanging groen begraafplaats	95.000	95.000	95.000	95.000
Vervanging afvalcontainers afvalbrengrstation		55.000		0
Vervanging verlichting	470.000	200.000	200.000	200.000
Vervanging groen	300.000	300.000	300.000	300.000
Wegen - levensduurverlengend groot onderhoud wegen	400.000	400.000	400.000	400.000
Investeringen riolering	3.405.000	2.047.000	1.960.000	393.000
Totaal vervangings- en onderhoudsinvesteringen	4.680.000	3.107.000	2.975.000	1.388.000
Nieuwe investeringen (volgt apart raadsvoorstel)				
Rotonde Garderenseweg/Calcariaweg/Bosrand	430.000			
Reconstructie Voorthuizerstraat	840.000			
Reconstructie Van Geenstraat	900.000			
Bermverharding Hessenweg en Wildforsterweg	75.000			
Bermverharding Roosendaalseweg		160.000		
Reconstructie rijbaan Hooiweg		700.000		
Vervanging Halvinkhuizerweg		400.000		
Vervanging Kerkstraat		375.000		
Vervanging Lage Engweg		160.000		
Reconstructies			1.127.000	1.127.000
Totaal vervangings- en onderhoudsinvesteringen	2.245.000	1.795.000	1.127.000	1.127.000
Totaal thema 1	6.925.000	4.902.000	4.102.000	2.515.000
Thema 2 Samenleving				
Duurzame renovatie Bij de Bron	0	0	1.678.070	0
Totaal thema 2	0	0	1.678.070	0
Thema 4 Bestuur, dienstverlening en veiligheid				
Automatisering	335.000	335.000	335.000	335.000
Tractie	467.000	152.000	250.000	767.750
Totaal thema 4	802.000	487.000	585.000	1.102.750
Totaal MIP	7.727.000	5.389.000	6.365.070	3.617.750

Bijlage G Geprognotiseerde balans

Geprognotiseerde balans per 31-12	2022	2023	2024	2025
Activa				
Immateriële vaste activa	5.499	4.988	4.505	4.044
Materiële vaste activa	75.374	84.403	83.464	82.585
Financiële vaste activa	10.370	9.866	9.362	8.858
Voorraden	-822	0	0	0
Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar	8.507	-2.035	-2.035	-2.035
Liquide middelen	802	802	802	802
Overlopende activa	0	0	0	0
Totaal activa	99.730	98.024	96.098	94.254
Passiva				
Eigen vermogen	58.933	59.305	59.572	59.943
Voorzieningen	14.078	14.118	14.047	13.950
Vaste schulden met looptijd van één jaar of langer	14.720	12.600	10.480	8.360
Netto vlottende schuld met een looptijd korter dan één jaar	4.000	4.000	4.000	4.000
Overlopende passiva	8.000	8.000	8.000	8.000
Totaal passiva	99.730	98.023	96.099	94.254

Bedragen *€ 1.000

Bijlage H Risico inschatting

Zoals toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen is per risico ingeschat hoe groot de kans is dat het zich voordoet (waarschijnlijkheid) en welke financiële impact dit dan zou kunnen hebben. De uitkomst van de risico-inventarisatie is samengevat in onderstaande tabel. In de daarop volgende tabellen zijn de individuele risico's per kleurcategorie uitgewerkt.

Risicotabel gemeente Putten

Totaaloverzicht risico's	Maximaal financieel gevolg	Financieel gevolg na weging
Risico's categorie 'rood'	8.750	3.025
Risico's categorie 'oranje'	8.715	3.371
Risico's categorie 'groen'	650	185
Totaal bedrag risico's	18.115	6.581

Bedragen *€ 1.000

Risico's in categorie 'rood'

Top 15 Risico	Subrisico	Impact	Financieel gevolg	Financieel gevolg na weging
Algemene uitkering daalt	Risico op dalende algemene uitkering (sociaal domein, rijksbezuinigingen, herverdelingen)	4 - Substantieel	750	375
Herverdeling gemeentefonds	Risico op dalende algemene uitkering (sociaal domein, rijksbezuinigingen, herverdelingen)	5 - Urgent	-	-
Sociaal domein	Demografische ontwikkelingen zorgen voor een groter beroep op voorzieningen (vooral vergrijzing)	4 - Substantieel	250	75
Sociaal domein	Budgetoverschrijding op Jeugdzorg, Participatie en WMO als gevolg van het niet realiseren van de taakstelling, overschrijdingen op budgetten i.c.m. met een hoog ambitieniveau en open-einde regelingen.	1 - Minimaal	2.500	250
Verbonden partijen en subsidierelaties	Onvoldoende (financiële) grip op verbonden partijen. - Toenemende begrotingen van samenwerkingsverbanden (SNV, ODNV, VNOG, BLNP) waarop wij als gemeente beperkte invloed hebben - Risico op nadelen of tekorten vanuit subsidierelaties met financieel gevolg voor de gemeente	4 - Substantieel	500	250
Onvoldoende inkomsten Bosbad	Bosbad kan haar verplichtingen niet meer nakomen tijdens de periode met de 1,5 meter regel vanwege COVID-19.	5 - Substantieel	1.000	300
Ruimtelijk domein	Maatregelen als gevolg van de uitspraak van de Raad van State vanwege stikstofcompensatie in relatie tot uitbreidingsplannen en civiele werken en bedrijfsterreinen.	5 - Urgent	500	150
Grondexploitatie	Onvoorziene negatieve resultaten uit vastgoed en grondtransacties.	4 - Substantieel	3.000	1.500
Aanbestedingsrisico	Risico op onrechtmatige aanbestedingen, met mogelijk gevolgen voor de controleverklaring bij de jaarrekening. Daarnaast mogelijk een claimrisico van marktpartijen bij een onrechtmatige aanbesteding.	4 - Substantieel	250	125
Totaal bedrag risico's - categorie 'rood'			8.750	3.025

Bedragen *€ 1.000

Risico's in categorie 'oranje'

Top 15 Risico	Subrisico	Impact	Financieel gevolg	Financieel gevolg na weging
Automatisering is onvoldoende beveiligd en kwetsbaar	1. Manipulatie van gegevens 2. Virussen en verstoring bedrijfsvoering 3. Onbevoegde toegang van buiten af/digitale inbraak	3 - Matig	200	140
Informatiebeveiliging en datalekken	Het risico bestaat dat informatie onvoldoende beveiligd is. Daarnaast risico dat een datalek onjuist gemeld wordt. Dit betreft Europese wet- en regelgeving toegespitst op een overheid die aantoonbaar betrouwbaar omgaat met gevoelige gegevens. Hierop geldt een streng sanctiebeleid.	4 - Substantieel	250	125
Claimcultuur neemt toe	Risico op onvoorziene planschades	3 - Matig	200	100
Er worden niet haalbare toezeggingen gedaan	E worden toezeggingen gedaan door het college aan de raad die voor de ambtelijke organisatie niet haalbaar zijn. Risico op het niet halen van de tijdsplanning of doen van concessies aan de geleverde kwaliteit.	2 - Gering	100	50
Financiële planning is niet juist/volledig	Onvoldoende sturing op managementinformatie over voortgang beleid, budgetten en projecten i.c.m. beperkte informatie op financieel beleid / financiële control	3 - Matig	500	250
Uitgezette geldleningen	Risico op afwaardering financiële vaste activa als gevolg van het niet na kunnen komen van de verplichtingen.	3 - Matig	500	150
Uitgezette geldleningen Bosbad	Risico op afwaardering financiële vaste activa als gevolg van het niet na kunnen komen van de verplichtingen.	4 - Substantieel	1.000	300
Gemeente speelt onvoldoende in op nieuwe wet- en regelgeving	Juridische onjuiste besluiten met tijdrovende procedures en eventuele claims tot gevolg.	2 - Gering	100	50
Vertraging en financieel nadeel door bodenvondsten	Vertraging en financieel nadeel door archeologische vondsten en bodemverontreiniging bij in uitvoering zijnde projecten	3 - Matig	100	50
Gemeente speelt onvoldoende in op nieuwe wet- en regelgeving	Door invoering van Wet Vennootschapsbelasting (Vpb) moet er belasting betaald worden over commerciële winstgevendende activiteiten. Dit kan betrekking op hebben structurele activiteiten, maar waarschijnlijk vooral op incidentele transacties.	2 - Gering	100	70
Gemeente speelt onvoldoende in op nieuwe wet- en regelgeving	Bepaalde taken worden over het hoofd gezien, niet uitgevoerd of niet tijdig op geanticipeerd. Risico's dienstverlening onvoldoende, imagoschade, boetes, mislopen inkomsten.	3 - Matig	200	140
Gevolgen demografische ontwikkelingen onvoldoende verwerkt	Vraag en aanbod van scholen sluiten niet op elkaar aan, waardoor onderwijs(huisvesting) minder efficiënt en effectief wordt.	3 - Matig	500	250
Gegarandeerde geldleningen Woningbouwverenigingen	De gemeente staat garant voor Woningbouwverenigingen. Totale garantstelling per 31 december 2020 is €68,7 mln. Risico op effectuering van de garantstellingen schatten wij in op maximaal 5%.	3 - Matig	3.435	1.031
Gegarandeerde geldleningen Bosbad	De gemeente staat garant voor het Bosbad. Totale garantstelling per 31 december 2020 is € 6,6 mln. Risico op effectuering van de garantstellingen schatten wij in op maximaal 5%.	3 - Matig	330	162
Personele bezetting is/wordt kwetsbaar	Risico bestaat dat de leeftijdsopbouw van de eigen organisatie niet evenwichtig is. Door vergrijzing gaat kennis op termijn verloren.	2 - Gering	100	50
Personele bezetting is/wordt kwetsbaar	Door beperkte personeelsformatie / niet voldoende gekwalificeerd personeel i.c.m. steeds hogere eisen en toename van taken ontstaat een groter risico op uitval van medewerkers.	3 - Matig	250	125

Top 15 Risico	Subrisico	Impact	Financieel gevolg	Financieel gevolg na weging
Personele bezetting is/wordt kwetsbaar	Onjuist beleid door verkeerde beslissingen en/of ad hoc beleid als gevolg van beperkte formatie op sleutelposities met vereiste 'denkkracht'.	3 - Matig	200	100
Extra taken door COVID-19	Niet gedekte personele kosten voor extra werkzaamheden door COVID-19	3 - Matig	-	-
Toenemende kosten bij een ramp	Risico op nevenschade bij rampen zoals grote brand, explosies, gifstoffen, wateroverlast. Risico's zijn financieel, imago en bestuurlijk van aard.	3 - Matig	500	150
Vertraging en financieel nadeel door bodemvondsten	Vertraging en financieel nadeel door archeologische vondsten en bodemverontreiniging bij bestemmingsplan procedure	3 - Matig	150	75
Totaal bedrag risico's - categorie 'oranje'			8.715	3.371

Bedragen * € 1.000

Risico's in categorie 'groen'

Top 15 Risico	Subrisico	Impact	Financieel gevolg	Financieel gevolg na weging
AO/IC faalt	Bevoegdheden (mandaten en systeemrechten) worden onvoldoende aangepast op functiewijzigingen en/of uitdiensttredingen met ongeoorloofd gebruik tot gevolg.	1 - Minimaal	50	15
AO/IC faalt	Risico op fraude bij falende AO/IC. Bijvoorbeeld: betalingen, inkoop en samenspanning met bevriende aannemers, etc.	2 - Gering	100	30
Claimcultuur neemt toe	Burgers 'claimen' steeds meer rechten. Voor sociaal domein betekent dit concreet meer beroep op voorzieningen.	1 - Minimaal	50	15
Er worden niet haalbare toezeggingen gedaan	Er worden niet haalbare toezeggingen gedaan door politiek (college, raad) aan externe partijen en burgers.	2 - Gering	100	30
Gemeentehuis is onvoldoende beveiligd	Risico op diefstal waardevolle zaken	1 - Minimaal	50	5
Gemeentehuis is onvoldoende beveiligd	Risico op onveilige situaties personeel door toegankelijkheid gemeentehuis	2 - Gering	100	30
Gevolgen demografische ontwikkelingen onvoldoende verwerkt	Vraag naar woningen zowel kwalitatief als kwantitatief sluit niet aan bij aanbod	2 - Gering	100	50
Gevolgen demografische ontwikkelingen onvoldoende verwerkt	Vraag en aanbod sportvoorzieningen sluiten niet op elkaar aan.	2 - Gering	100	10
Totaal bedrag risico's - categorie 'groen'			650	185

Bedragen * € 1.000

